

Datum
2024-10-09

Diarienummer
KS-2019/2662

Handläggare
Gabriel Traneborn
gabriel.traneborn@huddinge.se
Kommunstyrelsens förvaltning

Samrådsredogörelse – Utvecklingsplan för Skogås och Trångsund

Sammanfattning

Samrådet om utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund genomfördes mellan den 1 november 2023 och 28 februari 2024.

Samrådet har annonserats på kommunens anslagstavla, hemsida samt i annons i Mitti Huddinge. Under samrådet anordnades ett öppet hus på Östra gymnasiet som besöktes av invånare från både Skogås och Trångsund. Dessutom har en folder med information skickades ut till alla hushåll inom planområdet vid samrådets start.

Utöver samrådsmöten med allmänheten har en dialog med fastighetsägare i Trångsunds verksamhetsområde genomförts i syfte att samla in nödvändig kunskap för att konkretisera kommunens långsiktiga strategi för området.

Totalt har 84 yttranden och kommentarer inkommit under samrådet, från privatpersoner, grannkommuner, myndigheter, intresseorganisationer, föreningar och markägare.

De synpunkter som inkommit rör nästan alla områden av planen. I något högre grad har man tyckt till om hur utvecklingsplanen möjliggör utvecklingen av ny bebyggelse i området och i något mindre grad om frågor som rör social hållbarhet, mobilitet, och grönstruktur. Bland privatpersoner rör sig synpunkterna primärt om behovet av utveckling av områdets fritidshusområden samt bevarandet av Skogås och Trångsund småhusområden. Synpunkterna från föreningar i området är i huvudsak positiva till utvecklingsplanen, men betonar också vikten av tillgänglighet, trygghet och behovet av bättre service för äldre. Flera föreningar efterlyser också en balanserad utveckling av bostäder och investeringar i den offentliga utemiljön. Privata markägare har i första hand framfört synpunkter rörande Trångsunds verksamhetsområde som svar på den dialog som initierades av kommunen i samband med att planen skickades ut på samråd. Synpunkter från grannkommuner har i första hand rört frågor i behov av mellankommunal samverkan. Synpunkterna från statliga och regionala instanser är i huvudsak positiva till utvecklingsplanen men lyfter fram behovet av förtydliganden och förbättrad samordning i den efterföljande planeringen. Även Synpunkterna från kommunens nämnder stödjer i stort utvecklingsplanen men lyfter fram behovet av vissa förtydliganden och justeringar. Nämnderna betonar vikten av att säkerställa

HUDDINGE KOMMUN

Kommunstyrelsens förvaltning

Post 141 85 Huddinge
Besök Kommunalvägen 28

Tfn 08-535
Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

ytor för lokaler och anläggningar i takt med bebyggelseutvecklingen. Flera nämnder framhåller särskilt behov av förtydliganden rörande bevarandet av skyddsvärd natur samt hanteringen av dagvattenlösningar för att undvika problem med övergödning i områdets sjöar.

Förändringar har sedan gjorts i planförslaget inför utvecklingsplanens antagande. Förändringarna har gjorts dels utifrån inkomna samrådssynpunkter, dels utifrån de åtgärdsförslag som redan identifierats av förvaltningen men inte kommit med i samrådsförslaget.

Samrådsredogörelse – Utvecklingsplan för Skogås och Trångsund	1
Sammanfattning	1
Inledning	6
Samrådsredogörelse – vad är det?	6
Hur har samrådet gått till?	6
Remissutskick, annonsering och information	6
Webbformulär – ett sätt att lämna synpunkter	6
Öppet hus.....	6
Vilka har lämnat synpunkter?	6
Förändringar av utvecklingsplanen efter samrådet.....	8
Ett par större förändringar	8
Många mindre förändringar.....	9
Samlade svar på vanligt förekommande frågor och synpunkter	9
Trångsunds verksamhetsområde	10
Utvecklingen av Lyckåsen.....	10
Stadsutvecklingsområde för mindre förändring och förtätning i småhusområden	11
Synpunkter på samrådsförslaget	12
Statliga och regionala instanser.....	12
Stockholm vatten och avfall	12
Region Stockholm.....	20
Södertörns brandförsvarsförbund	22
Trafikverket	22
Länsstyrelsen Stockholm	25
Ledningsägare.....	28
Vattenfall Eldistribution AB	28
Svenska kraftnät.....	29
Skanova AB (Telia).....	30
Kommuner	30
Haninge kommun	30
Stockholm stad.....	30
Tyresö kommun.....	31
Huddinge kommuns nämnder	31
Kultur- och fritidsnämnden	31
Vård- och omsorgsnämnden	34
Socialnämnden	38
Förskolenämnden.....	41
Grundskolenämnden.....	42
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	43
Bygglövs- och tillsynsnämnden	43
Natur- och stadsmiljönämnden.....	45
Huddinge kommuns bolag.....	47

Huddinge samhällsfastigheter AB	47
Huge bostäder AB.....	48
SRV Återvinning.....	48
Föreningar och övriga	49
Naturskyddsföreningen.....	49
Drevvikenpartiet	50
PRO Skogås & PRO Trångsund.....	54
Drevviksstrand-Skogås villaägarförening	57
Större fastighetsägare	61
Tranviks Udde.....	61
Lidl.....	62
Botrygg AB.....	63
W-invest AB.....	63
Godab Maskin AB	64
Privatpersoner	64
Privatperson 1 – Boende i Trångsund	64
Privatperson 2 – Boende i Skogås	65
Privatperson 3 – Boende i Trångsund	65
Privatperson 4 – Boende i Skogås	65
Privatperson 5 – boende i Länna.....	66
Privatperson 6 – Boende i Skogås	66
Privatperson 7 – Boende i Skogås	67
Privatperson 8 – Boende i Trångsund	68
Privatperson 9 – Boende i Skogås	69
Privatperson 10 – Boende i Trångsund	69
Privatperson 10 – Boende i Skogås	69
Privatperson 11 - Boende i Skogås	71
Privatperson 13 - Boende i Trångsund	71
Privatperson 14 - Boende i Trångsund	71
Privatperson 15 - Boende i Sjödalén	71
Privatperson 16 - Boende i Kungens kurva.....	71
Privatperson 17 - Boende i Sjödalén	72
Privatperson 18 - Boende i Skogås	72
Privatperson 19 - Boende i Skogås	72
Privatperson 21 - Boende i Skogås	72
Privatperson 22 - Boende i Trångsund	72
Privatperson 23 - Boende i Sjödalén	72
Privatperson 24 - Boende i Stuvsta	73
Privatperson 24 - Boende i Skogås	73
Privatperson 25 - Boende i Skogås	73
Privatperson 26 – Boende i Fullersta	74
Privatperson 27 – Boende i Segeltorp.....	74

Privatperson 28 – Boende i Skogås	74
Privatperson 29 – Boende i Trångsund	74
Privatperson 30 – Boende i Trångsund	75
Privatperson 31 – Boende i Trångsund	75
Privatperson 32 – Boende i Trångsund	75
Privatperson 33 – Boende i Trångsund	75
Privatperson 34 – Boende i Trångsund	75
Privatperson 34 – Boende i Skogås	75
Privatperson 35 – Boende i Länna	76
Privatperson 36 – Boende i Trångsund	76
Privatperson 37 – Boende i Trångsund	76
Privatperson 38	77
Privatperson 39 – Boende i Trångsund	78
Privatperson 40 – Boende i Länna	78
Privatperson 41 – Boende i Trångsund	78
Privatperson 42 – Boende i Trångsund	78
Privatperson 43 – Boende i Trångsund	79
Privatperson 44 – Boende i Länna	79
Privatperson 45 – Boende i Trångsund	80
Privatperson 46 – Boende i Trångsund	82
Privatperson 47 – Boende i Länna	82
Privatperson 48 – Boende i Länna	82
Privatperson 49 – Boende i Skogås	85
Privatperson 50	86
Privatperson 51 och 52 – Boende i Trångsund	88
Privatperson 53 och 54 – Boende i Trångsund	93
Lyckåsens arbetsgrupp	93

Inledning

Samrådsredogörelsen innehåller en beskrivning av samrådet, en beskrivning av hur planförslaget har förändrats inför antagande samt en sammanställning av inkomna synpunkter inklusive bemötande.

Samrådsredogörelse – vad är det?

Samrådsredogörelsen innehåller en sammanställning av de synpunkter som har kommit in under samrådet samt en redovisning av kommunens ställningstaganden och förslag med anledning av synpunkterna. Samrådsredogörelsen ger viktig insyn i hur kommunen har resonerat och visar på vilka som har eller inte har fått sina synpunkter tillgodosedda.

Hur har samrådet gått till?

Förslaget till utvecklingsplan var på samråd under tiden 1 november 2023 till och med 28 februari 2024. Under denna tid har planförslaget funnits tillgängligt på kommunens hemsida. Det har även funnits en tryckt version att hämta på kommunens servicecenter och ta del av på Skogås bibliotek och i kommunhusets reception. På servicecentret och biblioteken har det också funnits foldrar som kort beskrivit planförslaget, var man kan läsa mer och hur man kan lämna synpunkter.

Remissutskick, annonsering och information

Förslaget till översiktsplan har skickats ut på remiss till ett stort antal remissinstanser, till exempel myndigheter, föreningar och grannkommuner.

För att sprida information om möjligheten att tycka till och delta i samrådsmöten har annonsering skett i lokaltidningen Mitt i Huddinge och information om samrådet har funnits på kommunens hemsida och digitala kanaler. Dessutom har en folder med information skickades ut till alla hushåll som inom planområdet vid samrådets start.

Webbformulär – ett sätt att lämna synpunkter

För att underlätta för allmänheten att lämna synpunkter har det varit möjligt att lämna synpunkter och kommentarer på flera sätt, bland annat direkt i ett webbformulär på kommunens hemsida.

Öppet hus

Den 22 november anordnas ett öppet hus på Östra gymnasiet där förslaget presenterades med bildspel och tematiska montrar där det gick att ställa frågor till projektgruppens medlemmar. Utöver kommunens personal närvarande 72 personer, däribland boende i Skogås och Trångsund, politiker och representanter för lokala föreningar och näringslivet.

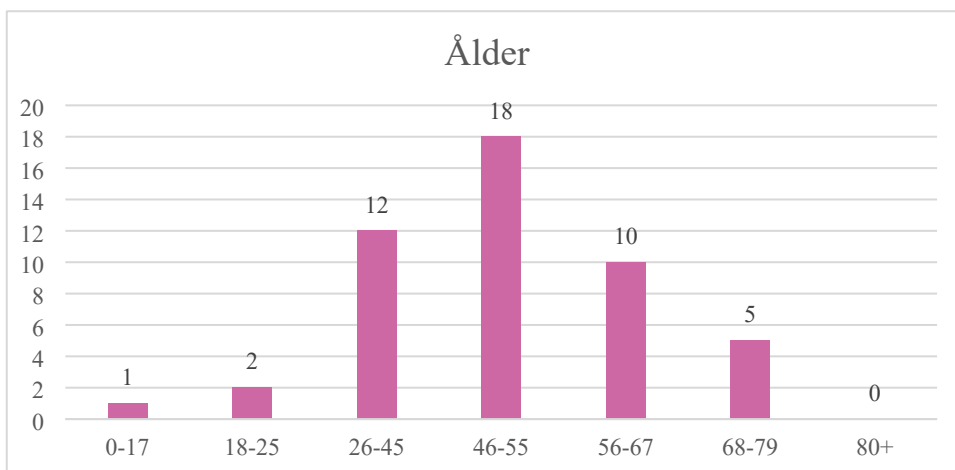
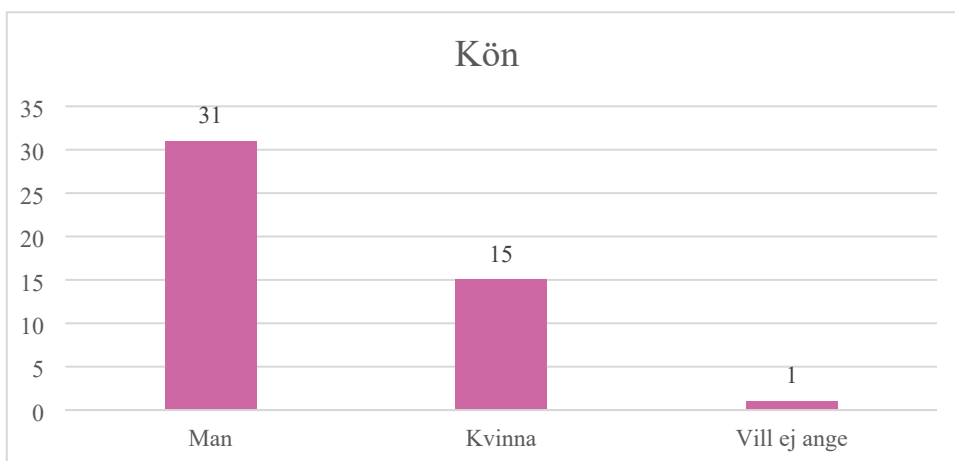
Vilka har lämnat synpunkter?

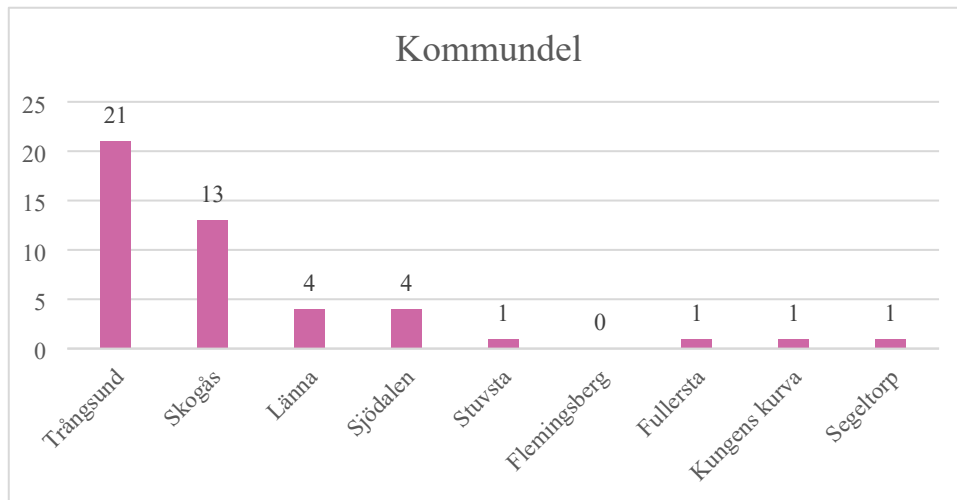
Under samrådet har totalt 84 yttranden kommit in från privatpersoner, organisationer, företag och myndigheter.

Inkomna yttranden	
Statliga och regionala instanser	5
Ledningsägare	3
Kommuner	3
Huddinge kommuns nämnder och råd	9
Huddinge kommuns bolag	3
Föreningar och övriga	4
Större fastighetsägare	5
Privatpersoner	52
Summa	84

Bland privatpersonerna som lämnat in synpunkter vid det webbformuläret är 15 kvinnor och 15 män. En person har ej velat uppge sitt kön. De som lämnat synpunkter har i första hand varit vuxna fördelade i åldrarna 26-67. Det begränsade antalet svarande gör det svårt att dra några slutsatser kring fördelningen på kommundsnivå. Noterbart är dock att flest svarande bor i Trångsund samt att flertalet invånare i mellersta och nordvästra Huddinge yttrat sig i samrådet.

Förändringar av utvecklingsplanen efter samrådet

Efter samrådet har planförslaget bearbetats med utgångspunkt i bland annat inkomna synpunkter.

Ett par större förändringar

De större förändringar som skett är:

- Strategin för Trångsunds verksamhetsområde har konkretiserats utifrån genomförd dialog med områdets fastighetsägare. Förvaltningen ser i nuläget inga förutsättningar att utreda vidare en omvandling av området. Kommunens långsiktiga strategi är att på sikt möjliggöra en varsam omvandling av Trångsunds verksamhetsområde i linje med gällande översiktsplan. En omvandling förutsätter att det går att ta ett helhetsgrepp och hitta lösningar på verksamhetsområdets utmaningar med miljö, klimat och trafik. Det blir viktigt att hitta en lösning där bostäder och service kan fungera ihop med de verksamheter som även långsiktigt kommer finnas inom fjärrvärmeverkets riksavstånd där bostäder inte får byggas.
- I Huddinge kommuns översiktsplan, kollektivtrafikplan samt utvecklingsplanens samrådsförslag finns en stamnätskoppling för buss utpekad mellan Skogås och Länna via Vallhornsvägen. Denna koppling har utretts inför utvecklingsplanens antagande. Resultatet visar att fördelarna med att ha en stamnätskoppling för buss via Vallhornsvägen inte uppväger de negativa effekterna i form av till exempel uppdelat linjenät och sämre tillgänglighet vid exempelvis Entré Skogås. Kopplingen föreslås därför att inte tas vidare i kommande planering och har tagits bort från förslaget.
- Inför antagande har strukturen i kapitel *Sammanhängande och levande* förbättrats och förtydligats för att förmedla en mer sammanhängande bild av kommunens strategi för bebyggelseutvecklingen i området. Detta inkluderar att planens ställningstagande kopplat till markanvändningskategorin *Stadsutvecklingsområde för mindre förändring*

har tonats ner och kompletterats med skrivningar om att ny utveckling behöver ta hänsyn till befintlig miljö. Även kategorins geografiska utbredning har setts över och minskats i östra Skogås för att stämma bättre överens med motsvarande kategori i översiktsplanens markanvändningskarta.

- Inför antagande har en översyn av dokumentets layout och innehåll gjorts med syftet renodla planförslaget och ge ökad läsbarhet. Exempelvis genom att tydligare koppla textförslag till planens kartmaterial samt genom att ta bort beskrivningar och kartelement som inte är relevanta på utvecklingsplanen översiktliga planeringsnivå.

Många mindre förändringar

Utöver de ovan listade större förändringarna har ett stort antal mindre justeringar gjorts. Ett urval listas nedan, baserat framför allt på inkomna samrådssynpunkter, men även utifrån övriga grunder:

- Kapitlet *Sammanhängande och levande* har kompletterats med beskrivningar om hur kommunen kan utveckla stråket mellan Skogås och Länna i syfte att stärka det sociala sambandet mellan områdena.
- Utvecklingsplanens karta och uppslag som redovisar underlag för hur skolstrukturen i området kan utvecklas har genomgått en översyn. Antalet föreslagna lägen för förskolor att utreda vidare har minskats ner och uppslaget har kompletterats med en schematisk skiss över utrymmeskrav för nya skolor och förskolor.
- Kartunderlaget som redovisar befintliga och planerade gång- och cykelstråk, inklusive rekreativa stråk har utvecklats.
- Utvecklingsplanen har förtydligats med ställningstaganden som beskriver hur respektive strategi bidrar till minskad klimatpåverkan.
- Kultur- och fritidsnämndens lokal- och anläggningsbehov som identifierats och uttryckts i förvaltningens arbete med strukturprogrammen så här långt har stämts av med förvaltningens tjänstepersoner och inkorporerats i utvecklingsplanen.
- Utvecklingsplanens delstrategi *Främja multifunktionella grönytor för dagvatten och skyfall* har kompletterats med resonemang om de lokala åtgärdsprogrammets kapacitet att kunna hantera den ökade belastning som kommer av den planerade utvecklingen, samt hur denna fråga bör utredas vidare i efterföljande planering och tas vidare i samverkan med Stockholm Vatten AB
- Kapitlet *Sammanhängande och levande* har kompletterats med ett ställningstagande för främjandet av offentlig konst i linje med kommunens arkitekturstrategi.

Samlade svar på vanligt förekommande frågor och synpunkter

Nedan redovisas de samlade svaren på de vanligaste synpunkterna som framkommit under samrådsprocessen. För att kunna ge konsekventa och uttömmande svar hänvisas respektive synpunktslämnare till dessa samlade svar.

Trångsunds verksamhetsområde

I utvecklingsplanens samrådsförslag pekas verksamhetsområdet med omgivning ut som utredningsområde för större förändring. Utgångspunkten är den gällande översiktsplanens ställningstagande om att på sikt möjliggöra en varsam omvandling av till en mer blandad miljö som integrerar bostäder, arbetsplatser, service och mötesplatser.

För att kunna konkretisera strategin för utvecklingsområdet inför utvecklingsplanens antagande kontaktades samtliga fastighetsägare i Trångsunds verksamhetsområde i samband med att planen skickades ut på samråd. Syftet var att kartlägga områdets förutsättningar och rådande inställning till en eventuell framtida utveckling. Förvaltningen kan efter dialogen konstatera att det inte finns något utbrett intresse för utveckling och därmed heller inga förutsättningar att utreda en omvandling vidare i nuläget.

Mot bakgrund av detta har strategin för området mot år 2050 förtydligats enligt följande inför planens antagande:

- Fortsatt inriktning om att i linje med översiktsplanen på sikt ta vara på områdets stationsnära läge och möjliggöra för en varsam omvandling av verksamhetsområdet till en mer blandad miljö med bostäder, arbetsplatser, service och mötesplatser. Bedömningen är att en omvandling kan stärka det sociala sambandet mellan Skogås och Trångsund. Men då bostäder inte får byggas nära befintligt fjärrvärmeverk i södra delen av området bör verksamheter bevaras i anslutning till anläggningen. För att kombinera bostadsutveckling nära centrala Trångsund med befintliga verksamheter bör möjligheten att skapa en övergångszon där bostäder och service blandas med icke-störande verksamheter utredas.
- En förutsättning för en framtida omvandling är att det går att ta ett helhetsgrepp kring verksamhetsområdets utmaningar med miljö, klimat och trafik, exempelvis i ett planprogram. I ett tidigt skede ska även förekomst av klorerade lösningsmedel utredas.
- Vid en eventuell framtida omvandling av industriområdet ska funktionen ÅVC fortsatt säkerställas i Östra Huddinge.

Det möjliga läge för en framtida skola som redovisas i samrådsversionen plockats bort inför antagande. Med vid en framtida utveckling av området behöver dock behovet av förskola på väster om järnvägen utredas och eventuellt lösas inom området.

Även om kommunens långsiktiga strategi är att möjliggöra en varsam omvandling av Trångsunds verksamhetsområde krävs ett fortsatt aktivt arbete för att värna områdets nuvarande funktion. Kommunen är medveten om att en eventuell framtida omvandling innebär en stor förändring för befintliga verksamheter och är positiv till att föra en vidare dialog för att undersöka möjligheterna till en framtida omlokalisering som möjliggör för företag att fortsätta sin verksamhet i Huddinge.

Utvecklingen av Lyckåsen

Idag är Lyckåsen ett fritidshusområde med småhus, enskilt väghållarskap, och privata lösningar för vatten och avlopp. Kommunen är medveten om att det finns

ett stort intresse för att utveckla Lyckåsen fritidshusområde. Området är utpekad som fritidshusområden inför omvandling i kommunens översiktsplan mot år 2050. Det innebär att kommunens inriktning är att området på sikt ska få bättre förutsättningar för året runt-boende med kommunal standard på vägarna, kommunalt vatten och avlopp och ett kommunalt huvudmannaskap för allmänna platser. Det kan även leda till utvecklad tillgång till lokala mötesplatser såsom lekplatser och viss service som förskolor.

Utvecklingsplanen är en konkretisering av översiktsplanen som ger en fördjupad bild av utvecklingen i Skogås och Trångsund. I arbetet med planen har antagandeverisionen kommer liksom samrådsversionen att fortsatt beskriva Lyckåsen potential som stadsutvecklingsområde i och med att området ligger relativt stationsnära, endast 750 meter från Skogås pendeltågsstation. Med en utveckling av området kommer även potentialen att utveckla en mer sammanhållen bebyggelsestruktur där Lyckåsen möter sydvästra Skogås och Länna vid Gamla Nynäsvägen. Vid en utveckling av område finns potentialen att tillföra inte bara fler bostäder i stationsnära läge utan även komplettera befintligt bestånd i Västra Skogås med underrepresenterade boendeformer av varierande typ. Därutöver pekar planen ut behovet av att förbättra gångstråken som knyter ihop området med Länna och Skogås samt utreda möjligheten att tillföra genare gång- och cykelstråk mot centrala Skogås och närliggande busshållplatser vid en framtida utveckling av området.

En förutsättning för att denna utveckling ska vara möjlig är dock att området kan anslutas till det kommunala VA-nätet i samband med detaljplaneläggningen. Detta styrs inte av utvecklingsplanen. I dagsläget gäller kommunens VA-utbyggnadsprogram som underlag för prioritering av när Huddinges olika fritidshusområden kan anslutas till kommunalt VA. I programmet är Lyckåsen inte prioriterat först men inte heller sist, dokumentet saknar tidsangivelse för när en detaljplan för området kan starta. Det pågår nu ett arbete med att fram en plan som redovisar strategier för kommunens vattentjänster. Ambitionen är att vattentjänstplanen ska utvärdera den tidigare prioriteringen av fritidshusområdena samt förtydliga tidplanen för när utbyggnad av VA kan ske. Arbetet förväntas bli färdigt under 2025.

Stadsutvecklingsområde för mindre förändring och förtätning i småhusområden
Flertalet synpunktslämnare har uttryckt oro för att karaktären i befintliga småhusområden ska förändras negativt som en konsekvens av den föreslagna utvecklingen. Flera har också ställt sig frågande till markanvändningskategorin *Stadsutvecklingsområde för mindre förändring* utbredningen inom planområdet. Utvecklingsplanen är en konkretisering av kommunens översiktsplan som antogs april 2023. I syfte att skapa en röd tråd genom kommunens olika styrdokument baseras utvecklingsplanens markanvändningskategorier på dess motsvarigheter i den beslutade översiktsplanens markanvändningskarta.

I arbetet inför antagande har samrådsförslagets strategier och markanvändningskarta utvärderats utifrån inkomna synpunkter och justerats enligt följande:

- Ställningstagandet kopplat till markanvändningskategorin *Stadsutvecklingsområde för mindre förändring* har tonats ner och kompletterats med skrivningar om att ny utveckling behöver ta hänsyn till befintlig miljö. Därutöver har planens ställningstaganden för bebyggelseutveckling samlats på ett och samma ställe i planen i syfte att förmedla en mer sammanhängande bild av strategin som helhet. I samma strategi står även bland annat att ny bebyggelse ska planeras och utformas med hänsyn till områdets befintliga miljö och förhålla sig på ett respektfullt sätt till småhusområdenas karaktär.
- Markanvändningskartans *Stadsutvecklingsområde för mindre förändring* har minskats i östra Skogås.

Översiktsplanen och utvecklingsplanen är ett vägledande första steg för utvecklingen. Innan ny bebyggelse kan uppföras behöver en projektidé formuleras och först kvalificeras i kommunens process för urval av nya samhällsbyggnadsprojekt och därefter prövas genom en detaljplaneprocess.

Synpunkter på samrådsförslaget

Nedan redovisas samtliga diarieförda yttranden om förslaget på utvecklingsplan för Skogås och Trångsund. Inlämnade synpunkter har formaterats för att kunna fogas samman i samma dokument. Längre citat ur och återgivningar av samrådsförslagets innehåll samt vissa större bilagor har tagits bort. Privatpersoner som skrivit under yttranden med namn har anonymiserats. Utöver det redovisas yttrandena i princip ordagrant. För yttrandena i sin helhet hänvisas till diariet, dnr KS-2019/2662

Förvaltningens kommentarer och ställningstaganden redovisas i kursiv stil efter respektive synpunkt. För svar på återkommande frågor hänvisas till inledningskapitlet.

Statliga och regionala instanser

Stockholm vatten och avfall

Inledning

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) ser mycket positivt på framarbetandet av utvecklingsplaner och på den tidiga dialog kring förändringar i bebyggelsen som det innebär. Vad som kan konstateras är att utvecklingsplanerna ger en målbild men inte alltid tillräcklig information för VA-huvudmannen att ta ut en riktning för framtida VA-system.

I detta bemötande har SVOA försökt att med befintliga underlag och kunskap beskriva i grova drag var nuvarande och framtida utmaningar i systemen ligger. SVOA har även försökt att visa hur dessa platser i systemen hänger samman med föreslagna bebyggelse i utbyggnadsplanerna. Med det som utgångspunkt har SVOA i en del fall även påtalat i vilken ordning det är fördelaktigt att påbörja detaljplanläggningen ur perspektivet anpassning av VA-systemet.

För alla platser är inte befintlig kunskap så hög att bolaget haft möjlighet att uttala sig om ovan nämnda delar. Det blir då extra viktigt att kontakt tas med VA-

huvudmannen i ett tidigt planeringsskede. Oavsett ser SVOA det som avgörande att det ges utrymme för en mer fördjupad utredningsnivå mellan utvecklingsplanerna och detaljplanering. För dagvatten som ska ske både under mark och i samspel med stadsutvecklingen och skyfallshantering blir det avgörande (se vidare under dagvatten generellt).

I de områden det redan pågår mer detaljerad planering och bolaget sedan tidigare uttalat sig om kritiska platser har detta nämnts och hänvisningar till yttranden gjorts. Detta för att påminna men även markera vikten av att hitta godtagbara lösningar på ibland komplexa situationer.

Bakgrund

Förutsättningarna för planering och utveckling av VA-system har ändrats med tiden. För att VA-anläggningen ska fungera krävs både långsiktig planering av helheten och möjlighet till lokala anpassningar. På senare tid har några tillkommande förutsättningar kring VA-anläggningen gjort att detta är allt mer utmanade. För att möta detta på ett bra sätt krävs att både kommunen och VA-huvudmannen är medvetna och ödmjuka inför utmaningarna och inser att det behöver avspeglas i stadsbyggnadsprocessen. Nedan följer exempel på tillkommande utmaningar och viktiga inspel.

- Det finns ny branschstandard avseende bl.a. dimensionering av VA-system som innebär att man idag vid nybyggnad, men även viss upprustning av befintliga system, behöver större dimensioner och större robusthet än tidigare. Extra utmanande blir det om VA-systemet ska ansluta nedströms till ett VA-system med tidigare gällande standard.
- VA-huvudmannen har inte kvar mycket av de historiska kvalitet- och kapacitetsmarginaler som VA-systemen tidigare utfördes med.
- Även om VA-huvudmannen inte ska bygga för extrema regnhändelser så krävs en samplanering mellan kommunens skyfallsplan och bolagets dagvattenhantering. Klimatförändringarnas påverkan på nederbördsmonster generellt har även ändrat randvillkoren för VA-systemen och är något man behöver ta höjd för vid planering och utredning.
- Lagkrav och riktlinjer från myndigheter att ta hänsyn till vid utbyggnad av VA har ändrats och utvecklas vilket kräver mer i form av exempelvis utredningar, anmälningar/tillstånd m.m. vid utbyggnad av nya VA-system jämfört med hur utbyggnad skett historiskt.
- Efterlevnad av miljökvalitetsnormer i vatten ställer stora krav på avledningen av dagvatten och vilka utrymmen för hantering som krävs. Då tydliga verktyg i lagstiftningen saknas för att möta kraven på ett bra sätt blir behovet av samordning mellan kommunen och VA-huvudmannen än större.

Spillvattensystemet i utvecklingsområde centrala Skogås och Trångsund

För kommundelen finns idag ingen utbyggd detaljerad hydraulisk modell över spillvattennätet. Stora delar av ledningsnätet är ofta påverkat av större volymer tillskottsvatten vid regn, vilket kan resultera i kapacitetsbrist vid längre eller/och kraftigare regn. Generellt är ledningsnätet idag dimensionerat för relativt små

flöden med små dimensioner på ledningarna. Ovanstående innebär att vid en utbyggnad och/eller förtätning kommer befintligt ledningsnät inom delar av området behöva dimensioneras upp för att klara dagens dimensioneringskrav.

Vid utbyggnad av VA i nya områden t.ex. Lyckåsen kan det bli aktuellt med nya anslutningar till befintlig tunnel. Även tillkommande pumpstationer kan bli aktuellt. Korsning av Nynäsvägen med VA-ledningar kan bli komplex.

SVOA avser genomföra en kapacitetsstudie med framtidsscenario för den spillvattentunnel som avleder spillvattnet från kommundelen.

Dricksvattensystem i utvecklingsområde centrala Skogås och Trångsund

SVOA har översiktligt kontrollerat kapaciteten i huvudvattenledningsnätet för den planerade utbyggnaden inom Trångsund och Skogås. Utifrån utförda hydrauliska beräkningar finns det tillräcklig kapacitet för kommande exploateringar. När det finns mer detaljerat underlag med geografisk fördelning av utbyggnaden behöver kapaciteten hos det lokala ledningsnätet inom Trångsund och Skogås kontrolleras.

Parallellt pågår planering gällande uppdimensionering av vissa huvudledningssträckor som behöver synkas med pågående planering och framförallt kommande detaljplaner inom utvecklingsområdet.

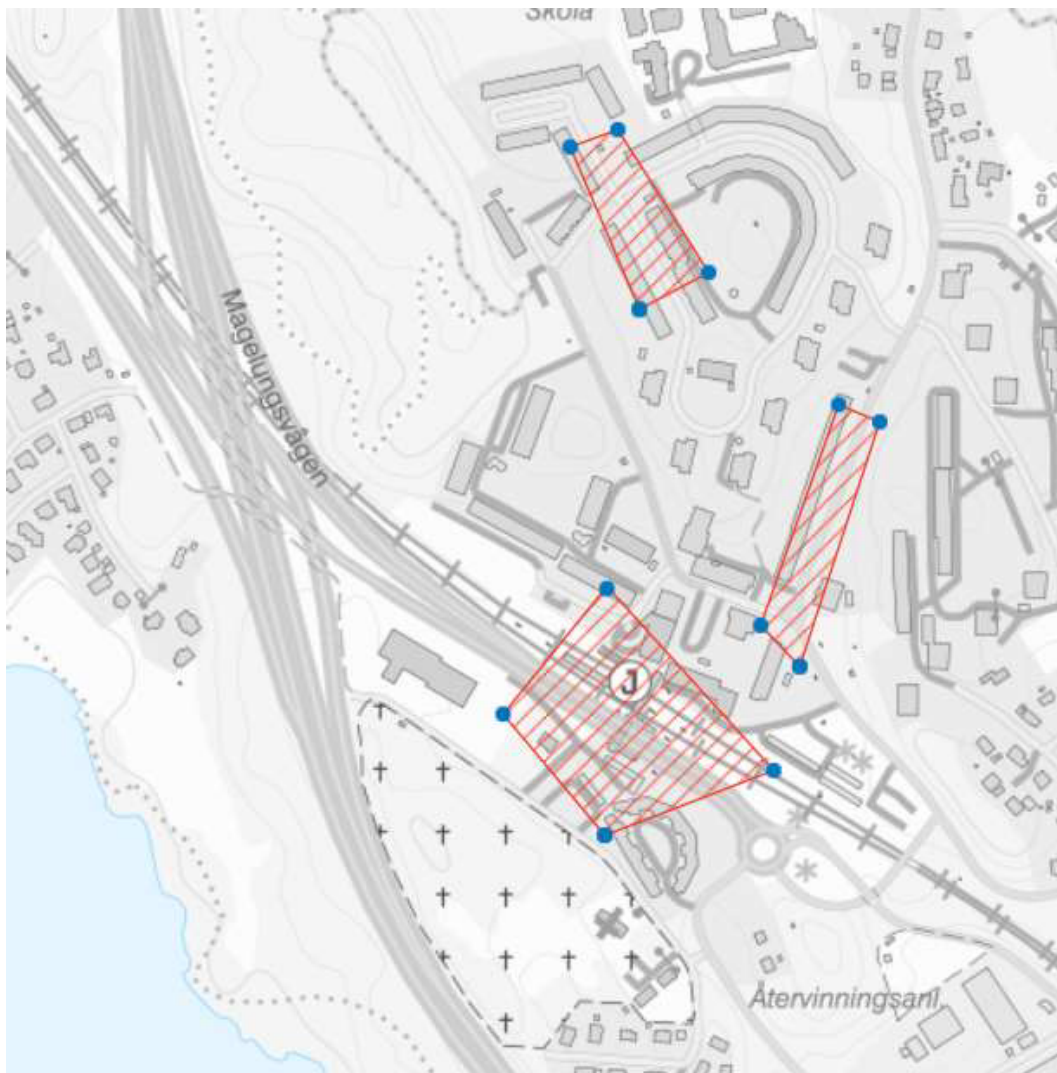
Dagvattensystemet i utvecklingsområde centrala Skogås och Trångsund

För de västra delarna av Skogås samt för en mindre del av Trångsund som avleds mot Magelungen har SVOA uppbyggda, kalibrerade hydrauliska dagvattenmodeller som beskriver nuläget. Simuleringar visar att det finns flera mindre områden med teoretisk kapacitetsbrist, se Figur 1 och 2.

För delarna av Skogås som avleds mot Drevviken samt för stora delar av Trångsund saknas dagvattenmodell. För dessa områden kan kapaciteten och eventuella åtgärdsbehov behöva utredas. Observera att andra delar av utvecklingsområdet inte har utretts med avseende på kapacitet i dagvattennätet. Om VA-system som korsar järnvägsspåret behöver justeras på grund av exploateringar krävs extra hänsyn och tid, samt samordning med Trafikverket.

Figur 1. Problemområden för dagvattensystemet i nuläge i västra Skogås. Röd skraffering visar områden med teoretisk kapacitetsbrist.

Figur 1. Problemområden för dagvattenssystemet i nuläge i Trångsund, baserat på hydraulisk modellering. Röd skraffering visar områden med teoretisk kapacitetsbrist.

Generella synpunkter dagvatten

Vad som blir påtagligt främst för planeringen av dagvatten är att hur utvecklingsplanerna styrs, eller påverkas, av andra styrdokument inom kommunen. Till exempel finns en strategi för dagvattenhantering men det finns planer på att revidera och förstärka delar i denna. Det som idag brister är en konsekvent hantering av lokal hantering av dagvatten både på kvartersmark och på allmän platsmark. Hur detta kommer att fungera inom utvecklingsplanerna framgent blir avgörande för hur VA-huvudmannen ska planera för sin dagvattenavledning och även vilka markytor man behöver ta i anspråk. Detta har därför inte kunnat markeras ut. Önskvärt vore därför att samtliga utvecklingsplaner har med ett stycke om nuvarande strategi samt planerna framåt kring konsekvent lokalt omhändertagande.

Inställning till förgårdsmark, vilket är viktigt för kvartersmarkens lokala omhändertagande, är en annan viktig inriktning att omnämna.

Även gatusektioner vore önskvärt att titta närmare på. I detta sammanhang för att se vilka ytor som kan avsättas för lokalt omhändertagande av dagvatten. Om det inte kommer med i utvecklingsplanerna behöver behovet omnämnas och en hänvisning göras till ett utredande steg mellan utvecklingsplaner och detaljplaner.

Det är önskvärt att ytor för planerade Lokala åtgärder för att möta miljö kvalitetsnormer visas i utvecklingsplanerna.

Områden för att hantera skyfall, både uppsamlade ytor men även rinnvägar, bör tas upp på denna planeringsnivå i grova drag. Detta bör ligga som grund för placering av bebyggelsen. Återigen, om det inte kommer med i utvecklingsplanerna så bör det tydligt framgå att en skyfallsutredning behövs områdesvis i nästa steg, dvs. innan detaljplanering.

För att lyckas med en hållbar dagvattenhantering är det viktigt att dagvatten kommer in tidigt i planeringsprocessen. Här har utvecklingsplanen en betydelsefull roll att tydligt peka ut viktiga rinnstråk och reservera ytor för fördröjning och rening. Det ger en stor fördel att översiktligt planera för ett dagvattensystem avrinningsområdesvis inför arbetet med detaljplaner. Att både rinnvägar och uppsamlade ytor för att hantera skyfall nämns och illustreras i denna planeringsnivå är positivt och bör ligga till grund för placering av bebyggelse. Önskvärt är att som komplement till detta även lyfta fram befintliga rinnstråk som behöver bevaras.

Huddinges dagvattenstrategi håller på att ses över och fram tills att den är framtagen är det den nuvarande strategin (icke försämringsprincipen) som gäller. Hänsyn måste dock tas till rådande standard, och möjligheten att följa MKN kan underlättas om det ges rätt förutsättningar redan i utvecklingsplanerna. De grundprinciper som presenteras i strategin är fortfarande viktiga och kan med fördel kortfattat beskrivas eller hänvisas till i utvecklingsplanen.

Andra faktorer som påverkar möjligheten till en hållbar dagvattenhantering är exempelvis möjligheten att lokalt ta hand om takvatten från kvartersmark på förgårdsmark samt att säkerställa att dagvatten från vägarna tas hand om i gatusektionerna.

I utvecklingsplanen nämns att gröna biotopar är värdefullt för den biologiska mångfalden. SVOA ser positivt på användningen av gröna tak men vill lyfta risken för näringsläckage från dessa om de anläggs med behov av gödsling. Magelungen och Drevviken lider båda av övergödningsproblematik och har otillfredsställande ekologisk status varvid denna aspekt är viktig att ta med till senare skeden i planeringen.

Det är positivt att platser för föreslagna samt möjliga åtgärder för att möta MKN tas upp i utvecklingsplanen. Däremot benämns den illustration som det i texten hänvisas till som "Karta som visar översvämningssområden och behov av skyfallsåtgärder" (sid. 40). Det råder alltså oklarhet kring vad denna illustration faktiskt visar. Med fördel skulle illustrationen kunna visa både åtgärder för att uppnå miljö kvalitetsnormer samt hantering av skyfall men det behöver tydliggöras vilket syfte de olika markerade platserna har i teckenförklaringen samt

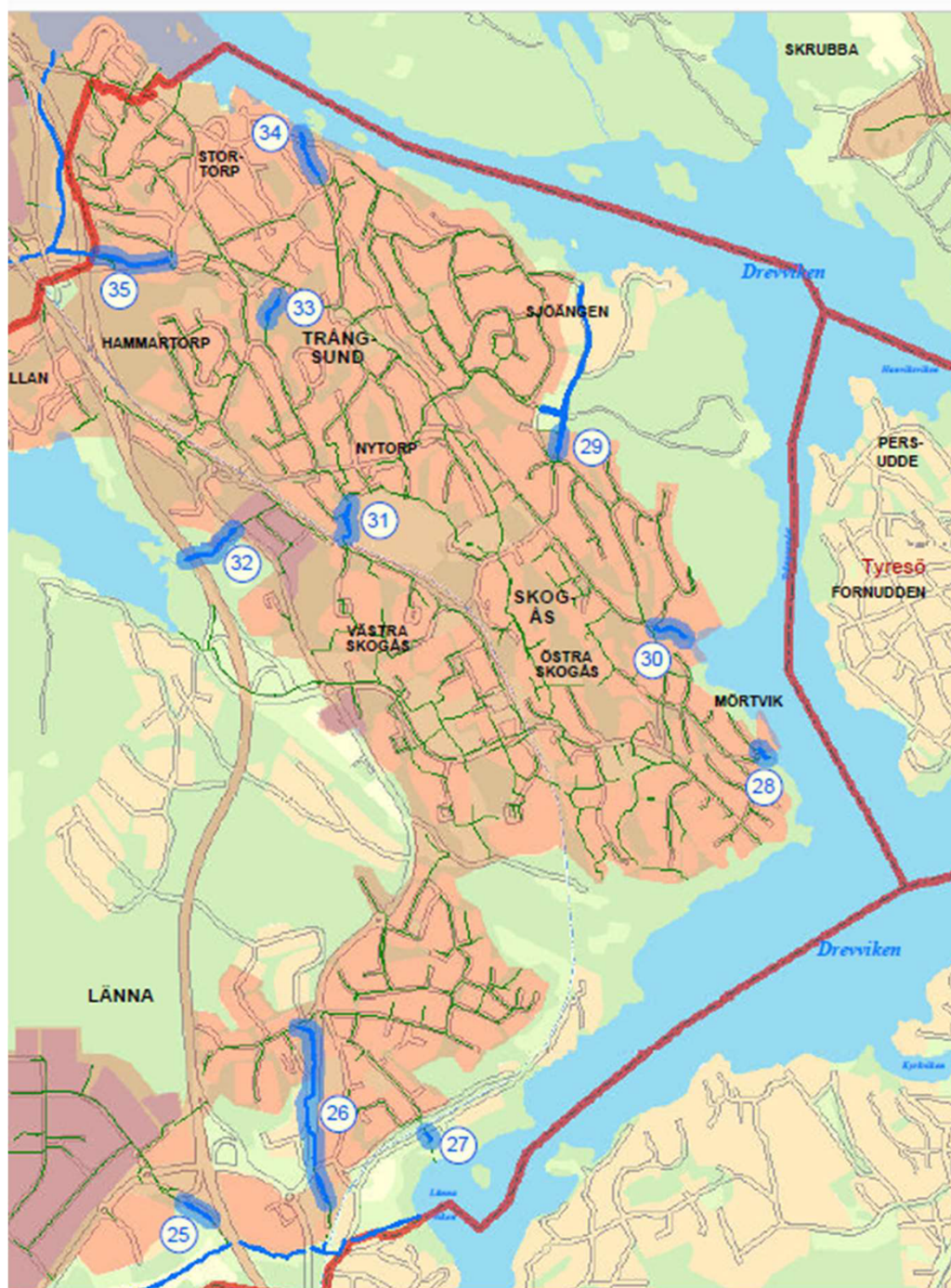

titel på illustrationen. Att som tillägg även visa dessa platser i mer inzoomat läge skulle dessutom kunna underlätta planeringen i senare skeden.

Lokala Åtgärdsprogram

Viktigt att ta med i planeringen är att de LÅP-åtgärder som är planerade i dagsläget är för åtgärder för befintliga situationer. I och med kommande exploateringar behöver dessa ses över för att anpassa till framtida situationer.

Befintliga diken som ägs av SVOA

Figur 5. Befintliga diken som ägs av SVOA, enligt dikeskarta från 2013.

Kommande detaljplaner inom utvecklingsområdet

SVOA ser ett stort behov av att tidigt få ta del av kommande program-samt detaljplaneplaneringar för att ges möjlighet att vara med och planera och ge viktig input till kommande utbyggnadsskeden. SVOA ser gärna att redan nu få vara med och se över strukturer som växer fram inom utvecklingsområdet. Detta ur ett VA-perspektiv och vetskapen om att det är tidskrävande att både utreda samt bygga ut nya VA-huvudsystem där så krävs.

Generella synpunkter

Som även nämns ovan så måste SVOA och Huddinge Kommun gemensamt se över utbyggnadsordningen så att SVOAs eventuella förberedande åtgärder inte krockar med Huddinge kommuns utbyggnadsplaner. Samordning krävs mellan SVOA och Huddinge kommun gällande tidplan för utbyggnadsskeden och ytor för exploateringar. SVOA ser omfattande behov av utredningar och samordning mellan kommunen, SVOA och i vissa fall även Trafikverket, för att uppnå en för samtliga parter fungerade lösning i området för SVOAs totala VA-anläggning (dricksvatten, spillvatten, dagvatten).

VA-anläggningen är i stora delar uppbyggt med ett självfallssystem som är både kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart. Anläggningen består också av både stora och komplexa system med särskilda anvisningar och krav som innebär höga kostnader vid eventuell flytt eller utbyggnad. Det är viktigt att ta med i planeringen av nya områden. Det mest tids- och kostnadseffektiva för både kommunen och SVOA är således oftast att undvika flytt av VA-anläggningen.

I samrådshandling för Sjödalén-Fullersta finns skyfallsutredning, vilket saknas i denna och övriga utvecklingsplaner. Vi önskar kompletterande underlag avseende skyfall och skyfallsplanering för att lättare kunna identifiera riskområden.

Vi önskar att det ska gå att utläsa i samrådshandlingarna vilken bebyggelsetyp som avses i utbyggnadsområdena, dvs. vilken typ av bebyggelse (tät stadsbebyggelse, villabebyggelse etc.) som det planeras för. Detta med syfte att kunna koppla ihop bebyggelsetypen med indata (avrinningskoefficienter, personekvivalenter) som behövs vid utredning av VA-system.

Svar: Förvaltningen tackar för yttrandet och noterar de synpunkter som berör efterföljande planering. Utvecklingsplanen hanterar VA-frågor på ett övergripande plan. Vidare hantering av frågorna beskrivs i kommunens dagvattenstrategi som är under revidering och i vattentjänstplanen. Båda styrdokumenterna tas fram i nära samverkan med SVOA. Därutöver instämmer förvaltningen i att behovet av ytterligare samverkan kring utbyggnadstakten i området och den vidare utredningen av va-frågor. Inte minst för att säkerställa uppfyllandet av MKN i Magelungen och drevviken. Inför utvecklingsplanens antagande har resonemang tillförts om de lokala åtgärdsprogrammets kapacitet att kunna hantera en ökad belastning. Det bör exempelvis utredas om kapaciteten i föreslagna och redan genomförda LÅP-åtgärder kan utökas för att även ta höjd för kommande exploatering. I övriga planområdet behöver behovet av storskaliga dagvattenåtgärder utredas vidare i syfte att säkerställa miljö kvalitetsnormernas efterlevnad. Utvecklingsplanen kartmaterial har även förtydligats vad gäller lokalisering av LÅP-åtgärder i området, samma karta innehåller över

övergripande rinnvägar samt områden där det föreligger risk för översvämning som eventuellt kan behöva åtgärd.

Region Stockholm

Region Stockholm är i stort positiv till förslag till utvecklingsplan. Region Stockholm anser att planen till stora delar överensstämmer med intentionerna i RUFS 2050 men att planen kan utvecklas och stärkas i vissa delar.

Region Stockholm vill inledningsvis lyfta frågan om en utvecklingsplans status och roll gentemot både tidigare och efterföljande planering. Eventuellt skulle Huddinge kunna använda sig av en fördjupning av översiktsplanen, en så kallad FÖP, för denna typ av konkretisering av översiktsplanen. Utvecklingsplanens syfte och avgränsning är att jämföra med en FÖP, men eftersom den inte är formellt framtagen och utformad som en sådan enligt Plan- och bygglagen, prövas den exempelvis inte mot regionala och nationella perspektiv. Eventuella målkonflikter kan behöva lösas senare i planeringen, vilket kan bli både ineffektivt och onödigt dyrt. Ett exempel är prövning av förutsättningar för att kunna driva en effektiv kollektivtrafik i enlighet med Region Stockholms styrdokument.

Mellankommunala frågor av regionalt intresse

Region Stockholm saknar en samlad beskrivning av mellankommunala frågor av regionalt intresse och hur kommunen avser att förhålla sig till dessa.

Kommundelen angränsar både till Stockholm stad, Haninge kommun och Tyresö kommun via Drevviken. Om utvecklingsplanen är en del av kommunens rullande översiktsplanering, behöver mellankommunala frågor beskrivas samlat samt hur löpande samordning sker med angränsande kommuner.

Energiförsörjning och elförsörjning är exempel på en angelägen regional och mellankommunal fråga, som bör redovisas med anledning av planerade utbyggnadsområden av bostäder och verksamheter. Det är viktigt att redan i ett tidigt planeringsskede säkerställa att det finns tillräcklig kapacitet i elnätet för att ansluta ett nybyggnadsområde.

En annan mellankommunal fråga av regionalt intresse är tillgång till arbetsplatser eftersom tillgången till arbetsplatser är sämre i den södra regionhalvan jämfört med norra regionhalvan. Förslagsvis kan planen beskriva utbud och tillgång till arbetsplatser i närområdet, såsom i den regionala stadskärnan Haninge Centrum.

Markanvändning och bebyggelsestruktur

Skogås och Trångsund utgör i huvudsak ett primärt bebyggelseläge enligt RUFS 2050. Region Stockholm ser positivt på att Huddinge kommun tar utgångspunkt i de principer som RUFS 2050 anger för bebyggelsestrukturen, exempelvis att bebyggelseutveckling främst ska ske i stationsnära lägen.

Region Stockholm är också positiv till hur kommunen lyfter betydelsen av goda livschanser, social sammanhållning, grönskande och hälsofrämjande miljöer, närhet till service samt ett tillgängligt och hållbart resande.

Bostadsutveckling och bostadsförsörjning

Utvecklingsplanen pekar ut en potential för omkring 3 000 nya bostäder, utöver

de 1 500 bostäder som finns i pågående och antagna detaljplaner. Region Stockholm är positiv till planens intention att möjliggöra bebyggelse som bidrar till ökad variation av upplåtelseformer, bostadstorlekar och hustyper. Det vore en styrka om planen redovisar hur denna potential förhåller sig till potentialen i kommunens antagna översiktsplan respektive gällande riktlinjer för bostadsförsörjningen.

Klimat

Det vore en styrka om planen tydligare lyfter klimatpåverkan, både i mål-bilder och i strategier, då planens tydlighet skulle öka. Eftersom nybyggnation bidrar till stor klimatpåverkan, är det viktigt att undersöka möjligheten att utveckla befintlig bebyggelse före ny mark tas i anspråk för byggnation. En sådan ambition bör framgå av planen.

Transportsystem och kollektivtrafik

Region Stockholm stöder planens inriktning med strategier för att skapa ett tryggt, hållbart och attraktivt kollektivtrafiksystem i och kring Trångsund/Skogås. Genom att stärka kollektivtrafiken som ryggrad i området och skapa ett attraktivt gång- och cykelnät, ökar möjligheterna till ett energisnålt resande och minskad klimatpåverkan. Region Stockholm vill samtidigt uppmärksamma kommunen på att utvecklingen av bebyggelse och gaturum måste ske integrerat med kollektivtrafiken för att inte omöjliggöra eller försvåra kollektivtrafikens utveckling. Det är också viktigt att kollektivtrafikens framkomlighet säkras under byggtiden för att det ska vara ett tryggt och attraktivt färdmedel också under byggtid. Region Stockholm är positiv till förslaget att använda parkeringstal som ett styrmedel och verktyg för ett hållbart resande.

Det är positivt att det regionala cykelstråket beskrivs i planen och att saknade länkar och behovet av standardhöjningar föreslås åtgärdas. Utformningsprinciper för de regionala cykelstråken beskrivs i den regionala cykelplanen för Stockholms län och den tillhörande vägledningen för genomförande.

Folkhälsa och social hållbarhet

Region Stockholm anser att planförslaget har flera strategier som borde bidra till en jämlik hälsa och som är socialt värdeskapande. Strategier som är särskilt intressanta för att nå målbilderna handlar om att minska segregation genom stråk och sammanhängande stadsstruktur, strategisk lokalisering av service och platser för aktivitet samt genom att minska barriäreffekter. Det är även positivt att planen lyfter gröna kvaliteters betydelse för välmående och folkhälsa.

Kulturmiljö

Planen beskriver på ett intressant sätt platsens historiska utveckling men skulle med fördel kunna kompletteras med hur kommunen avser förhålla sig till de utpekade kulturmiljöer, när områdena ska utvecklas.

Svar: Förvaltningen tackar för yttrandet och noterar de synpunkter som berör efterföljande planering. Samverkan kring mellankommunala frågor beskrivs av Huddinges översiktsplan. Utvecklingsplanen har förtydligats vad gäller behovet av utvecklade kopplingar mellan Trångsund och Farsta. Utvecklingsplanen är en konkretisering av översiktsplanen. I det fall att den redovisade potentialen om 4500 nya bostäder skulle realiseras innebär det en utveckling i nivå

översiktsplanens högsta scenarier för bostadsutveckling och befolkningstillväxt, vilket skulle resultera i en befolkningsökning i området på omkring 50 procent. Inför antagande har utvecklingsplanen förtydligats rörande hur planens strategier bidrar till minskad klimatpåverkan. Vad gäller kulturmiljö beskriver utvecklingsplanen hur tillkommande bebyggelse ska förhålla sig till befintlig kulturmiljö på ett övergripande plan utifrån kommunens kulturmiljöprogram. Mer detaljerade beskrivningar och riktlinjer för respektive miljö finns i kulturmiljöprogrammet och ska användas som underlag i tidigt skede i den efterföljande planeringen.

Södertörns brandförsvarsförbund

Från utvecklingsplanen har det varit svårt att få en samlad bild av riskerna i området. Eftersom utvecklingsplanen syftar till att ge riktlinjer för kommande planering rekommenderas att riskerna samlas i ett och samma avsnitt. Exempelvis kan en karta med information om objekt/områden som kan påverka omgivningen negativt utgöra ett värdefullt diskussionsunderlag vid planering av tillkommande bebyggelse och riskreducerande åtgärder.

En sådan karta kan exempelvis innehålla information om:

- Transportleder för farligt gods
- Placering av bensinstationer
- Placering av större industrier med brandfarlig vara
- Olyckdrabbade korsningar
- Områden med risk för ras och skred
- Områden med översvänningsrisk

Fler exempel finns i kapitel 3 i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps publikation

"Riskhantering i översiktsplaner - En vägledning för kommuner och länsstyrelser".

Förvaltningens svar: Riskerna i området behandlas översiktligt i utvecklingsplanen, en specifik samlad riskkarta har inte tagits fram. Detaljerad riskbedömning och specifik riskhantering kommer att ske i senare planeringsskede, där mer precisa kartunderlag och analyser tas fram.

Trafikverket

1. Transporteektivt och framkomligt transportsystem

Trafikverket anser att utvecklingsplanen utgör ett underlag för långsiktig planering i kommunen och välkomnar kommunens ambition att förtäta i befintlig bebyggelse och utveckla bostadsområden längs viktiga pendlings- och kommunikationsstråk. Förtätande av miljöer bidrar till en transporteektiv samhällsplanering där befintliga transportsystem kan användas, vilket stämmer väl överens med såväl med de transportpolitiska tillgänglighets- och hänsynsmålen.

Trafikverket anser även att utvecklingsplanen bör beskriva den övergripande statliga infrastrukturen och dess regionala och i delar nationella funktion inom och

omkring planområdet tydligare. Det bör även tydliggöras hur befintlig och planerad infrastruktur påverkas av den trafikefterfrågan och trafikpåverkan som uppstår och hur den kan hanteras.

Även om utvecklingsplanen syftar till att redovisa inriktning på en strategisk och översiktlig nivå saknar Trafikverket i utvecklingsplanen redogörelser av analyser och underlag på en merdetaljerad nivå för bedömning om vad som behöver hanteras för att det ska bli en fungerande helhet.

Sammantaget kan inte Trafikverket, baserat på enbart utvecklingsplanen, ta ställning till planens konsekvenser för statlig infrastruktur och anser inte att utvecklingsplanen bör utgöra det enda underlaget för att hantera skedet mellan översiktsplan och detaljplan avseende frågor som berör statlig infrastruktur.

2. Riksintressen

De riksintressen för kommunikationer som berör kommunen består av väg 73 samt Nynäsbanan som även är primära transportleder för farligt gods.

Trafikverket välkomnar att det den fortsatta planeringen behöver genomföras fördjupande riskanalyser för att bedöma riskavstånd, hänsyn till individ- och samhällsrisiker och krav på utformning av byggnader.

Det är viktigt att redovisa hur den planerade markanvändningen tar hänsyn till Trafikverkets riksintresseanspråk. Exploatering nära transportanläggningar får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa anläggningar.

Trafikverket har fattat ett beslut daterat 2022-09-26 (TRV 2020/131663) om uppdaterade riksintresseanspråk. Trafikverket hänvisar till detta beslut för ytterligare information gällande funktionsbeskrivningar för respektive riksintresse: <http://www.trafikverket.se/riksintressen>

2.1 Buller och vibrationer

Buller kommer främst från vägtrafik, järnvägen, flygplatser, industrier och annan störande verksamhet och är ett stort problem för många kommuner då exploatering sker nära dessa. I samband med detaljplanering, främst gällande bostäder och skolor, anser Trafikverket att en bedömning av bullersituationen ska göras och att riktvärdena enligt Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2015:216) ska innehållas.

Det åligger kommunen att visa att planerade bostadsområden inte utsätts för buller över riktvärdena enligt aktuell förordning. Det är Trafikverkets ansvar att genomföra kartläggning av bullersituationen i befintliga miljöer längs statlig infrastruktur. Kommunen ansvarar för bullerutredning vid tillkommande bebyggelse och Trafikverket vill påtala att bullerberäkningar ska ta höjd för Basprognos 2040.

2.2 Risk och farligt gods

I samband med detaljplaneläggning av områden inom 150 meter från stråk där transporter med farligt gods kan förekomma, anser Trafikverket att risker förknippade med farligt god ska beaktas. Rekommenderade skyddsavstånd kopplat till önskad markanvändning finns redovisade bl.a. i Länsstyrelsens skrift

Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods. Här framgår att om rekommenderade skyddsavstånd inte kan hållas, så bör en riskanalys tas fram för att klargöra vilka skyddsåtgärder som kan bli nödvändiga för att planerad markanvändning ska bedömas som lämplig utifrån risksynpunkt. Även i detta sammanhang bör beräknad trafik utgå från basprognosår 2040.

Mer information finns på Länsstyrelsens hemsida:

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2016/riktlinjer-for-planlaggning-intill-vagar-och-jarnvagar-dar-det-transporteras-farligt-gods.html>

3. Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhet är en del av det globala hållbarhetsarbetet enligt Agenda 2030 och som en del i arbetet för ett hållbart samhälle bör trafiksäkerhet finnas med i alla typer av övergripande dokument, strategier och planer. Trafikverket kan inte se att detta nämns i planen.

Trafikverket anser att utvecklingsplanen bör ha en beskrivning av Nollvisionen och hur planen ska bidra till att nå trafiksäkerhetsmålen. Sedan Agenda 2030 antogs ses trafiksäkerhet som en del av det globala hållbarhetsarbetet. För att vägtrafiken ska kunna bli långsiktigt hållbar måste Nollvisionens säkerhetsfilosofi beaktas och ses som en hållbarhetsaspekt som behöver länkas ihop med alla andra hållbarhetsaspekter för att skapa säkra, trygga, tillgängliga och attraktiva miljöer – ett hållbart samhälle. Dessa perspektiv behöver komma in tydligt i alla typer av övergripande dokument, strategier och planer.

Nedan följer några utgångspunkter som utifrån ett trafiksäkerhets- och hållbarhetsperspektiv kan lyftas i planen:

- I målet God hälsa och välbefinnande ingår mål att minska antal omkomna och allvarligt skadade i trafikolyckor. God trafiksäkerhet är alltså en del för att uppnå god folkhälsa. Likaså har hastighetsefterlevnaden inte bara effekt på trafiksäkerheten. Låg efterlevnad och överhastigheter leder till ökat buller och sämre luftkvalitet, vilket också påverkar folkhälsan.
- Inom målet Hållbara städer och samhällen anges att senast år 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Trafiksäkerheten ska förbättras, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer. En av förutsättningarna här är också låga hastighetsgränser i miljöer där många fotgängare och cyklister samt nämnda grupper ovan vistas.

4. Fortsatt arbete

Trafikverket ser fram emot det fortsatta samarbetet med samhällsutvecklingen inom Skogås och Trångsund i Huddinge kommun. Trafikverket välkomnar samtidigt en tidig dialog med kommunen kring de ärenden och åtgärder som kan ha inverkan på statlig infrastruktur.

Svar: Förvaltningen tackar för yttrandet och noterar de synpunkter som berör efterföljande planering. I arbetet inför utvecklingsplanens antagande har det tagits fram en trafikanalys som visar hur infrastruktur påverkas av den trafikefterfrågan och trafikpåverkan som uppstår av den föreslagna utvecklingen. Resultatet i analysen har stämts av med Trafikverket. Utvecklingsplanen håller en övergripande nivå, mer detaljer analyser hanteras i efterföljande planering, i dialog med Trafikverket. Planen har inför antagande förtydligats vad gäller trafiksäkerhet, men inte kompletterats med specifika av hur planen bidrar till att uppnå Nollvisionen. Förvaltningen instämmer i att frågor rörande trafiksäkerhet och luftkvalitet är grundläggande för en hållbar utveckling av området. Kommunen bedömer att dessa frågor hanteras genom en helhetsansats för ett hållbart transportsystem. Utvecklingsplanen innehåller åtgärder för att minska bilberoende, främja kollektivtrafik, gång och cykel samt förbättra gaturum för ökad säkerhet och minskade utsläpp. Behovet av hantering av exempelvis buller och risk beskrivs översiktligt som utmaningar för området, frågorna fördjupas dock i första hand i den efterföljande planeringen.

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsen har ingen uttalad roll i framtagande av kommunernas planeringsunderlag som hanteras utanför 3 eller 5 kapitlet PBL. Inom ramen för uppdraget att främja regional utveckling, tillväxt och bostadsbyggande lämnar Länsstyrelsen rådgivande synpunkter som kan bidra till kommunens kommande planering enligt PBL. Länsstyrelsen har inte inhämtat andra statliga myndigheters synpunkter i denna remiss.

Arbetsplatser och näringsliv

Länsstyrelsen ser positivt på utvecklingsplanens vision om ett mer sammanhängande och attraktivt område. Ett ökat antal bostäder innebär ett ökat behov av och underlag för service. Länsstyrelsen rekommenderar därför att kommunen lägger vikt vid att säkerställa tillgången till kommersiell och offentlig service när antalet bostäder ökar.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har genomfört en näringslivsanalys och en översiktlig analys av potentialen för ytterligare arbetsplatser i Skogås och Trångsund. Kommunen skriver att ambitionen med utvecklingsplanen är att skapa fler arbetstillfällen då kommunen har ett mål om en arbetsplatskvot om 1 procent. Utifrån detta rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen analyserar konsekvenserna av en omvandling av Trångsunds industriområde.

Sociala aspekter

Utvecklingsplanen har en väl utarbetad social ambition. Kommunen bör därför se till att de sociala förslagen och målen följer med i kommande fysisk planering och övrig utveckling av stadsdelarna.

Miljökvalitetsnormer för vatten, MKN

Berörda vattenförekomsternas status och MKN ska ses som planeringsförutsättning och är något kommunen behöver ta hänsyn till i all planering. Eftersom vattenförekomsterna i närheten av Skogås och Trångsund har otillfredsställande ekologisk status behöver situationen bli bättre för att god status ska kunna nås.

Områdets utveckling får stor påverkan på möjligheten att uppnå god status i vattenförekomsterna. Länsstyrelsen vill betona att en utvecklingsplan som ska vägleda kommande planering behöver adressera frågan. En plan som redogör för vattenförekomsternas status, MKN och vad kommunen kan göra relaterat till möjligheten att följa MKN kan utgöra en vägledning för kommande detaljplanering eller planprogram.

Transport av farligt gods och riskhänsyn

Väg 73 (Nynäsvägen) är en primär transportled för farligt gods. Även på Nynäsbanan transporteras farligt gods. Nynäsbanan passerar centralt genom områden som kommunen ser som stadsutvecklingsområden med större förändring. I kommande planering är det viktigt att kommunen tar hänsyn till riskerna med transport av farligt gods i ett tidigt skede för att säkerställa skyddsavstånd och riskreducerande åtgärder anpassade till planerad markanvändning. Vid bedömning av riskerna behöver kommunen också ta hänsyn till verksamheter i andra kommuner som exempelvis Norvik i Nynäshamns kommun som kan påverka både antalet transporter och fördelningen av olika klasser av farligt gods förbi Skogås och Trångsund. Kommunen kan med fördel ta ett helhetsgrepp kring riskfrågan och utreda den gemensamt för flera utvecklingsområden.

Vid planläggning i närheten av drivmedelsstationer är det viktigt att kommunen tar höjd för en eventuell förändring i drivmedel på stationen, exempelvis en ökad användning av gas som drivmedel.

För mer information, se Länsstyrelsens riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods.

Risk för översvämning samt geotekniska risker

I granskningsyttrandet över Kommunens översiktsplan framförde Länsstyrelsen att det tydligt behöver framgå hur kommunen avser att agera för att klimatrelaterade risker för den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion ska minska. Enligt 3 kap. 5§ PBL behöver kommunen redovisa hur sådana risker kan minska eller upphöra. I samband med utvecklingen av Skogås och Trångsund rekommenderar vi kommunen att arbeta vidare med klimatrelaterade risker för den byggda miljön. Vissa områden för stadsutveckling sammanfaller med områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. Det är positivt att kommunen har identifierat områden med risk för större översvämning och vill främja multifunktionella grönytor för dagvatten och skyfall. I efterföljande arbete behöver kommunen beakta Länsstyrelsens rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall. Inom planprocessen ska kommunen också säkerställa de geotekniska förutsättningarna utifrån ett förändrat klimat. För vägledning kring hur kommunen kan hantera frågan om geoteknisk säkerhet, se SGI:s vägledning Geoteknisk säkerhet i kommunal planering.

Förorenade områden

Det är bra att kommunen har lyft klorerade lösningsmedel som en föroreningsstyp som kan vara problematisk att hantera. I följande planering är det också viktigt att beakta PFAS föroreningar som är lika svåra att upptäcka som klorerade lösningsmedel, men kan ha stor påverkan på enskilda vattentäkter, grundvatten och ytvatten. Vid Entré Skogås har det exempelvis funnits en brandstation som kan ha stor påverkan på markens föroreningssituation. Det är också bra att kommunen lyfter samarbete med

kommunens miljötillsynsavdelning, för att samordna och prioritera behovet av tillsyn i områden mer föroreningsproblematik.

Grön infrastruktur

För att kunna bevara och utveckla den biologiska mångfalden krävs en fungerande grön infrastruktur som inte bara omfattar skyddad natur utan även det brukade landskapet och bebyggd miljö. För en fungerande grön infrastruktur behövs en variation av olika naturtyper av tillräcklig storlek och kvalitet och kontaktytor mellan olika naturområden.

I den fortsatta planeringen bör kommunen förhålla sig till länets gröna infrastruktur genom att visa hur den regionala och kommunala gröna infrastrukturen beaktas. För Trångsund gäller det speciellt sambandet mellan Ågesta friluftsområde i söder och Flatens naturreservat norr om Drevviken som är identifierat som ett grönsamband i behov av förstärkning.

Artskydd

Flera arter av djur och växter omfattas av artskyddsförordningens (2007:845) fridlysningsbestämmelser. Bland annat är alla fåglar, fladdermöss, groddjur och reptiler skyddade. Om kommunen inte beaktar dessa arter i detaljplaneringen kan förbud utlösas som medför att det inte går att genomföra detaljplanerna. I kommande detaljplanarbeten rekommenderar därför Länsstyrelsen att kommunen i ett tidigt skede säkerställer att ni har tillräcklig kunskap om vilka fridlysta arter som finns i områdena. Detta så ni kan vid behov kan utforma och anpassa planförslagen för att säkerställa att planförslagen inte utlöser förbud enligt artskyddsförordningen.

Klimat och energi

Huddinge kommun anger att framtida bebyggelse bör byggas med lågt klimatavtryck samt har en ambition att undvika uppkomst av massor och tillhörande masstransporter, vilket är bra.

Genom den fysiska planeringen har kommunen möjlighet att bidra till Sveriges nationella klimatmål om att senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Detta eftersom bygg- och anläggningssektorn står för en stor del av de nationella växthusgasutsläppen och genererar stora mängder avfall. Det är därför viktigt att klimataspekten beaktas i såväl exploateringsskedet, planeringsskedet och genomförandet.

Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen

Kommunen behöver ta hänsyn till samhällsviktig verksamhet och beredskapsfrågor i den fysiska planeringen. Genom att identifiera viktiga verksamheter och dess betydelse ur ett totalförsvarsperspektiv kan kommunen synliggöra vilka förhållningssätt som är nödvändiga i den fortsatta planeringen. För mer information, se vägledningen Totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen, MSB1646 (2021).

Förvaltningens svar: De medskick som länsstyrelsen gör gällande frågor som behöver hanteras i kommande planering tar kommunen med sig till den mer detaljerade utvecklingen av Trångsund och Skogås. För redogörelse av hur den möjliga utvecklingen av verksamhetsområdet har hanterats och beskrivits i samrådet se förvaltningens samlade på s. Vad gäller efterföljande av MKN i Drevviken och Magelungen har plankartan förtydligats och resonemang tillförts om de lokala åtgärdsprogrammets kapacitet att kunna hantera en ökad

belastning. I områdena har redan föreslagna åtgärder i lokala åtgärdsprogram (LÅP) tagits fram för sjöarna och det bör utredas om dessa kan utökas för att även ta höjd för kommande planering. I övriga planområdet behöver behovet av storskaliga dagvattenåtgärder utredas vidare i syfte att säkerställa miljö kvalitetsnormernas efterlevnad. Förvaltningen understryker vikten av dialog och arbete tillsammans med Stockholm Vatten AB för att hantera frågan.

Ledningsägare

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB, nedan Vattenfall Eldistribution, har elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät och lokalt elnät med en spänningsnivå på 0,4 kV till 77 kV, både ledning i luft, ledning i mark och som transformatorstation inom aktuellt område.

Nuvarande eldistributionsnät är dimensionerat för nuvarande bebyggelse. Nya exploateringar medför ett behov av både nya ledningar och nya nätstationer för elförsörjning. För nya tillkommande nätstationerna kommer nya E-områden att behövas.

I utvecklingsplanen framgår att 77 kV luftledningarna behöver flyttas eller förläggas i mark för att möjliggöra planerna för nya bostäder, verksamheter, idrottsfunktioner etc. Vattenfall Eldistribution vill informera om att ledningar på dessa spänningsnivåer generellt byggs i luftledningsutförande eftersom det ger ett säkert, tillförlitligt och effektivt regionnät. Vattenfall Eldistribution är därför restriktiva beträffande markförläggning av luftledningar inom regionnätet. Mer information angående teknikvalet i regionnätet finns på följande adress: <https://www.vattenfalleldistribution.se/vart-arbete/teknikval/>

Vattenfall Eldistributions ställningstagande gällande teknikval för spänningsnivå 70 kV eller högre innebär att luftledning generellt ska förordas i ansökningar för linjekoncession. Detta gäller för alla typer av ärenden: nya ledningar avsedda att ansluta kunder, förstärkningar och reinvesteringar i befintligt nät, samt flytt av befintliga ledningar som initierats av kunder eller andra intressenter.

Luftledning är den teknik som Vattenfall Eldistribution AB generellt förordar på spänningsnivåer 70 kV eller högre då det är den tekniska lösning som ger ett säkert, tillförlitligt och effektivt elnät till lägsta kostnad för våra kunder. De huvudsakliga skälen till att luftledning förordas är i korthet:

- Enligt ellagen ska nätägaren ansvara för att dess ledningsnät är säkert, tillförlitligt och effektivt och för att det på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el. Begreppen i ellagen understöder ställningstagandet att generellt förorda luftledning som teknisk lösning i 70-130 kV-nätet.
- De tekniska problemen med att i stor omfattning förlägga markkabel i regionnätet skulle bli mycket svårhanterliga och leda till minskad driftsäkerhet. Som exempel kan nämnas risk för resonansfenomen och spänningstransienter, ökat antal felkällor med långa reparationstider,

oönskade effektkölen i nätet och mindre möjligheter till maskad driftläggning med momentan reserv för anslutna kunder.

- Luftledning är generellt sett ett betydligt mer kostnadseffektivt alternativ jämfört med markkabel. Samhället får ut totalt sett mycket mer kundnytta för varje investerad krona i 130 kV-nätet om luftledning används istället för markkabel. Därmed kan fler samhällsbehov tillgodoses med luftledningar jämfört med markkabel. Detta är i linje med Sökandens uppdrag om att tillhandahålla ett effektivt elnät.
- Kabel kan utifrån ovan beskrivna anledningar endast förordas på korta sträckor där luftledning inte är möjligt på grund av brist på fysiskt utrymme, till exempel i radiella stadsnät. Som försiktighetsprincip och för att leva upp till likabehandling av markägare och övriga berörda intressenter, kan kabel därför bara accepteras där fysiskt utrymme för luftledning saknas.

Vattenfall Eldistribution vill också informera om att dessa ledningar är linjekoncessionspliktiga och om det blir aktuellt att flytta/markförlägga luftledningar behöver ny koncession sökas vilket är en tidskrävande och kostsam process. Ombyggnation/flytt bekostas av den som initierat ärendet men utförs av Vattenfall Eldistribution.

Vattenfall Eldistribution vill ha kvar befintliga högspännings luftledningar där de finns idag och önskar att kommunen tar hänsyn till detta.

Vattenfall Eldistribution önskar vara remissinstans vid framtida planarbete.

Vattenfall Eldistribution vill informera om följande:

- Beställning/förfrågan ledningsflytt görs på Vattenfall Eldistributions hemsida. Blanketter och formulär | Vattenfall Eldistribution
- Inför anslutning av ny byggnad till befintligt elnät måste beställning av offert på el-servis beställas i mycket god tid. Offert på el-serviser, både byggkraft och permanent servis, beställs via Anslutning - Vattenfall Eldistribution eller på telefon: 020-82 10 00
- Befintliga elnätanläggningar måste hållas tillgängliga under alla skeden av genomförandet.
- Någon anläggning, tex byggnad, får inte uppföras invid elnätanläggning tillhörande Vattenfall Eldistribution så att gällande säkerhetsavstånd inte hålls.

Förvaltningens svar: Den föreslagna utvecklingen i Entré Skogås har inför antagande anpassats för att vara kompatibel med nuvarande dragning av Vattenfalls kraftledning. I planen uttrycks även att kommunens fortsatta vilja är att ledningen på sikt kan markförläggas för att möjliggöra ytterligare utveckling i området.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund.

Förvaltningens svar: Yttrandet noteras.

Skanova AB (Telia)

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.

Förvaltningens svar: Yttrandet noteras.

Kommuner

Haninge kommun

Utvecklingsplanen för centrala Skogås och Trångsund är en fördjupning av översiktsplanen med sikte på 2050. Skogås och Trångsund pekas ut som tyngdpunkten för utveckling av bostäder och service i de östra delarna av Huddinge kommun, beläget mellan de stora stadsutvecklingsområdena Farsta i norr och den regionala stadskärnan Haninge i söder.

I och med att Skogås och Trångsund tillhör denna expansiva del av regionen ser kommunstyrelseförvaltningen positivt på utvecklingsplanens ambitioner om en långsiktigt hållbar utveckling, bland annat genom att främja hållbara färdmedel.

Vidare noterar kommunstyrelseförvaltningen att utvecklingsplanen pekar ut lämpliga platser för dagvattenhantering i linje med det lokala åtgärdsprogrammet för Drevviken, vilket är positivt utifrån målsättningen att Drevviken ska nå miljökvalitetsnormerna till år 2027.

Förvaltningens svar: Yttrandet noteras.

Stockholm stad

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att Huddinge kommun har ambitiösa planer för sin stadsutveckling. Det är angeläget för regionens bostadsförsörjning, tillväxt och attraktivitet.

Kontoret ser fram emot fortsatt dialog med Huddinge kommun gällande olika mellankommunala frågor.

Stadsbyggnadskontoret instämmer i att det finns en betydande stadsutvecklingspotential i Skogås och Trångsund. I översiktsplanen lyfts att ett viktigt mål är att minska dagens regionala obalans och vikten av fler arbetsplatser i söderort. I översiktsplanen beskrivs även att stadens tillgång till kompetent arbetskraft direkt är kopplad till god tillgång till bostäder.

Farsta är i Översiktsplan för Stockholm utpekad som ett av fyra fokusområden. Här planeras för omfattande bostadsutbyggnad och stadsutveckling med särskild fokus på social hållbarhet. Larsboda är ett av stadens renodlade verksamhetsområden med plats för flera arbetsplatser i söderort. Utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund ligger väl i linje med intentionerna i översiktsplanen.

En viktig mellankommunal fråga att hantera i kommande planering är att förbättra tillgängligheten till olika typer av målpunkter på båda sidor om kommungränsen samt att skapa sammanhängande täthet och starka urbana samband. Stockholms stad genom nu pågående planering strävar efter att utveckla Magelungsvägen till ett urbant stråk och bygga om Perstorpsvägen till en stadsgata. Det är därför önskvärt att Huddinge kommun tillvaratar den potential som finns längs Magelungsvägen och Stortorpsvägen, det vill säga Perstorpsvägens fortsättning i norra Trångsund, för att skapa sammanhängande stråk till Farsta. Nynäsvägen kan också på lång sikt förvandlas till urbant stråk och därmed bidra till att knyta samman stadsdelarna.

Förvaltningens svar: Planen har förtydligats angående potentialen att knyta samman stråken som förbinder Trångsund och Farsta. Förvaltningen instämmer i behovet av mellankommunal samverkan och ser fram emot fortsatt dialog och samarbete.

Tyresö kommun

Tyresö kommun tackar för inbjudan att lämna synpunkter på samråd för utvecklingsplan för Skogås och Trångsund. Vi bedömer att planförslaget inte medför någon betydande negativ påverkan för kommunen.

Tyresö kommun ser positivt på målet att förbättra mark- och vattenkvaliteten i området med varje projekt. Det är väsentligt att åtgärder för att uppnå miljökvalitetsnormerna i Magelungen och Drevviken vidtas i kommande detaljplanering och genomförande av lokala åtgärdsprogram för dessa vattenförekomster.

Förvaltningens svar: Yttrandet noteras.

Huddinge kommuns nämnder

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsförvaltningen anser som helhet att förslaget på utvecklingsplan för Skogås och Trångsund medger goda möjligheter för en samhällsutveckling i kommunens östra delar.

Rent allmänt ser förvaltningen att ett resonemang finns kring de socioekonomiska förutsättningar och utmaningar som finns i området, och på vilket sätt Östra Huddinge är tänkt att i det sammanhanget utvecklas utifrån den bild av framtida Skogås och Trångsund som målas upp.

Förvaltningen menar vidare att det är av stor vikt att barriären mellan områden i Skogås och Trångsund överbryggas för att skapa ett sammanhållet Östra Huddinge. Vi bedömer att utvecklingsplanen innehåller flera kreativa idéer för att åstadkomma detta, som exempel att skapa fler trygga mötesplatser och att bygga en mer sammanhållen bebyggelse längs med dagens relativt obebyggda stråk. Vi ser inom kultur- och fritidsområdet stora skillnader i deltagande mellan olika områden, både inom idrottsföreningar och i kulturskola. I utvecklingen av Skogås och Trångsund behöver nämnden i samarbete med andra parter fortsätta arbeta för en mer jämlikt deltagande i fritidsaktiviteter. Förvaltningen vill lyfta fram vikten

av att kommunen tillförsäkrar sig om god tillgång till mark för kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden vid kommande exploatering. Idrottsfunktioner som nya utomhusplaner och idrottshallar är ytkrävande och behöver säkras samordnat med bebyggelseutvecklingen.

Den politiska ambitionen för volymer och geografisk lokalisering av verksamhetslokaler ska uttryckas i olika strukturprogram. Alla strukturprogram som nämnden har uppdrag om att ta fram är inte ännu beslutade, men arbetet är påbörjat och diskussioner om riktning pågår. Förvaltningen är av uppfattningen att de flesta strukturprogram kommer att vara beslutade när utvecklingsplanen återkommer till nämnden för svar på granskningsversion, och kan då ge mer definitiva besked om behov för verksamheterna.

Utvecklingsplanen innehåller flera förslag som rör kultur- och fritidsnämndens verksamhetslokaler, däribland föreslås en flytt av fritidsgård och kulturskola i Skogås till utvecklade lokaler i anslutning till Östra grundskolan. Kultur- och fritidsförvaltningen ser positivt på förslaget. Erfarenheter har visat på att erbjuda fritidsgårdsverksamhet närmare skolan där målgruppen är på dagtid ”sänker trösklar” och underlättar för nya besökare.

Förvaltningen ser stora fördelar med det föreslagna idrott-, kultur- och skolklostret vid Östra grundskolan. Goda direkta kommunikationsmöjligheter med kollektivtrafiken till platsen är viktigt. Fördelar ses både ur ett trygghetsperspektiv; att fler människor kommer att röra sig i området under olika tider på dygnet, och att den fysiska närheten kan främja fler barn och unga att våga delta i fritidsverksamheterna, då området redan är känt och hemmavant för skolans elever. En framtidssyn är att se ungdomarna besöka kulturskolan en dag i veckan och fritidsgården en annan dag.

I kommunens strukturprogram för kulturskola uttrycks en utveckling av verksamheten i Skogås med fler elever fram till 2030. Då tidplanen för exploatering av fastigheten som inrymmer kulturskolans nuvarande lokal är okänd för förvaltningen behöver en dialog påbörjas om utveckling är lämplig i nuvarande lokal eller om en flytt inom Skogås är ett bättre alternativ. I en liknande sits ser förvaltningen att fritidsgården i Skogås är, där nuvarande lokal inte är ändamålsenlig. Och där antingen en ombyggnation kan lösa problematiken eller om en flytt till exempelvis Östra grundskolan är ett bättre val. För fritidsgården i Skogås behöver en lösning tas fram under de närmaste åren, detta lokalbehov kommer att belysas vidare i nämndens kommande behovsprognos 2025. Med okänd tidplan av den föreslagna utvecklingen kan alternativa lokaliseringar behövas utredas vid sidan av Lötparken/Östra grundskolan.

Biblioteket, idag placerat i Skogås centrum blir enligt förslaget, enda kvarvarande offentliga lokalen i centrumet. Förvaltningen ser en risk för att belastningen ökar på biblioteket, vid en allokering av övrig kultur- och fritidsverksamhet i klustret vid Östra grundskolan. De flöden som finns idag mellan verksamheterna kommer troligtvis att påverkas. Förvaltningen vill understryka vikten av att ha kvar offentliga lokaler i Skogås centrum.

Vid en utveckling och ombyggnation av Skogås centrum vill förvaltningen se att biblioteket får en mer attraktiv placering på entréplan, vilket erfarenheter har visat ger fler besökare och generellt ökar tillgången till bibliotek för invånarna.

Under 2023 utredde kultur- och fritidsförvaltningen tillsammans med kommunstyrelsens förvaltning olika möjliga lokaler för att åter öppna biblioteksverksamhet i Trångsund. Tyvärr resulterade utredningen inte i någon lämplig lokal. Även om det är några år kvar tills en tilltänkt lokal i en nybyggnation är inflyttningsklar, så är det med tillförsikt som förvaltningen ser på förslaget i utvecklingsplanen med placering av bibliotek i Trångsund centrum. En tidig dialog är inledd med Huga Bostäder AB om potentiell lokal. Som övrig information, så planeras ett lokalprogram tas fram under hösten 2024, utifrån nämndens uppdrag i Lokalresursplan 2023.

Förvaltningen har utifrån preliminär behovsanalys i arbetet med att ta fram strukturprogram för fritidsgårdar initierat en planering inför en fritidsgård i centrala Trångsund. Det finns flera fördelar med att samlokalisera och ha samverkan mellan en fritidsgård och det nya biblioteket. Många ungdomar idag i Trångsund saknar en mötesplats. Även om det inte är långt fågelvägen, så är det idag tyvärr få ungdomar från Trångsunds centrum som besöker fritidsgården i Skogås.

Utvecklingsplanen möjliggör en utökning av idrottsfunktioner i östra Huddinge genom utveckling vid Nytorps Mosse samt att Vretens BP (inom Entré Skogås) permanentas och utvecklas som en målpunkt för idrott, vilket förvaltningen stödjer till fullo. Förvaltningen bedömer att permanentningen av Vretens BP är högst prioriterad, tidsmässigt, av dessa två platser eftersom endast ett tidsbegränsat bygglov finns för konstgräsplanen. Planen är dessutom för liten för att tillåta matcher för ungdomar och seniorer, så ett större omtag behövs göras för att maximera nyttjandet och effekt av idrottsytan.

Utvecklingsplanen möjliggör på flera platser nya idrottsfunktioner, stora som mindre, och både för föreningsliv samt spontanidrott. Utredningen om behov av idrottshallar och idrottsanläggningar som nämnden genomförde hösten 2023 visade att behoven/bristen för närvarande inte är störst i Östra Huddinge, utifrån utredningen satta parametrar. Med långsiktig befolkningsökning ändras förstås förutsättningar och behov. Förvaltningen ser positivt på föreslagen yta allokerad för idrott/idrottshall, dock avvaktas strukturprogram för idrottslokaler och idrottsanläggningar innan definitiva behov kan bekräftas.

En mindre detalj är att texten ”Här skulle även verksamheter med konst- och musikverksamhet för unga kunna inhysas” på sidan 56 bör tas bort, om den avser Rockville. Nämndens utredning från förra året om Kultopias framtida ambitioner och verksamhet ledde till en flytt av Rockville till Huset i Sjödalén. Den beskrivna verksamheten i utvecklingsplanen kan förstås även beskriva verksamhet i en framtida fritidsgård i Trångsund.

I sändlistan återfinns flera föreningar, dock saknar förvaltningen tre kulturföreningar med verksamhet i östra Huddinge; Lyktan, Stortorpsparkens

bygdegårdsförening och Bellis Det vore bra om dessa föreningar inkluderas i utskick av granskningsförslaget för inhämtning av synpunkter.

Slutligen vill förvaltningen belysa en upplevd avsaknad i utvecklingsplanen om betydelse av offentlig konst. Med hänvisning till Huddinge kommuns Arkitekturstrategi vill förvaltningen särskilt framhäva betydelsen av konstnärlig gestaltning i området. Enligt Arkitekturstrategin bör investeringar i konst uppmuntras i varje byggprojekt. Detta utifrån såväl de hållbarhetsaspekterna där kulturen har en bärande roll som att konst ger identitet och karaktär till en plats, är intresseväckande och kommunikativ. Vi föreslår att utvecklingsplanen tillförs skrivningar om offentlig konst utifrån något av nedanstående:

- Konstnärlig utsmyckning i både privat och offentlig miljö skapar identitet och karaktär till en plats.
- Ett offentligt konstverk inbjuder till reflektion och eftertanke men kan även berätta om en plats historia, uppmuntra till lek och rörelse eller underlätta orientering genom att skapa igenkänning i det offentliga rummet

Förvaltningens svar: Inför antagande har de lokal- och anläggningsbehov som identifierats och uttrycks i kultur- och fritidsförvaltningens arbete med strukturprogrammen så här långt stämts av med förvaltningens tjänstepersoner och inkorporerats i utvecklingsplanen. Planen har även kompletterats med ett ställningstagande för främjandet av offentlig konst i linje med kommunens arkitekturstrategi. Skrivelsen "Här skulle även verksamheter med konst- och musikverksamhet för unga kunna inhysas" på s. 56 i samrådsförslaget har inte tagits bort eftersom att den, som nämnden konstaterar, syftar på en möjlig inriktning för en framtida fritidsgård i centrum.

Vård- och omsorgsnämnden

Nu aktuella utvecklingsplaner innehåller många goda intentioner när det gäller Socialförvaltningens ansvarsområden.

Då utvecklingsplanerna är allmänt hållna lämnar förvaltningen endast övergripande synpunkter för vidare diskussioner utifrån socialtjänstlagens intentioner, utan hänsyn till kommunens nämndstruktur, reglemente och delegationsordning.

Vård- och omsorgsnämndens grunduppdrag riktar sig till äldre och personer med olika typer av funktionsnedsättning. I korthet består arbetet av olika former av stöd, vård och omsorg för att nämndens målgrupper ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt utifrån principen om människors lika värde och allas rätt till trygghet, vård och omsorg.

För en ökad förståelse avseende socialförvaltningens behov bör tjänsteutlåtagandet läsas tillsammans med nämndens verksamhetsplan och lokalprognos som ligger till grund för den lokalresursplan som årligen beslutas av kommunfullmäktige.

Medverkan i samhällsplaneringen enligt Socialtjänstlagen

Hållbar utveckling har en central roll i dagens samhällsplanering. Det framgår av såväl plan- och bygglagen som miljöbalken och återspeglas i utvecklingsplanerna.

Hållbar utveckling är central utifrån ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Social hållbarhet handlar om individens upplevelse av delaktighet och tillit till omgivningen. Det finns olika metoder för att mäta social hållbarhet. Exempel på sådana metoder är sociala konsekvensanalyser respektive sociala konsekvensbeskrivningar. Det är inte uttalat i lagstiftningen att en social konsekvensbeskrivning ska göras på motsvarande sätt som det är beskrivet i miljöbalken. Där framgår när och hur en miljökonsekvensbeskrivning ska göras och vilket innehåll den ska ha. För att lyckas med en social konsekvensbeskrivning behöver kommunen formulera en gemensam definition av begreppet social hållbarhet.

Likheterna mellan socialtjänstlagen och plan- och bygglagen är många. Båda lyfter vikten av ett helhetstänkande med fokus på individens bästa; möjlighet till bostad, goda livsmiljöer, trygghet och jämlika förutsättningar.

I utredningen om ny socialtjänstlag SOU 2020:47 föreslås att:

2 kap. 3 § plan- och bygglagen kompletteras med ett krav på att kommunen vid sin planläggning ska ta hänsyn till sociala aspekter. Vidare ska översiktsplanen, enligt ett tillägg i 3 kap. 2 § plan- och bygglagen, ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den sociala miljön.

Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun genom riktlinjer planera för bostadsförsörjningen. Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska i sin tur utgöra underlag för planläggning enligt plan- och bygglagen.

I dag finns problem med så kallad strukturell hemlöshet. Personer med låga inkomster har svårt att bli godkända av hyresvärdarna. En trend som beskrivs i slutbetänkandet om ny socialtjänstlag är att människor utan andra sociala problem vänder sig till socialtjänsten för att få hjälp med boende. Hemlöshet och osäkra bostadsförhållanden skapar i sig sociala problem för grupper och individer. Inte minst gäller det barn som lever i hemlöshet eller i extrem trångboddhet. Det är något som inte ligger i linje med barnets bästa och barnkonventionens övriga bestämmelser.

När det gäller äldre personer i hemlöshet kan hemlösheten innebära något mer än tillgången till en fysisk plats att bo på. Situationen kan försvåras av nedsatt fysisk- eller psykisk hälsa, beroendeproblematik. Avsaknaden av en gemensam definition avseende vad hemlöshet för äldre innebär skapar en osäkerhet kring hur begreppet ska tolkas. Hemmet bör förstås som något mer än en fysisk plats att bo på. Hemmet bör utgöra tillgång till en långsiktig lösning på en plats där individen har ett eget utrymme, kan känna sig trygg, ha sina tillhörigheter och möjligheten att ha kvar förankringen till en plats och en livsstil som förstärker upplevelsen av att vara hemma. Något som bör uppmärksammas är att äldres sociala problem och omvårdnadsbehov kan påverka möjligheten till en långvarig boendelösning. I och med målsättningen att fler ska kunna bo kvar hemma med hjälp av olika stödinsatser är det av vikt att det finns tillgång till lägenheter där hemtjänsten

tillförsäkras en god arbetsmiljö och att den boendes delaktighet i vardagslivet inte begränsas av brister i tillgängligheten.

Ytterst är hemlösheten en bostadspolitisk fråga som handlar om hur alla grupper ska hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden. Utredningen (SOU 2020:47) anger också att lösningarna ser olika ut i olika kommuner men gemensamt är att de oftast innebär stora sociala merkostnader för kommunerna.

Den täta staden

Det finns röster både för och emot den täta staden som den mest eftersträvarvärda formen av boendemiljö.

Vid planeringen av nya områden är det av vikt att anpassa samhället efter olika gruppers särskilda behov och att området blir attraktivt för olika befolkningsgrupper. Därvid bör bland andra: barn, unga, äldre och personer med någon funktionsnedsättning ägnas särskild hänsyn.

Folkhälsomyndigheten anger ett antal faktorer som generellt anses viktiga i boendemiljön:

- Närhet till kommunikationer, grönområden, idrottsanläggningar, barnomsorg och skolor
- Tillgång till hälso- och sjukvård samt daglig service
- Småskalig och varierande bostadsbebyggelse
- Blandning av bostäder, verksamheter och servicefunktioner
- Tillgång till mötesplatser
- Att området upplevs som tryggt

Ur ett barnperspektiv finns forskning som visar att barn mår bäst i småskaliga, lummiga och måttfullt bebyggda miljöer. Den kunskapen bör tas tillvara så att barn även i den täta staden har ytor där de kan vistas på sina villkor. Ytan bör planeras så att vuxna besökare upplever det som att vara inne på någon annans mark och därmed beträder området med respekt för dem som äger rummet, i detta fall barnen. Ett synsätt som ligger i linje med barnkonventionen som numera är en del av den svenska lagstiftningen.

Mångfunktionalitet

Mångfunktionalitet har blivit ett återkommande begrepp inom den kommunala stadsplaneringen. Det finns risk att begreppet inte tolkas och utreds i tillräcklig utsträckning för att i möjligaste mån undvika målkonflikter i den nya stadsdelen. Det ligger i sakens natur när många personer ska samsas på samma yta att olika funktioner och aktiviteter kan komma i konflikt med varandra. En viktig fråga i arbetet med en ny stadsdel blir; vilka ska samsas om olika utrymmen och hur påverkar de olika aktiviteterna varandra och de kringboende? Därefter kan prioriteringar och avvägningar göras.

Säker mobilitet

Det är ostridigt att prioritering av gång- och cykeltrafik gynnar såväl folkhälsan som miljön. Samtidigt finns grupper i samhället som upplever en otrygghet i mötet mellan gående och cyklister.

När antalet cyklister ökar i den täta staden ökar kraven på såväl cyklister som gångtrafikanter att kunna läsa av trafiksituationen och göra riskbedömningar för att undvika konflikter och olyckor.

Även om statistik från STRADA (Swedish Traffic Accident Data Acquisition) visar en låg andel skador mellan cyklister och fotgängare syns en överrepresentation när det gäller äldre fotgängare som skadas i kollisioner med cyklister eller på grund av fysiska hinder i gångmiljön.

Medvetna insatser krävs för att minska såväl faktiska som upplevda risker i den nya miljön.

Blåstruktur

Vatten är en viktig tillgång för människor och natur. En bärande princip i miljöarbetet är att inga åtgärder som försämrar vattenkvaliteten får vidtas. För att uppnå detta föreslås ett antal, lösningar för dagvatten som även är estetiskt tilltalande för kommunens invånare.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har tillsammans med Barnsäkerhetsrådet tagit fram information om risker och åtgärder för att förbättra barnsäkerheten vid vatten. Den vanligaste platsen för olyckor uppges vara på badplatser, pooler eller en damm nära hemmet. För att hindra olyckor bör kommunen ta fram en strategi för att säkerställa att nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtas.

Tillgänglighet

Samhället ska vara tillgängligt för alla vilket innebär att personer med olika funktionshinder såväl fysiska som psykiska ska kunna inkluderas.

En grupp som ofta glöms bort i samhällsplaneringen är personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som behöver stöd att hantera saker så som: reglering av uppmärksamhet, impuls kontroll och aktivitetsnivå, samspelet med andra människor, inläring och minne, att uttrycka sig i tal och skrift samt motoriken. Detta innebär att miljön inte får vara för svår att tolka och att antalet syn- och ljudintryck under dagen behöver kunna begränsas.

Bullerstörningar kan utgöra en risk. Definitionen av buller är "oönskat ljud" vilket innebär att den enskilde individens upplevelse avgör om ett ljud är buller eller inte. Regler om buller finns bland annat i plan- och bygglagen och miljöbalken.

En viss bakgrundsnivå kan ses som en naturlig del av stadsnära offentliga miljöer, men när nivåerna blir för höga och tränger sig på minskar möjligheterna till återhämtning och vila. Negativa bullereffekter kan enligt världshälsoorganisationen WHO definieras som en förändring i fysiologi eller uppbyggnad som resulterar i en funktionsnedsättning, försämrad stresshantering eller ökad känslighet mot övrig miljöpåverkan. Funktionsnedsättningen innefattar även temporär och/eller långtidsnedsättning av social samvaro.

För att skapa ett mått på ljudets störande eller skadliga påverkan har storheten ekvivalent ljudtrycksnivå införts. Ekvivalent ljudtrycksnivå är en genomsnittlig ljudtrycksnivå under en given tidsperiod. Normal samtalston håller en ljudnivå kring 60 dB(A), vid en bakgrundsljudnivå på 70dB(A) krävs att man höjer rösten

för att kunna kommunicera med varandra. Detta innebär att miljöer med en hög bakgrunds nivå försvårar möjligheten att uppfatta och följa med i ett samtal eller ta emot instruktioner. Hörbarheten påverkas ytterligare negativt för personer med hörselnedsättning och lyssnare med annat modersmål.

Ovanstående innebär att parker, idrottsplatser och andra publika målpunkter i bullerutsatta områden inte kan anses tillgängliga eller rekreativa.

Det finns ett antal personer i varierande åldrar med funktionsnedsättning av olika grad som hamnar mellan stolarna (individen hamnar mellan trygghetssystem och får inte det stöd som personen behöver) i det nya moderna samhället med tät stad där bland annat gång- och cykeltrafik prioriteras. Dessa individer är inte berättigade till stöd från socialtjänsten i form av ledsagare eller andra insatser som en kommun kan bistå med så som färdtjänst eller parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Detta leder i praktiken till att de förutom förlorad självständighet och möjligheten att styra över den egna tillvaron riskerar att bli utestängda från platser och sammanhang som de inte kan nå på egen hand.

En viktig del i tillgänglighets begreppet är att kunna ta del av samhällsinformation. Det handlar såväl om hänsyn till personer med synnedsättning som personer med annat modersmål samt hur hemsidan i övrigt presenterar informationen och hur lätt information kan återfinnas. I detta dokument saknas möjlighet att på ett enkelt sätt ta del av de utredningar som redovisas på sidan 72 i samrådshandlingen.

Planernas påverkan på befintliga verksamheter

Goda miljöer under byggtiden tas upp under en egen rubrik på sidan 68 i samrådshandlingen vilket är mycket positivt. Socialförvaltningen vill dock understryka vikten av tidig kontakt för planering och eventuell evakuering eller flytt av befintliga verksamheter inom nämndens ansvarsområde om detta skulle visa sig nödvändigt för att tillförsäkra en god verksamhet för våra medborgare.

Svar: Förvaltningen noterar nämndens övergripande synpunkter och ser fram emot fortsatt dialog och samverkan för en socialt hållbar samhällsplanering och områdesutveckling i Skogås och Trångsund.

Socialnämnden

Nu aktuella utvecklingsplaner innehåller många goda intentioner när det gäller Socialförvaltningens ansvarsområden.

Då utvecklingsplanerna är allmänt hållna lämnar förvaltningen endast övergripande synpunkter för vidare diskussioner utifrån socialtjänstlagens intentioner, utan hänsyn till kommunens nämndstruktur, reglemente och delegationsordning.

Socialnämndens grunduppdrag riktar sig till människor som behöver stöd för att förbättra sin livssituation utifrån grundprincipen om alla människors lika värde, rätt till trygghet, vård och omsorg. Nämnden samordnar kommunens förebyggande åtgärder som syftar till att nå människor innan deras problem blir för omfattande.

I nämndens uppdrag ingår även individ- och familjeomsorgen:

Barn- och unga mellan 0 – 20 år som är i behov av skydd eller stöd.

Individer över 18 år med psykiska funktionsnedsättningar.

Individer över 20 år:

- med beroendeproblematik
- som vill lämna kriminella grupperingar
- som är utsatta för våld och kriminalitet i olika former
- som utövar våld mot närstående

För en ökad förståelse avseende socialförvaltningens behov bör tjänsteutlåtagandet läsas tillsammans med nämndens verksamhetsplan och lokalprognos som ligger till grund för den lokalresursplan som årligen beslutas av kommunfullmäktige.

Medverkan i samhällsplaneringen enligt Socialtjänstlagen

Hållbar utveckling har en central roll i dagens samhällsplanering. Det framgår av såväl plan- och bygglagen som miljöbalken och återspeglas i utvecklingsplanerna. Hållbar utveckling är central utifrån ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Social hållbarhet handlar om individens upplevelse av delaktighet och tillit till omgivningen. Det finns olika metoder för att mäta social hållbarhet. Exempel på sådana metoder är sociala konsekvensanalyser respektive sociala konsekvensbeskrivningar.

I dag finns problem med så kallad strukturell hemlöshet. Personer med låga inkomster har svårt att bli godkända av hyresvärdarna. En trend som kan ses är att människor utan andra sociala problem vänder sig till socialtjänsten för att få hjälp med boende. Hemlöshet och osäkra bostadsförhållanden skapar i sig sociala problem för grupper och individer. Inte minst gäller det barn som lever i hemlöshet eller i extrem trångboddhet. Det är något som inte ligger i linje med barnets bästa och barnkonventionens övriga bestämmelser.

När det gäller äldre personer i hemlöshet kan hemlösheten innebära något mer än tillgången till en fysisk plats att bo på. Situationen kan försvåras av nedsatt fysisk- eller psykisk hälsa, äldre kan även tillhöra socialnämndens ansvarsområde inom beroende och socialpsykiatri.

Ytterst är hemlösheten en bostadspolitisk fråga som handlar om hur alla grupper ska hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden. Utredningen (SOU 2020:47) anger också att lösningarna ser olika ut i olika kommuner men gemensamt är att de oftast innebär stora sociala merkostnader för kommunerna.

Tillgänglighet

Samhället ska vara tillgängligt för alla vilket innebär att personer med olika funktionshinder såväl fysiska som psykiska ska kunna inkluderas.

För socialnämnden är det av vikt att samtliga grupper i samhället har möjlighet att hitta en bostad som motsvarar deras behov av hjälp och stöd. Det behövs plats för personer som av olika anledningar tillfälligt eller under en längre tid har behov av en mer avskild boendesituation än vad som kan erbjudas i den tätaste staden.

En grupp som ofta glöms bort i samhällsplaneringen är personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som behöver stöd att hantera saker så som: reglering av uppmärksamhet, impulskontroll och aktivitetsnivå, samspelet med andra människor, inlärning och minne, att uttrycka sig i tal och skrift samt motoriken. Detta innebär att miljön inte får vara för svår att tolka och att antalet syn- och ljudintryck under dagen behöver kunna begränsas.

Bullerstörningar kan utgöra en risk. Definitionen av buller är ”önskat ljud” vilket innebär att den enskilde individens upplevelse avgör om ett ljud är buller eller inte. Regler om buller finns bland annat i plan- och bygglagen och miljöbalken.

En viss bakgrunds nivå kan ses som en naturlig del av stadsnära offentliga miljöer, men när nivåerna blir för höga och tränger sig på minskar möjligheterna till återhämtning och vila. Negativa bullereffekter kan enligt världshälsoorganisationen WHO definieras som en förändring i fysiologi eller uppbyggnad som resulterar i en funktionsnedsättning, försämrad stresshantering eller ökad känslighet mot övrig miljöpåverkan. Funktionsnedsättningen innefattar även temporär och/eller långtidsnedsättning av social samvaro.

För att skapa ett mått på ljudets störande eller skadliga påverkan har storheten ekvivalent ljudtrycksnivå införts. Ekvivalent ljudtrycksnivå är en genomsnittlig ljudtrycksnivå under en given tidsperiod. Normal samtalston håller en ljudnivå kring 60 dB(A), vid en bakgrundsljudnivå på 70dB(A) krävs att man höjer rösten för att kunna kommunicera med varandra. Detta innebär att miljöer med en hög bakgrundsnivå försvårar möjligheten att uppfatta och följa med i ett samtal eller ta emot instruktioner. Hörbarheten påverkas ytterligare negativt för personer med hörselnedsättning och lyssnare med annat modersmål.

Ovanstående innebär att parker, idrottsplatser och andra publika målpunkter i bullerutsatta områden inte kan anses tillgängliga eller rekreativa.

Det finns ett antal personer i varierande åldrar med funktionsnedsättning av olika grad som hamnar mellan stolarna (individen hamnar mellan trygghetssystem och får inte det stöd som personen behöver) i det nya moderna samhället med tät stad där bland annat gång- och cykeltrafik prioriteras. Dessa individer är inte berättigade till stöd från socialtjänsten i form av ledsagare eller andra insatser som en kommun kan bistå med så som färdtjänst eller parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Detta leder i praktiken till att de förutom förlorad självständighet och möjligheten att styra över den egna tillvaron riskerar att bli utestängda från platser och sammanhang som de inte kan nå på egen hand.

Planernas påverkan på befintliga verksamheter

Goda miljöer under byggtiden tas upp under en egen rubrik på sidan 68 i samrådshandlingen vilket är mycket positivt. Socialförvaltningen vill dock understryka vikten av tidig kontakt för planering och eventuell evakuering eller flytt av befintliga verksamheter inom nämndens ansvarsområde om detta skulle visa sig nödvändigt för att tillförsäkra en god verksamhet för våra medborgare.

Svar: Förvaltningen noterar nämndens övergripande synpunkter och ser fram emot fortsatt dialog och samverkan för en socialt hållbar samhällsplanering och områdesutveckling i Skogås och Trångsund.

Förskolenämnden

Förvaltningen ställer sig positiv till en utveckling av Skogås och Trångsund.

Planen är skriven på en övergripande nivå och omfattar därför inte detaljerad beskrivning av förskoleverksamhetens utveckling i området. Det är dock positivt att man redan i detta tidiga skede har pekat ut eventuella platser för utbyggnad av förskoleplatser och att man alltid planerar för samhällsviktiga funktioner vid förtätning av bostäder. Man bör emellertid vara försiktig med att låsa storlekar och exakta platser för förskolor och andra verksamheter i detta skede då det i utvecklingsplanen råder osäkerheter kring exakt var, hur mycket och när i tid som områden kommer att utvecklas och bostäder byggas.

Behovet av förskoleplatser behöver bevakas vid planeringen så att rätt antal platser tillförs i geografiska lägen som möter behoven. Det är viktigt att avsätta tillräckligt med yta så att det blir sammanhängande och funktionella förskolor.

Det är viktigt att tillgängliggöra ytor för barnen och gärna förlägga bilvägar runt bostadsområden så större möjligheter finns till lek, rörelse och aktiviteter inom bostadsområdet utan behov av att korsa bilvägar.

Då nya områden växer fram är det viktigt att se över att säkra skolvägar finns. Det innebär att tillräckligt breda gång- och cykelbanor samt säkra övergångsställen inrättas med god belysning. Detta gäller även för lekparken och andra områden där barn vistas. Förvaltningen betonar vikten av att man särskilt beaktar säkerheten och att man säkerställer att buller- och partikelnivåer inte överskrids.

I kommande arbeten gällande dagvattenlösningar bör hänsyn tas till vilken slags lösning som planeras i närheten av förskolor och andra områden i Skogås och Trångsund där barn förväntas vistas. Säkerheten måste bevakas varför det är viktigt att dagvattenlösningarna är av sådana slag som anses vara säkra för barn.

Förvaltningen förutsätter att barnkonventionen är en grund för kommande utveckling av Skogås och Trångsund. Barnens bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn vilket är en lag som är omfattande. Förvaltningen framhåller vikten av att bevaka ytor i området där barn brukar vistas så som grönytor och lekparken men även att friytan för barnen på förskolorna bevakas. Att kunna ta ut löpsteg och kunna leka fritt är viktiga utgångspunkter för barns utveckling.

Förvaltningen betonar också vikten av att arbeta med att sammanföra de äldre områdena som finns på plats med det nya som byggs för att överbygga eventuella klyftor som annars skulle kunna uppstå däremellan.

Det är viktigt att behoven gällande förskoleverksamhet sker i nära dialog med förvaltningen i de kommande detaljplanerna.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen redovisar möjliga lokaliseringar för förskolor som är tillräckligt stora för att, utöver byggnaden, även tillgodose kommunens krav på friyta. Kommunens arbete med att ta fram strukturplaner för skola och förskola pågår fortfarande. Därför är det för tidigt att låsa specifika platser eller storlekar för grundskolor, då förutsättningar och behov förändras på lång sikt. Ytterligare möjliga lokaliseringar kan komma att utredas när behovet uppstår i framtiden.

Grundskolenämnden

Barn- och utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till en utveckling av Skogås och Trångsund.

Planen är skriven på en övergripande nivå och omfattar därför inte detaljerad beskrivning av grundskoleverksamhetens utveckling i området. Det är positivt att man redan i detta tidiga skede har pekat ut eventuella platser för utbyggnad av grundskoleplatser och att man alltid planerar för samhällsviktiga funktioner vid förtätning av bostäder. Förvaltningen önskar dock att man, utöver de platser som pekas ut som alternativ i samrådshandlingarna, undersöker fler olika platser för grundskola inklusive utbyggnader av de befintliga skolorna i Östra Huddinge. Vidare bör man vara försiktig med att låsa storlekar och exakta platser för grundskolor och andra verksamheter i detta skede då det i utvecklingsplanen råder osäkerheter kring exakt var, hur mycket och när i tid som områden kommer att utvecklas och bostäder byggas.

Behovet av grundskoleplatser behöver bevakas vid planeringen så att rätt antal platser tillförs i geografiska lägen som möter behoven. Det är viktigt att avsätta tillräckligt med yta för behoven så att det blir sammanhängande och funktionella grundskolor med skolgårdar utan till exempel korsande gång- och cykelvägar.

Det är viktigt att tillgängliggöra ytor för barnen och gärna förlägga bilvägar runt bostadsområden så större möjligheter finns till lek, rörelse och aktiviteter inom bostadsområdet utan behov av att korsa bilvägar. För barn är det viktigt att helt eller delvis kunna ta sig själv mellan hem, vänner och aktiviteter.

Då nya områden växer fram är det viktigt att se över att säkra skolvägar finns. Det innebär att tillräckligt breda gång- och cykelbanor samt säkra övergångsställen inrättas med god belysning. Detta gäller även för lekparker och andra områden där barn vistas. Förvaltningen betonar vikten av att man särskilt beaktar säkerheten och att man säkerställer att buller- och partikelnivåer inte överskrids.

I kommande arbeten gällande dagvattenlösningar bör hänsyn tas till vilken slags lösning som planeras i närheten av skolor och andra områden i Skogås och Trångsund där barn förväntas vistas. Säkerheten för eleverna måste bevakas varför det är viktigt att dagvattenlösningarna är av sådana slag som anses vara säkra för barn.

Förvaltningen förutsätter att barnkonventionen är en grund för kommande utveckling av Skogås och Trångsund. Barnens bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn vilket är en lag som är omfattande. Förvaltningen framhåller vikten av att bevaka ytor i området där barn brukar vistas så som grönytor och lekparker men även att friytan för eleverna på skolorna bevakas. Att kunna ta ut löpsteg och kunna leka fritt är viktiga utgångspunkter för elevers utveckling.

Förvaltningen betonar också vikten av att arbeta med att sammanföra de äldre områdena som finns på plats med det nya som byggs för att överbrygga eventuella klyftor som annars skulle kunna uppstå däremellan.

Det är viktigt att behoven gällande grundskoleverksamhet arbetas fram i nära dialog med förvaltningen i de kommande detaljplanerna.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen redovisar möjliga lokaliseringar för grundskolor som är tillräckligt stora för att, utöver skolbyggnaden, även tillgodose kommunens krav på friyta. Kommunens arbete med att ta fram strukturplaner för skola och förskola pågår fortfarande. Därför är det för tidigt att låsa specifika platser eller storlekar för grundskolor, då förutsättningar och behov förändras på lång sikt. Ytterligare möjliga lokaliseringar för grundskolor kan komma att utredas när behovet uppstår i framtiden.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna utvecklingen av Skogås och Trångsund.

Förvaltningen konstaterar att det finns en gymnasieskola i området. Skolan har inte kapacitet till att ta emot fler elever i dagsläget varför det inte går att täcka ett utökat behov av gymnasieplatser med anledning av den förtätande bebyggelsen i området. För att förvaltningens arbete med strukturprogrammet för de kommunala gymnasieskolorna i Huddinge ska ges förutsättningar till att resultera i önskade effekter kommer det att på sikt behöva tillskapas flera gymnasieplatser någonstans i kommunen. Så länge behovet av gymnasieplatser i relation till ökad efterfrågan hanteras regionalt, så att andra delar av kommunen och grannkommunerna kan tillhandahålla platser för Huddingeungdomar, är risken liten att avsaknaden av resonemang om fler gymnasieplatser i befintlig utvecklingsplan blir ett problem. Man bör emellertid vara försiktig med att helt utesluta ett sådant behov i detta skede då det i både denna och utvecklingsplaner för andra kommunaldelar råder osäkerheter kring exakt var, hur mycket och när i tid som områden kommer att utvecklas och bostäder och skolor byggas.

Förvaltningen ställer sig också positiv till att fler bostäder av olika storlek och med olika upplåtelseformer tillförs och välkomnar den föreslagna satsningen på utvecklade kopplingar för gång, cykel och kollektivtrafik. God tillgång till funktionell och effektiv kollektivtrafik tillgängliggör hela regionen som arbetsmarknad för Huddingebor. Det kan göra stor skillnad för personer utanför arbetsmarknaden när de försöker klara sin försörjning.

Förvaltningen vill peka på att det i utvecklingsplanen även bör planeras för verksamhetsmark så kommunen inte bortser från vikten av att möjliggöra för etablering av eventuellt tillkommande arbetsplatser.

Förvaltningens svar: Östra gymnasiet har idag ett högt söktryck, en möjlighet att utöka gymnasiets antal elevplatser kan utredas för att tillgodose behovet av fler gymnasieplatser i kommunen. Lokalisering av ytterligare gymnasieskolor kan, om behovet uppstår, utredas inom planens utpekade stadsutvecklingsområden.

Bygglövs- och tillsynsnämnden

Markföreningar

Enligt föreslagen utvecklingsplan kommer särskild hänsyn tas till verksamheter där det kan ha förekommit klorerade lösningsmedel. Detta bör enligt förvaltningen även gälla områden där det potentiellt kan förekomma PFAS.

Dessutom är ett nära samarbete med bygglovs- och tillsynsnämnden önskvärt för att prioritera behov av tillsyn i potentiellt förorenade områden.

Om en förorening upptäcks ska bygglovs- och tillsynsnämnden underrättas i enlighet med 10 kap 11 § miljöbalken och innan en förorening avhjälps ska detta anmälas i enlighet med 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Masshantering

Enligt föreslagen utvecklingsplan ska sprängningar undvikas för att undvika negativ miljöpåverkan, vilket förvaltningen håller med om. Sedan följer bör-satser som anger vad som bör tas fram om sprängning ändå blir aktuellt, det vill säga en utredning om eventuell förekomst av sulfidförande bergmaterial samt hantering av materialet, och en masshanteringsplan. Dessa bör-satser vill förvaltningen ska skärpas till ska-satser. De skulle därigenom ändras från rekommendationer till krav.

Avfall

Från och med den 1 januari 2024 finns krav på utsortering och separat insamling av bioavfall från hushåll och verksamheter. Därför måste framtida detaljplaner och planprogram säkerställa att bioavfall från både hushåll och verksamheter kan sorteras ut och förvaltas enskilt från annat avfall.

I framtagandet av framtida detaljplaner och planprogram bör även förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar beaktas, särskilt kapitel 6 som rör insamling av förpackningsavfall från hushåll och vissa verksamheter och kapitel 7 som rör insamling av förpackningsavfall från verksamheter.

Badplatsen (Linatorpsbadet)

Varje badplats ska ha en badvattenprofil. Därför är det viktigt att ta fram en sådan för den föreslagna badplatsen för att kunna bedöma badvattnets och badplatsens lämplighet. Vad badvattenprofilen ska innehålla specificeras i Havs- och vattenmyndighetens föreskrift och allmänna råd om badvatten (HVMFS 2012:14 bilaga 2). Det finns krav på regelbundna provtagningar av badvatten. Om proverna visar på dålig vattenkvalitet ska kommunen avråda från bad. För badplatser som fem år i rad har dålig vattenkvalitet ska kommunens avrådan permanenteras och badplatsen tas bort från kommunens badplatsregister. För att undvika att kommunens inrättar badplatser där kommunen sedan måste avråda från bad är badvattenprofiler av stor vikt.

Spontanidrottsplats

Den plats mellan Lyckåsen och tillkommande bebyggelse som enligt förslaget ska göras om till ytor för spontanidrott, kommer att vara belägen nära bostäder. Det är viktigt att i planeringen motverka störning i form av buller från besökare, musik, aktiviteter, högtalarutrustning och belysning. Naturvårdsverkets tillsynsvägledning för buller från idrottsplatser kan vara ett stöd i planeringen.

Läge för skola (alternativ 2, Trångsunds industriområde)

Vid val av plats för skolor och förskolor är det viktigt att ta hänsyn till både luftkvalitet och bullerpåverkan från omgivande miljö. Med utgångspunkt i barnens bästa bör skolor och förskolor inte placeras nära stora vägar och

spårförbindelser. Det är därför positivt att det i föreslagen utvecklingsplan framgår att planprogram bör tas fram kring frågor om buller och luftföroreningar.

Reglering av lokalklimat

Förvaltningen instämmer i att stadsgrönska är viktigt för att reglera lokalklimatet. Hårdgjorda ytor kan skapa värmeöar som leder till problem för fastighetsägare som varma sommarkvarnar ansvarar för att hålla inomhustemperaturen under en viss nivå.

Förvaltningens svar: Nämnda bör-satser har inför planens antagande skärpts till ska-satser. Läget för en skola i Trångsunds industriområde har tagits bort från utvecklingsplanen inför antagande. Vid en eventuell framtida omvandling av industriområdet kan dock behovet av en förskola på västra sidan av järnvägen uppstå. Då kommer det vara viktigt att utreda och hantera utmaningar som buller och luftkvalitet, i linje med utvecklingsplanens riktlinjer kring dessa frågor.

Natur- och stadsmiljönämnden

Återvinningscentral

På sida 64 i föreslagen utvecklingsplan står det att olika lösningar behöver utredas för hur befintlig återvinningscentral kan ersättas vid omvandling av Trångsunds industriområde, samt att ”funktionen ÅVC ska säkerställas för invånarna i Östra Huddinge”. Sedan återvinningscentralen i Flemingsberg avvecklades 2023 har inte kommunen lyckats lokalisera någon ny plats för en återvinningscentral, vilket innebär att invånarna i centrala Huddinge är hänvisade till återvinningscentraler i Botkyrka kommun. Det vore ohållbart om även östra Huddinge stod utan återvinningscentral. Förvaltningen framhäver därför att ny lokalisering av återvinningscentral måste säkerställas innan nuvarande återvinningscentral avvecklas.

Ny lagstiftning om insamling av avfall

Sedan den 1 januari 2024 ansvarar kommunerna för att samla in hushållens förpackningsavfall. Från och med den 1 januari 2026 ska kommunerna samla in vanligt förpackningsavfall separat på torg och i större parker (större än 2 000 kvadratmeter) där det förekommer betydande mängder förpackningsavfall och från och med den 1 januari 2027 ska kommunerna samla in hushållens förpackningsavfall fastighetsnära.

Hur den nya lagstiftningen påverkar avfallshanteringen kommenteras inte tillräckligt i föreslagen utvecklingsplan. I planen beskrivs vattenledningar och energiproduktion, men planen saknar en tydlig beskrivning av avfallshantering. I översiktsplanen nämns tre åtgärder kopplade till återbruk, återvinning och avfallshantering. En åtgärd säger bland annat att det ska vara nära till platser för återbruk och återvinning, en säger att införande av avfallssystem som lämpar sig för täta stadsmiljöer ska utredas i samband med planering för större nya stadsutvecklingsområden och en säger bland annat att mark för fastighetsnära insamling ska reserveras i planeringen. Föreslagen utvecklingsplan behöver kompletteras med en beskrivning av hur dessa åtgärder ska hanteras. Den beskrivning som finns på sida 72 anser inte förvaltningen är tillräcklig. Det framgår inte heller i vilket planeringsskede som dessa frågor kommer att hanteras.

Om frågan ska hanteras i ett senare planeringsskede bör det i utvecklingsplanen åtminstone framgå att det är viktigt att samverka med SRV återvinning AB angående avfallshanteringen.

Upplagsplatser

Under rubriken "förutsättningar, hänsyn och utmaningar" på sida 70 bör behovet av upplagsplatser för snö, sand och byggmassor lyftas. När mer mark tas i anspråk för bostadsbyggande blir upplagsplatser en bristvara. Nya ersättningsytor behöver tas fram. Redan i planeringsskedet bör ytor avsättas för tillfälliga upplagsplatser i stadsmiljön. Dessa behövs för att nämnden ska kunna bedriva ett effektivt drift- och underhållsarbete, för att möjliggöra cirkularitet och återanvändning av byggmassor samt för att minska transporter och utsläpp.

Spridningssamband

I kartan på sidorna 22 och 23 visas spridningssamband. Det är dock inte definierat om det handlar om ekologiska spridningssamband och i så fall för vilka arter eller artgrupper. Det vore lämpligt att som ett komplement använda sig av spridningskorridorer för brun guldbagge och visa på hur spridningssamband för brun guldbagge och andra arter som lever i och kring ekar påverkas av planerad exploatering. Förvaltningen undrar om hänsyn har tagits till spridningsanalysen från 2018 för bland annat brun guldbagge i framtagandet av föreslagen utvecklingsplan.

Skyddsvärda träd

Inom området för föreslagen utvecklingsplan finns många skyddsvärda träd och trädmiljöer. Varje skyddsvärt träd har stor betydelse för biologisk mångfald och tar mellan 300 och 500 år att återskapa. Utvecklingsplanen bör kompletteras med en redovisning av skyddsvärda träd. Den bör också kompletteras med en beskrivning av hur planen kommer att påverka såväl de skyddsvärda träden som spridningssambanden mellan träden och trädmiljöerna samt en redovisning av hur negativ påverkan kan undvikas.

Svaga gröna samband

Det är bra att skapa biologisk mångfald, men möjligen kan mer göras för att stärka svaga gröna samband, såsom att plantera alléer eller liknande.

Skyddsvärd natur

Enligt kartan på sidorna 22 och 23 överlappas skyddsvärd natur klass 1 och 2 delvis av stadsutvecklingsområden för större och mindre förändringar. Förvaltningen saknar en redogörelse för hur mycket skyddsvärd natur klass 1 och 2 som planeras försvinna och hur detta förhåller sig till målet i Huddinge kommuns miljöprogram om att bevara områden med naturvärdesklass 1 och 2.

I kartbilden på sida 38 framgår genom färgmarkeringar vilka områden som har naturvärdesklass 1 och vilka områden som har naturvärdesklass 2, men eftersom färgerna är snarlika varandra kan det vara svårt att se skillnad på dem.

Vattenstatus

På sida 40 står det att dagvattnet historiskt sett har bidragit till problem med övergödning i utvecklingsområdets två sjöar. Det är dock inte hela sanningen. Sjöarnas otillfredsställande status beror inte bara på dagvattnet, utan även på

sjösänkningar, det avloppsreningsverk som på 1950- och 1960-talen fanns i Trehörningen, felkopplingar med mera. Därtill orsakar dagvattnet än idag tillförsel av kväve och fosfor i sjöarna, vilket leder till övergödning.

De lokala åtgärdsprogrammen som nämns på sidorna 40 och 41 är anpassade till befintlig belastning, inte till tillkommande belastning från nyexploatering. I föreslagen utvecklingsplan tas dessutom mark i anspråk som sedan tidigare är utpekad för att hantera befintlig dagvattenbelastning. De platser som är utpekade för åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen får inte tas i anspråk för annat, om det inte först utses nya platser för åtgärderna. Det är därför viktigt att föra dialog med Stockholm Vatten AB om möjliga platser för dagvattenrening enligt behoven i de lokala åtgärdsprogrammen.

Svar: Förvaltningen instämmer i att Återvinningscentralen ny lokalisering av återvinningscentral måste säkerställas innan nuvarande återvinningscentral avvecklas vilket uttrycks i utvecklingsplanen. En omvandling av verksamhetsområdet där ÅVCn ligger idag är inte aktuell på kort sikt men kan bli aktuell på längre sikt om intresset från områdets fastighetsägare skulle uppstå. För redogörelse av hur den möjliga utvecklingen av verksamhetsområdet har hanterats och beskrivits i samrådet se förvaltningens samlade på s. 9. Avfallshantering och behovet av upplagsytor hanteras inte av utvecklingsplanen men behöver studeras vidare i den efterföljande planeringen. Inför antagande har planens utpekade spridningssamband förtydligats, bland annat för brun guldbagge. Utvecklingsplanen har även kompletterats med en redovisning av skyddsvärda träd samt beskrivningar av hur dessa som spridningssambanden mellan träden och trädmiljöerna samt en förtydliganden om hur negativ påverkan av dessa ska undvikas när området utvecklas. Vidare har utvecklingsplanens redovisning av skyddsvärd natur klass 1 och 2 reviderats så att inga överlapp mellan naturområden och stadsutvecklingsområden längre redovisas, färgskalan på s. 38 har förbättrats. Vad gäller vattenstatus har kartan förtydligats och resonemang tillförts om de lokala åtgärdsprogrammets kapacitet att kunna hantera en ökad belastning. I områdena har redan föreslagna åtgärder i lokala åtgärdsprogram (LÅP) tagits fram för sjöarna och det bör utredas om dessa kan utökas för att även ta höjd för kommande planering. I övriga planområdet behöver behovet av storskaliga dagvattenåtgärder utredas vidare i syfte att säkerställa miljö kvalitetsnormernas efterlevnad. Förvaltningen instämmer i vikten av dialog och arbete tillsammans med Stockholm Vatten AB för att hantera frågan. Behovet av upplagsplatser för snö, sand och byggmassor är en viktig fråga att säkerställa i efterföljande planering, men hanteras inte i utvecklingsplanen.

Huddinge kommuns bolag

Huddinge samhällsfastigheter AB

- Husf har noterat att befintliga förskolor ibland är markerade i materialet och ibland inte. Exempelvis finns förskoleverksamhet på fastigheterna Fugan 3 och Tummeliten 2 som bör markeras.

- Gång- och cykelvägen mellan Aulan 2 och Korridoren 2 bör utvecklas på ett sätt som inte ökar risken för olyckor mellan fotgängare och cyklister i och med att vägen omges av skolgård på bägge sidor.
- Vid Stortorps äldrecentrum är en park föreslagen i strandkanten. Husf ser positivt på att ytan aktiveras men vill ha en dialog om vilka konsekvenser detta kan få. Det bör även stämmas av med verksamheten.
- I samma område, kring Stortorps äldreboende, utpekas ett område med högt naturvärde. Husfs:s synpunkt är att det ändå bör ges utrymme för eventuell utveckling av verksamheten.

Förvaltningens svar: Inför antagande har utvecklingsplanen korrigerats för att korrekt visa befintliga förskolor i området. Även den nämnda föreslagna lokaliseringen av park har tagits bort. Hur en utveckling av Stortorps äldreboende förhåller sig till befintliga naturvärden är en fråga för efterföljande planering.

Huge bostäder AB

Huge tycker att programmet har bra ambitionsnivå och har inte några ytterligare synpunkter gällande utvecklingsplanen.

Förvaltningens svar: Yttrandet noteras.

SRV Återvinning

SRV har tagit del av förslag till utvecklingsplan för Skogås och Trångsund och har följande att kommentera.

- ÅVC i Skogås/Trångsund är den enda ÅVCn i Huddinge kommun med 46 000 hushåll.
- Dagens ÅVC i Skogås/Trångsund serverar ca 11 000 hushåll boende främst Huddinge kommun boende i småhus men även i flerbostadshus samt småföretagare. Ett mindre antal av hushållen bor Haninge kommun.
- Utvecklingen i kommunen som helhet prognostiseras med ca 8 500 nya bostäder t.o.m. 2030. Utvecklingsplanen för Trångsund/Skogås prognostiserar ytterligare 4 500 bostäder fram till år 2050 varav 1 500 ligger i antagna och pågående planer.
- ÅVCn har ca 53 000 besök årligen och tar emot drygt 3 000 ton avfall varje år.
- SRV ser inte att befintliga ÅVCer i Jordbro och framför allt i Skyttbrink skulle vara ett ersättningsalternativ till ÅVC i Skogås.
- SRV ser inte heller att mindre kvartersnära eller mobila lösningar är ett ersättningsalternativ utan mer som kompletterande för en ökad service.
- Det ligger inte i SRVs intresse att ÅVCs utmärkta placering i Skogås/Trångsund förändras.

SRV Återvinning ser positivt på möjligheten att få delta i den fortsatta planprocessen.

Förvaltningens svar: För redogörelse av hur den möjliga utvecklingen av verksamhetsområdet har hanterats och beskrivits i samrådet se förvaltningens

samlade på s. Även om en omvandling av området inte är aktuell på kort sikt, är kommunens inriktning att om en omvandling blir aktuell på längre sikt behöver funktionen ÅVC säkerställas för invånarna i östra Huddinge.

Föreningar och övriga

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen Huddinge är angelägen om att bidra till en kommande positiv utveckling av Skogås och Trångsund.

Utvecklingsplanens övergripande vision ger inte grund för några konkreta påpekanden. Visionen är snarare från Naturskyddsföreningens synpunkter föredömligt ambitiös. Några exempel:

(Sid 32, under målbild 2) "En hållbar grön- och blåstruktur handlar om att ge möjlighet till såväl människors rekreation i naturen och grönska i stadsmiljön som levande ekosystem, ren miljö och förmåga att stå emot och återhämta sig från framtida klimatutmaningar." Och "Utöver de strukturella principerna föreslås ett tydligt fokus på att öka den biologiska mångfalden och andelen grönska i de centrala, mer tätbebyggda områdena, med större tillgång på ekosystemtjänster som följd." (Sid 38) "Vid detaljplanering och planprogram tas riktade utredningar fram för att säkerställa att hänsyn tas till de naturvärden, arter och livsmiljöer med mera, som har pekats ut i naturvärdesinventeringen. Särskild hänsyn bör tas till områden med rödlistade arter och naturvårdsarter med mycket högt indikatorvärde och stora sammanhängande naturområden bibehålls intakta."

Vi kunde inte ha sagt det bättre själva.

En tumregel, som nämns, är den s k krontäckningsgraden. Denna böra vara minst 30% och är relativt enkel att räkna fram.

(Sid 42, strategier under målbild 3) "Skapa ett attraktivt gång- och cykelnät Stärk kollektivtrafiken som ryggrad i området Utforma parkeringslösningar för ett hållbart resande."

Naturskyddsföreningen kan möjligen befara att det förment hållbara bilresandet är alltför generöst sett ur klimatets synvinkel. Med den senaste utvecklingen för Tvärförbindelse Södertörn litar vi inte på att kommunens politiska organ i tillräcklig grad kan stå emot bilismens krav. Här gäller för kommunens planering att stå fast vid de lösningar som verkligen är hållbara över tid.

Avslutningsvis (sid 59 under målbild 4) "Naturanpassad bebyggelse: Naturmark ska bevaras i största möjliga mån, markparkeringar bör undvikas och gröna inslag bör tillkomma i samband med exploateringsprojekt. Bygga med minskad klimatpåverkan: Det bör vara en ambition att bygga med minskat klimatavtryck genom återbruk, cirkulärt byggande, användning av trä med mera."

En insikt, som tyvärr är svår att tillämpa, är att det mest klimatvänliga huset är det icke byggda (liksom den mest miljövänliga energin är den icke använda). Med det sagt bör alla ansträngningar i den fortsatta utvecklingen av Skogås och Trångsund inriktas på så liten klimatpåverkan som möjligt.

Naturskyddsföreningen finner sammanfattningsvis att utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund snarast är ett dygdemönster vad gäller vision, mål och strategier. Det är nu upp till bevis att allt detta inte stannar vid vackra ord.

Svar: Förvaltningen tackar för de uppmuntrande orden. Vad gäller Tvärförbindelse Södertörn ingår projektet inte i utvecklingsplanens geografiska avgränsning. Synpunkter från naturskyddsföreningen hanteras i respektive projekt.

Drevvikenpartiet

Drevvikenpartiet läser förslaget till Utvecklingsplan för Skogås och Trångsund med stort intresse. Vi är tacksamma för att vi fick se det tidiga utkastet och har kunnat bidra med ändringar av rena felaktigheter och förtydliga det som varit otydligt.

Över lag anser vi att förslaget är bra, även om vi inte delar den höga ambitionen att kommundelarna ska växa med 4 500 bostäder till 2050. Visst är det viktigt att se till att det finns bostäder att flytta till inom kommundelarna när familjesituationen ändras, men redan nu finns 1 500 bostäder i plan.

Vi anser att det är viktigare att bygga ut arbetsplatser och kommunal service, samt att bättre ta hand om de parker och offentliga miljöer som redan finns. Vi föredrar småskalighet med fler radhus i Västra Skogås framför fler flerfamiljshus.

Generellt innehåller planen på vissa ställen allt för detaljerade förslag, till exempel yta för gym i centrum och annat som beskrivs nedan. Vi håller inte heller med om den prioritetsordningen som föreslås. Vi anser att vissa ytterområden bör prioriteras framför de centrumnära.

Tidigare synpunkter

Drevvikenpartiet var mycket kritiska till att arbetet med en ny Översiktsplan 2050 gick vidare till antagande, innan Utvecklingsplanen som omfattar Skogås och Trångsund var färdig. Vi hade hellre sett att Utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund hade getts förutsättningar för att komma vidare med de goda ambitioner som fanns i Översiktsplan 2030 innan nya förutsättningar beslutades i Översiktsplan 2050.

Våra farhågor gällde särskilt skrivningarna kring Entré Skogås som nu är tillbaka på ruta ett, efter mer än 15 års utredande och planerande. Här hade man kunnat komma fram till en ny, relevant inriktning. Inte heller i Utvecklingsplanen finns några verkliga idéer för att komma till rätta med hur entrén upplevs när man tar avfarten från Väg 73 eller på Gamla Nynäsvägen från Länna och Trångsund.

Nu när gamla Beatebergsskolan brunnit ner ser det ännu värre ut. Hantverksby, ny handel och permanentad idrottsplats i all ära men det står inget om det estetiska. Detta hade förvaltningen utlovat att åtgärda parallellt med framtagandet av Utvecklingsplanen redan för tre år sedan, men inget har hänt.

Nya synpunkter

Visionen *"Hemma mellan sjöarna, i gränslandet mellan stad och natur"* är trevlig men vi vänder oss emot uttrycket STAD. Syftar det på Stockholm är det ok men vi ser inte att vi befinner oss mellan Stockholm och naturen utan i naturen. Syftar det på Skogås och Trångsund upplever ingen av oss dessa som städer. Vi skulle föredra att visionen enbart omfattas av första meningen: *"Hemma mellan sjöarna"*.

De fyra målbilderna är bra, men texten till den första som inleds med *God hälsa* passar bättre under rubriken **Grönskande & Hälsofrämjandet**. Första meningen under **Tryggt & Välkomnande** skulle med fördel kunna flyttas ner under den rubriken. En ny första mening under **Tryggt & Välkomnande** skulle då kunna vara: *Ung som gammal trivs och känner sig trygga under dygnets alla timmar*.

I kartbilden till målbilden **Tryggt & Välkomnande** är vi särskilt glada för att badplatsen Linatorpsbadet finns inritad. Drevvikenpartiet fick med den i Badplatsprogrammet redan 2015 men sedan har de olika förvaltningarna hittat en mängd argument för att den inte ska bli verklighet. Argument som vi kunnat slå håll på och istället hitta lösningar för att boende i Sydvästra Skogås, västra Trångsund och nordvästra Länna också ska få tillgång till en badplats nära hemmet.

Här ser vi också att en ny/utvecklad skola föreslås vid Edboskolan i det skogsparti som vi och många med oss vill bevara. Vi tror att det finns betydligt bättre platser om behovet av en ny skola skulle uppstå.

Under målbilden **Tillgängligt & Nära** vill vi att man inte ska glömma bort bilen. Visst är det viktigt att vi bygger kollektivtrafiknära och ser till att det finns bra gång- och cykelvägar. Många invånare är ändå beroende av bilen för att få livspusslet att gå ihop. Därför är bra parkeringsmöjligheter i centrum och infartsparkeringar vid pendeltåg viktigt.

Underrubriken, *1. Bidra till ett vardagsliv med stolthet och platstillhörighet* tycker vi är alltför detaljerad för en plan som ska gälla till 2050. Till exempel skrivningar om ny fritidsgård i Trångsund och flytt av den i Skogås. Dessa skulle vinna på att formuleras mer övergripande. Samma sak med förslaget om ett årligt löparlopp, något som för övrigt redan finns.

Under rubriken *2. Skapa social sammanhållning och goda livschanser* och i kartbilden på samma sida beskrivs såväl fysiska som mentala barriärer som vi inte helt känner igen oss i. Till exempel ritas en mental barriär längs Mörtviksvägen.

Målbilden **Grönskande & Hälsofrämjande** innehåller många bra skrivningar. Till exempel är ett sammanhängande parkstråk tilltalande och mer grönska behövs i våra centrum. Den förslagna nya kopplingen av gångnät genom Fållan är dock problematisk då detta till viss del är ett privat område. Vi har också lite svårt att förstå vitsen med andra föreslagna kopplingar, som den mellan Sjöängsparken och Nytorps mosse samt från Piruettvägen/Mörtviksvägen till Trångsundsskogen.

För målbilden **Tillgängligt & nära** saknar vi som sagt skrivningar om att även underlätta för bilister med infarts- och centumparkeringar. Det är för stort fokus på cykelparkeringar och för lite på alla invånare som bor en bit ifrån centrum.

Vi är också tveksamma till vissa föreslagna cykelstråk, särskilt cykelbron till Tyresö men också kopplingen Norströms väg till Forsfararvägen. Här, liksom på flera andra ställen, är sträckningen allt för brant. Det föreslagna huvudecykelstråket från Länna/Österhagen till Skogås centrum bör dras på västra sidan om järnvägen och genom Sjötorpsparken istället för att ta omvägen genom radhusområdet på östra sidan. Vi ser fram emot att redan beslutade cykelvägar i området kommer på plats.

När det gäller kollektivtrafiken är vi nöjda med att problemet med Skip Stop nämns, även om vi hoppas att det ska vara borta när planen beslutas. Förslaget att dra busslinjen via Sjötorpsvägen till Vallhornsvägen tror vi inte på. Dels är det även här väldigt brant, dels skulle man missa hållplatserna vid Vretens IP och Skogåshallen/Racketcenter.

Det är bra att planen tar upp tryggheten vid och på väg till hållplatserna, något om vi har påpekat många gånger. Det gäller inte minst belysning på och omkring hållplatser.

Målbilden **Sammanhängande & Levande** beskriver till stor del en utveckling som vi ställer upp på och vi gillar särskilt ambitionen om att bygga ihop Skogås och Trångsund genom att omvandla industriområdet till bostäder och service. Vi tror att man kan uppnå detta även med en lite lägre ambitionsnivå när det gäller antalet bostäder. Vi är särskilt tveksamma till att bygga i södra delen av Entré Skogås. Vi skulle också vilja minska det område som betecknas *Stadsutvecklingsområde för mindre förändring* på östra sidan av järnvägen, så att det bara omfattar området närmast järnvägen och inte längs Mörtviksvägen. Vi är också tveksamma till vissa föreslagna platser för förskolor och skolor, som exempelvis "Glitterskogen".

Vi ser fram emot omvandlingen av Lyckåsen men också Norra Länna. Boende där har väntat länge nog på att få utökade byggrätter samt kommunalt vatten och avlopp.

Inzoomning Skogås

Skrivningarna om vikten av gröna värden, inbjudande atmosfär och bättre skyltning är bra. Även med små medel kan intrycket av våra centrum förbättras avsevärt i närtid. På längre sikt behövs dock en bättre blandning av bostadstyper och upplåtelseformer samt att markparkeringar bebyggs eller läggs i garage. Här, liksom i övriga kommundelar saknas attraktiva bostäder för seniorer som vill flytta från villan.

Inzoomning Trångsund

Vi är glada att man tagit med skrivningarna från den tidigare Översiktsplanen om att omvandla Trångsunds industriområde till bostäder. Det kan säkert gå att bevara vissa verksamheter som kan kombineras med

bostäder. Parken som föreslås i norra delen är vi tveksamma till med tanke på den stora höjdskillnaden.

Vi ser fram emot ett utvecklat Trångsunds centrum där de låga byggnaderna rivs och nya bostäder kan tillkomma med lokaler för handel och service i bottenvåningarna. Ett nytt bibliotek samt en fritidsgård kan dock inte vänta till dess utan tillfälliga lösningar måste omgående komma på plats.

Inzoomning Entré Skogås

Här ser vi inte att det viktigaste, det vill säga det visuella intrycket av entrén, kommer fram även om det nämns. Det handlar inte så mycket om vad som ska byggas utan hur det utformas och om utsmyckning i övrigt. Bland annat skulle en snyggare rondell med något konstverk eller fina perennplanteringar direkt kunna förbättra intrycket.

Likaså skulle en tät trädplantering som skymmer ställverket och en upprustning av ytorna runt fotbollsplanen ge ett mer omhändertaget intryck. Sorgebarnet, ytorna kring Beatebergsskolan måste också få en lösning i närtid, särskilt nu när den äldre skolan brunnit ner. Därför vänder vi oss mot att området prioriteras först på lång sikt.

Vi stödjer förslaget att fotbollsplanen vid Vreten blir permanent men bara under förutsättning att den anpassas för tävlingsspel och kompletteras med omklädningsrum, toaletter och parkering. Dessutom måste en ytterligare plan byggas på Nytorps mosse. Här måste förvaltningarna lyssna på experterna i fotbollsföreningen.

Avslutande synpunkter

Det är viktigt att fortsätta att ha en öppen dialog med invånarna i alla planer. Vi som bor i Skogås och Trångsund har unik kunskap om hur förhållandena ser ut och vad som är möjligt och önskvärt. Det är viktigt att ha med barnperspektivet i all planering, men inte heller äldreperspektivet får glömmas bort.

Drevvikenpartiet har lyssnat på invånarna i över 25 år och mycket av de synpunkterna har blivit verklighet och avspeglas i den nu presenterade Utvecklingsplanen.

Sambandet mellan Skogås och Trångsund och den västra delen av kommunen kommer dock inte att stärkas genom några förslag vare sig i Översiktsplanen eller i Utvecklingsplanen. Det är inte heller önskvärt. Vi konstaterar åter igen att en kommunindelning är enda sättet för invånarna östra Huddinge att kunna få den utveckling i sitt närområde som man önskar.

Svar: Förvaltningen tackar Drevvikenpartiet för förslagen och de uppmuntrande kommentarerna. Det kan konstateras att flera av förslagen överensstämmer med utvecklingsplanens inriktning för framtidens Skogås och Trångsund. Förvaltningen instämmer även i synpunkten om att samrådsversionen

genomgripande innehöll förslag med en för hög detaljeringsgrad, antagandeverversionen har anpassats för att visa en mer övergripande utveckling.

Den föreslagna prioriteringsordningen ger en övergripande inriktning; i vilken ordning projekt faktiskt kan eller bör starta varierar dock från fall till fall. Planförslaget ger möjlighet att gå vidare med de delar av Entré Skogås som har förutsättningar att utvecklas. Utvecklingsplanens inriktning är att skapa en mer välkomnande entré till Skogås. Frågor om gestaltning och estetik hanteras i efterföljande planering. Förvaltningen konstaterar vidare att skogsområdet vid Skogåsleden/Mörtviksvägen är uppskattat och flitigt använt av områdets förskolor och skolor. Samtidigt är området en av få större sammanhängande kommunägda fastigheter som kan rymma en ny grundskola med tillhörande friyta. Även om det inte är aktuellt med en sådan utveckling i nuläget kan behovet uppstå i framtiden. Ytans lämplighet behöver då utredas och värderas i förhållande till alternativa platser i området. Vad gäller grönstråken har utvecklingsplanens antagandeverversion förtydligats. Grönstråket benämns som prioriterade eller kompletterande med rekreativa stråk som syftar till att skapa sammanhängande leder för rekreation mellan områdets parker, naturområden och naturreservat. Vissa kopplingar som redan finns eller där kommunen saknar rådighet, såsom den som går genom Fällan, har korrigerats från planerad till befintlig. Utredningsstråken för gång och cykel visar potentiella förslag vars förutsättningar för genomförande i dagsläget är osäkra och behöver utredas vidare i framtiden, men som har potential att bättre länka samman området eller förbinda det med omlandet. Det nämnda huvudcykelstråket är draget genom Sjötorpsparken i utvecklingsplanens antagandeverversion, stråket genom radhusområdet öster om järnvägen är ändrat till lokalt cykelstråk. Den föreslagna stamnätskopplingen för buss via Vallhornsvägen och Sjötorpsparken har utretts inför utvecklingsplanens antagande. Resultatet visar att fördelarna med att ha en stamnätskoppling för buss via Vallhornsvägen inte uppväger de negativa effekterna i form av till exempel uppdelat linjenät och sämre tillgänglighet vid exempelvis Entré Skogås. Kopplingen föreslås därför att inte tas vidare i kommande planering och har tagits bort från förslaget.

Vad gäller frågan om Lyckåsens utveckling samt förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring hänvisas till förvaltningens samlade svar på s. 10 respektive s. 11.

PRO Skogås & PRO Trångsund

Av dokumentet framgår att ni skall satsa på barn och ungdom, grönområden, cykel samt promenadstråk m.m. och det är jättebra men vi tycker att det ser ut som att ni till en del glömt de äldre/pensionärerna. Backar på promenadvägar bör förses med räcke att hålla sig i särskilt när det är halt. Bättre/tydligare avskildhet mellan cykel och gångvägar, idag är det lite problematiskt särskilt vid järnvägsundergången där det är många gående och cyklister. Ni skriver att innevanarna skall ha möjligheter att rota sig på platsen och bo kvar genom livets alla skeden. Vad har ni konkret för planer för äldre? Många är beroende av bil t.ex. för att handla eller ta sig till vårdinrättningar, olika mötesplatser, det är endast möjligt om det finns parkeringar. Det finns även ett stort behov av

mötesplatser/social gemenskap och aktiviteter för äldre. Med fler och också åldrande innevånare behöver vårdcentralerna utökas.

Det är positivt att ni planera en utveckling av området som sammanhängande. Gång och cykelvägarna bör vara utmärkta med skyltar så det är lätt att hitta mellan Skogås och Trångsund. Idag finns en trevlig väg över mossen men det kan vara lite svårt att orientera sig i bostadsområdena på bägge sidorna om mossen.

Om vi tolkat det rätt så planerar ni att bygga på marken där bensinstationen står idag. Kommer det då inte att finnas någon bensinstation i Skogås/Trångsund? Med tanke på att alla inom en överskådlig tid inte har möjligheter att gå över till elbilar så kommer bilkörningen att öka p.g.a. att det blir längre väg för att tanka. För klimatet så bör vi ju minska på bilkörningen. Ett förslag är att man flyttar bensinstationen till infarten i Skogås.

Pensionärsföreningarna skulle vara tacksamma om ni skulle planera för bra och ändamålsenliga lokaler till deras verksamhet. Vecko aktiviteterna/cirklarna och den gemenskap det ger betyder mycket för våra medlemmar. Lokalen bör ligga centralt och lätt att ta sig till med kollektivtrafik. Gärna också möjlighet till parkering eftersom alla inte klarar av att åka kollektivt. Lokaler för större evenemang (för minst 100 – 150 personer) behövs också i området. De skulle då också kunna användas för olika typer av underhållning t.ex. teater, filmvisning och konserter.

I Trångsund har vi Stortorps Bygdegård som kan hyras för evenemang men den skulle behöva rustas upp och göras lite trevligare. Utemiljön kan också förbättras och det vore trevligt med några bänkar och bord.

Med tanke på miljön samordnar man ofta sina besök till centrum och då kan två timmars parkering vara för kort. I dagsläge flyttar man sin bil till en annan P-ruta och står då ytterligare 2 timmar gratis. Vi föreslår att ni utökar tiden till 3 timmar eller att man kan betala för överskridande timmar. Parkering i stora parkeringshus som är obemannade känns otryggt särskilt kvälls/nattetid. För att locka omkringboende till våra centrum måste utbudet utökas och miljön förbättras med mer grönska, bekväma bänkar och gärna torghandel. Det räcker inte heller med endast en matbutik, lite konkurrens vore bra. Det är inte i första hand caféer och restauranger som saknas i centrum men de är inte anpassade till äldre som behöver näringsrika och prisvärda luncher. Det är positivt att seniorer kan äta bra mat till ett mycket bra pris i skolorna men det kan vara för långt att gå för en del och lov dagar finns inte den möjligheten.

Med tanke på att ni vill att man skall kunna bo kvar genom livets alla skeden hoppas vi att ni i planerna på utbyggnad av bostäder tänkt på att bygga "servicehus" 60+ med hyres- eller bostadsrättslägenheter på två till tre rum med stora balkonger där det finns plats för samvaro och odling av blommor och/eller något matnyttigt. Ensamhet kan vara ett problem för många äldre och därför skulle huset också innehålla trevliga gemensamma utrymmen för olika aktiviteter samt en matsal där man kan äta näringsrik middag i trevligt sällskap. Viktigt att både nybyggnation och äldre bostadshus är planerade/renoverade så det är lätt för äldre att komma ut och in ur bostaden, närhet och lättillgänglighet till

centrum med bl.a. apotek, skomakare, optiker, vårdcentral, fotvård och matbutiker samt kommunikationer.

Ni skriver att äldreboenden skall ses som en del av bostadsutvecklingen och tillgodoses i förhållande till det behov som finns? Vad finns det för planer för dem som inte längre klarar att bo själv och behöver vård? Planerar ni att bygga ett "vårdhem" eller menar ni att hemtjänsten skall klara det.

När man ser sig omkring upplever man att det finns fler och fler äldre i Skogås och Trångsund. Stämmer det med verkligheten?

Även om en del inte klarar av att åka kollektivt så kan flertalet göra det och därför är det viktigt att era planer på förbättringar genomförs. Ett första steg till förbättring är att ni i er dialog med Region Stockholm får samtliga pendeltåg att stanna även i Skogås och Trångsund samt införa tätare bussturer. Det bör också vara lätt att komma på och av bussarna. Trafikljus på bl.a. Storrötsvägen mot pendeltågsstationen skulle förbättra säkerheten för gående.

Bättre kollektivtrafik till kommunens friluftsområden/naturreservat och möjlighet till parkering för dem som är beroende av bil. I Trångsund finns visserligen Stortorpsparken som är relativt lätt att ta sig till och era planer på utveckling av den är bra. Vårt förslag är att ni lägger till en enklare lunchservering, några bouleanor samt utökat antal toaletter. Den kan bli en riktig oas med bidrag från kommunen.

En bättre/säkrare tillgänglighet till odlingslotterna i Skogås bör genomföras. Till och ifrån bussen så får man gå längs vägrenen. Detsamma gäller om man kommer gående från Skogås och går över där det finns övergångsställe. En trottoar endast för gående på höger sida från Skogås/Trångsund sett skulle eliminera problemet.

Vi har också Mossen som har rustats upp fint. Vi ser gärna att ni fortsätter med det och anlägger ett ute gym för äldre och bouleanor samt fler bänkar och bord med regn/solskydd.

Att omvandla Trångsunds industriområde till stadsmiljö är positivt men frågan är då var SRVs återvinning hamnar. Nu ligger den centralt och de är lätt att ta sig dit även kollektivt. Förändringarna i sophantering innebär tydligen att stationer skall ligga nära bostäderna men snyggt blir det inte. Var skall man lämna större saker? Troligtvis Innebär det längre bilresor.

Planerna är storslagna men genomförande tar för lång tid. Diarienumret tyder på att utredningen startade 2019. Ni skriver en del om platser/lokaler för handel men vad är det för typ av handel? Man går ju mycket över till att handla på nätet istället för att handla i fysisk butik. Där går man mest in för att titta och prova varorna för att sedan beställa på nätet. Besvärligt med lönsamheten.

Troligtvis kommer ett fullföljande av planerna att innebära höjd kommunalskatt. För att Skogås och Trångsund skall attrahera fler så bör kommunalskatten inte vara högre än i närliggande kommuner om man inte klart och tydligt ser fördelarna med att bo här. T.ex. fina grönområden med möjligheter till olika aktiviteter, utbyggnad av centrum med ett större utbud av varor och tjänster, skapligt med P-platser. Ni skriver att tidigare arbetslösa tenderar att flytta när de

fått ett arbete, har ni någon aning om varför? Är det miljön, kommunikationer eller annat?

En lokal polisstation/kvarterspolis finns också på önskelistan för ökad trygghet.

Svar: Förvaltningen tackar föreningen för förslagen, det kan konstateras att merparten överensstämmer med utvecklingsplanens inriktning för framtidens Skogås och Trångsund. Utvecklingsplanen har ett tydligt fokus på att skapa ett inkluderande och tillgängligt samhälle för alla invånare, inklusive äldre. Planen betonar trygghet och tillgänglighet genom satsningar på tryggare centrummiljöer, förbättrade gångstråk, separata cykel- och gångvägar, sociala mötesplatser samt bostäder med närhet till rekreation, service och kollektivtrafik. Planen anger också att invånare ska kunna bo kvar i området genom livets alla skeden, vilket innebär en fortsatt inriktning att planera för fler bostäder för äldre och äldreboende i takt med att den äldre delen av befolkningen växer. Specifika åtgärder som exempelvis räcken på backiga promenadvägar, utformningen av mötesplatser, bostadsnära sophantering eller hanteras i efterföljande planeringsskeden. Övriga frågor såsom parkeringstider och tillgång till skolluncher hanteras inte i utvecklingsplanen.

Drevviksstrand-Skogås villaägarförening

Vi i Drevviksstrand-Skogås tomtägarförening vill härmed avlämna synpunkter på utvecklingsplanen för Skogås-Trångsund. Våra synpunkter avser främst utformningen av ett tryggt och välkomnande Skogås med fokus på Skogås centrum och Entré Skogås, ett grönt och hälsofrämjande Skogås med fokus på Drevvikens naturreservat, ett tillgängligt och nära Skogås med fokus på attraktiv kollektivtrafik och ett sammanhängande och levande Skogås där ny bebyggelse avvägs mot befintliga grönområden.

Tryggt och välkomnande - ett tryggt Skogås

Vi i föreningen menar att den viktigaste åtgärden för att skapa ett tryggt Skogås är att eliminera handeln med droger genom att använda kameror, drönare, slumpvisa inspektioner/kontroller vid kända utsatta platser för droger. Vi menar att den enskildes integritet inte får bli ett hinder för trygghetsskapande åtgärder i lokalsamhället. Kommunen bör bl.a. verka för att kameraövervakning och ordningsvakter ska bli verklighet i **Skogås centrum** och de tunnlar som finns i centrumets närhet i syfte att motverka knarkhandel och skapa ökad trygghet för gemene man.

Parkeringshuset i Skogås centrum är ett otryggt område där många idag inte vill parkera sin bil. Det behövs därför en uppfräschning av parkeringshuset och permanent övervakning av parkeringsvakter för att parkeringshuset ska kunna utnyttjas fullt ut. Det går även att överväga cykelparkeringar med cykellås i parkeringshuset. Ovanpå parkeringshuset skulle även lägenheter kunna byggas för att försköna området och skapa mer trygghet i centrumet.

I dagsläget fyller bensinstationen ett närservicebehov. Om bensinstationen eventuellt måste flyttas vore en placering i området mellan avfarten och påfarten till väg 73 lämplig.

Inzoomningar - ett välkomnande Skogås - Skogås Entré

Skogås Entré har länge utgjort en bedrövlig infart mot Skogås och Drevviksstrand. Förutom fotbollsplanen på vänster sida finns där idag dels en bilverkstad, dels en schaktfirma med stora schaktmaskiner och omkringliggande personbils- och lastbilstrafik. Många personbilar och lastbilar parkerar på en parkering intill vägen både under dagen och natten. Där placeras också periodvis jord- och grushögar. Släpvagnar blir stående långa perioder under tiden ägaren genomför en aktivitet på annat håll. Detta förfular och misskrediterar Skogås som ort och skapar otrygghet i området.

Mitt emot denna parkering finns Vattenfalls ställverk som också den förfular infarten. Vad vi i föreningen har förstått har Vattenfall inte för avsikt att gräva ner kraftledningar eller flytta ställverket. Huddinge kommun för en dialog med Vattenfall men en förändring kan ta tid. Därför bör åtgärder vidtas som ändå under en övergångsperiod kan accepteras.

Vi i föreningen har som förslag att kommunen verkar för att kontraktet med bilverkstaden och schaktfirman sägs upp och att det skapas en park framför och på båda sidor om fotbollsplanen med enbart några parkeringsrutor för personbilar som ska hämta och avlämna idrottare. Parkeringstiden bör begränsas till 3-4 timmar. Parken bör sträcka sig ända fram till rackethallen i Skogås och kan kompletteras med dagvattendammar vid behov. I parken kan också finnas utegym, lekplats m.m. Vidare bör en förskönande hög tuja/cypresshäck planteras runt ställverket. Vi rekommenderar en häck istället för ett plank eftersom det annars finns risk för klotter.

Vi motsätter oss en ny handelsplats eller industri-, kontors- lagerområde vid Skogås entré. Detta mot bakgrund av att det redan finns ett antal handelsplatser i närheten t.ex. i Länna, Sköndal, Farsta, Söderby, Österport, Port 73 m.m. Ett annat skäl är att sådana områden kombineras med stora parkeringsplatser som medför mycket trafik i området. Vi bedömer att sådana områden inte förskönar eller ger ett inbjudande intryck av Skogås. Vi som förening bedömer att Skogås är i stort behov av att lyftas i anseende och att det skapas ökad trygghet i området.

Vad föreningen förstår är Beatebergsfolkskolan kulturminnesmärkt och måste renoveras med varsamhet. Beatebergsområdet ser idag väldigt skräpigt ut och vi menar att området är en utmärkt plats att bygga bostäder på där en renoverad Beatebergsfolkskola kan vara en gemensam träffpunkt för boende i området.

Lyckåsen ser föreningen också som ett område där bostäder kan byggas. Den föreslagna parken med återskapad våtmark framför Lyckåsen ser föreningen som attraktivt vid Skogås entré. Däremot menar föreningen att om nuvarande odlingsområde ska bestå bör ökade krav på ordning och reda ställas på nyttjarna. Idag ger odlingsområdet ett skräpigt intryck. Eventuellt kan man tillåta en kolonibebyggelse av "Bullerbykaraktär" i odlingsområdet för att lyfta intrycket. Om detta anses vara svårt att skapa bör parkområdet framför Lyckåsen i stället utvidgas till att omfatta även odlingsområdet.

Föreningen är osäker på vilken typ av verksamhet som idag bedrivs i "gamla brandstationen". Kommunen borde dock verka för att kontraktet med

näringsverksamheten i ”gamla brandstationen” sägs upp och ersätts med bostäder eller eventuellt av en utvidgad park vid sidan av den återskapade våtmarken. Detta ger ett mer ”städat” intryck av infarten till Skogås.

Grönskande & hälsofrämjande - ett naturreservat i dess egentliga bemärkelse

Utveckla rekreationsområdet runt Drevviken på ett sätt som är i samklang med vad man förväntar sig i ett naturreservat. Detta innebär att inte tillåta avancerad infrastruktur för motion utan miljön ska stimulera till stillsam avkoppling i form av promenader, jogging m.m. som inte hetsar till ökat tryck på natur och djurliv. Vi i föreningen vill betona att Drevvikens naturreservat är ett litet reservat och kommer att bli helt dominerat av avancerad infrastruktur för motion om en sådan infrastruktur anläggs - och då är det inget naturreservat längre.

Naturreservatet kring Drevviken uppskattas av Skogåsborna och bör skötas och underhållas i god ordning. Längs naturstigen vid Drevvikens strand bör regelbunden slyröjning göras för att området ska bli mer tillgängligt och att vyn över sjön hålls öppen och inbjuder till njutbara upplevelser. Torra träd som utgör en fara för gemene man bör fällas. Stora högar av grenar och stammar bör forslas bort då dessa förfular området och inte ger naturreservatet de naturvärden som eftersträvas. Idag finns sådana förfulande inslag, dvs. inte bara enstaka stammar och grenar på marken utan hela skräphögar av desamma.

Vid speciellt utsatta ställen bör sand/bark läggas på naturstigen längs Drevviken för att göra det mer tillgängligt och slippa gyttja efter regnväder. Däremot bör naturstigen inte göras om till en cykelbana eller upplyst löparbana. Området bebos av många eftertraktade djurarter som inte får skrämmas bort.

Kommunen har på Badudden sedan länge etablerat en stor grön container. Numera ingår Badudden i Drevvikens naturreservat där en container stör helhetsintrycket av naturreservatet. De kanoter som finns i containern utnyttjas dessutom i väldigt liten grad och föreningen ser inte nyttan av en förfulande container. Det är också anmärkningsvärt att containern får stå kvar mot bakgrund av att de boende i området av kommunen nekats att bygga en brygga för sina småbåtar.

Tillgängligt & nära - kopplat till ökad attraktivitet och trygghet

Det finns idag en stor efterfrågan på infartsparkeringar för bil och cykel vid pendeltågsstationerna. Vi menar att ett sätt att göra **kollektivtrafiken i Skogås** mer attraktiv är att infartsparkeringarna utökas och att dessa övervakas med kameror. Detta kommer att öka tillgängligheten till kollektivtrafiken och öka tryggheten i området.

Kommunen anger att man ska fortsätta arbeta för att det trafikupplägg med skip-stop, som finns idag, avvecklas. Vi i föreningen stödjer detta fullt ut eftersom vi tror att fler pendeltågsavgångar skulle gynna inflyttningen till och utvecklingen i området. En annan åtgärd som skulle öka attraktiviteten och tryggheten i området vore att bussarna som stannar i Skogås centrum fick ett föreläggande att invänta pendeltåget innan bussen avgår mot Drevviksstrand i Östra Skogås samt att turtätheten för bussarna utökades.

I utvecklingsplanen finns tankar om att en gå- och cykelbana ska byggas över Drevviken och förbinda Skogås med Tyresö kommun. Detta bedömer vi kommer att försvåra ett antal fritidsaktiviteter på sjön, t.ex. kiteskating och vindsurfing på sjön. Dessutom kommer det förfula sjön och särskilt med den sträckning som är föreslagen i utvecklingsplanen - en bro över den bredaste delen av sjön. Vi menar att sådana planer bör avskrivas. Om Huddinge kommun vill verka för en förbindelse med Tyresö kommun bör kommunen hellre verka för färjetrafik till Tyresö, t.ex. var den tidigare ångbåtstrafiken över sjön ett uppskattat inslag i området.

Sammanhängande & Levande - med beaktande av behovet av grönområden

Vi i föreningen bejaktar kommunens intentioner med att få till en variation med boendeformer och en intention att få in fler bostäder med bostadsrätter och äganderätt i Skogås. Samtidigt måste man vara aktsam om de park- och grönområden som finns idag och som kommer att försvinna om det förtätas. Vi bedömer att en uppblandning av bostadstyper måste vara noggrant planerat redan från början vid byggnation av bostadsområden. Att trycka in flerbostadshus i redan befintlig bebyggelse av flerbostadshus-, radhus- och villaområden gör att små befintliga oaser av grönområden försvinner och riskerar leda till en sämre boendemiljö och mindre attraktivitet av området. Därför bör kommunens planeringsfokus vara på en noga avvägd ny bebyggelse i området.

Det har framkommit att boende flyttar ifrån området när deras livssituation förändras. Om kommunen vill behålla både ungdomar och pensionärer i Skogås bör bebyggelsen anpassas därefter. Därför bör det också byggas mindre lägenhetsstorlekar för de som ska ut i studie- eller yrkeslivet och mindre lägenheter/radhus för de som nått de sista aktiva åren (65-85 år) och vill bo kvar i området.

Svar: Förvaltningen tackar föreningen för förslagen, det kan konstateras att merparten överensstämmer med utvecklingsplanens inriktning för framtidens Skogås och Trångsund. Vad gäller utvecklingen i Entré Skogås instämmer förvaltningen i potentialen att utveckla och permanenta Vretens BP till en trevligare och mer fullödig anläggning som bättre bidrar till att göra området som helhet till en mer välkomnande plats. Inriktningen att möjliggöra nya verksamhetsytor vid Entré Skogås baseras på att området är påverkat av buller och risker från väg 73 samt den kraftledning som löper genom Skogås. Förvaltningen har bedömt att förutsättningarna för att skapa en god boendemiljö som helhet är otillräckliga, vilket gör bostadsutveckling olämplig. Det är även viktigt att främja utvecklingen av arbetsplatser inom kommundelen för att uppnå kommunens mål om en hög arbetsplatskvot och skapa goda förutsättningar för näringslivet. Vid en utveckling av området blir det emellertid viktigt att hitta en balans där nya verksamheter inte bidrar till ökade störningar för boende i närheten utan i stället bidrar till målbilden om att skapa en mer inbjudande och trivsamt entré till Skogås. Vad gäller planerna på en gång- och cykelbro över Drevviken som förbinder Huddinge och Tyresö har frågan utretts av kommunerna. Men då kostnaden har bedömts vara för hög beslutades att det inte är aktuellt att gå vidare med utredningsarbetet just nu. Eftersom utvecklingsplanen har en målhorisont till 2050 pekas kopplingen ändå ut som ett

möjligt utredningsstråk att studera i framtiden. Konkreta synpunkter på skötseln av den offentliga miljön lämnas med fördel till tjänsten för felanmälan på kommunens websida. Vad gäller frågan förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring hänvisas till förvaltningens samlade svar på s. 11.

Större fastighetsägare

Tranviks Udde

Bakgrund

Tranviks Udde Fastigheter AB (TU) är genom dotterbolaget Tranviks Udde Huddinge AB ägare till fastigheterna Hammartorp 2:32 och 2:33 ("Fastigheterna"). TU förvärvade Fastigheterna sommaren 2019 med målsättningen att tillvarata det unika läget med närhet till kommunikationer, lokalt centrum och rekreationsområden. Fastigheterna används i dag för uppställningsändamål av fordon mm och TU:s målsättning är att kunna tillskapa ett attraktivt, mindre bostadsområde med blandade användningssätt.

Utvecklingsplanen och kommentarer

Vi noterar de fyra målbilderna i planen och tycker att det är en bra vision för Trångsundsområdets utveckling. TU:s egna ambitioner med en bostadsutveckling på Fastigheterna överensstämmer väl med dessa fyra mål.

Vi noterar att Fastigheterna i utredningen har placerats inom ett större område som även inkluderar befintligt industri-/verksamhetsområde norr om Gamla Nynäshamnsvägen och markerats som "större utredningsområde". TU är eniga med kommunen att det finns en betydande potential för en utökad bebyggelse runt Trångsunds Centrum. Fastigheterna skulle passa väl in i en sådan målbild.

För att åstadkomma en attraktiv miljö tror vi att det är av stor vikt att helst hela verksamhetsområdet men i alla fall den nordvästra halvan av verksamhetsområdet kan omvandlas för bostadsbebyggelse. Detta skulle möjliggöra ett sammanhängande stråk av bostäder från Fastigheterna upp mot Centrum och järnvägsstationen. Ett attraktivt, grönt GC-stråk kan på detta sätt löpa genom bebyggelse, från Centrum och ner mot Fastigheterna via Myrholmsvägen för att sedan kunna utnyttja den befintliga undergången under Nynäsvägen ut till grönområdet vid Magelungen. Barriäreffekter av järnvägen, Magelungsvägen och Gamla Nynäshamnsvägen måste givetvis beaktas.

Skulle verksamhetsområdet ligga kvar med nuvarande utbredning och verksamheter minskar möjligheterna att åstadkomma en attraktiv bostadsexploatering på Fastigheterna. TU kan eventuellt vara behjälpliga med att hitta ersättningsetableringar för vissa av verksamheterna inom andra delar av TU:s fastighetsinnehav.

TU efterfrågar också möjligheten att få en direktanvisning av den kommunala marken mellan Fastigheterna och Gamla Nynäshamnsvägen. På detta sätt skulle man kunna öppna upp området norrut och inbjuda till inkluderande och tillgänglighet till passagen ut mot Magelungen. Det skulle också genom den större exploateringsvolymen ge möjligheter till komplettering med t ex förskola.

Givetvis måste de höga naturvärdena i form av gröna stråk, gamla ekar mm på den kommunala markområdet bevaras.

TU är medvetna om bullerproblematiken från Nynäsvägen men vi bedömer att man med lämplig utformning av huskroppar mm ska kunna hantera den frågan på ett bra sätt. Eftersom fastigheterna ligger i en mindre sänka är vi också medvetna om att dagvattenfrågorna måste ägnas stor omsorg men Fastigheterna blir här ett delområde inom en större area som måste utredas.

Sammanfattningsvis är TU positiva kring Kommunens tankar kring Trångsundsområdet och vi ser gärna en utveckling av bostäder inom Fastigheterna och nuvarande verksamhetsområde norr om Gamla Nynäshamnsvägen. Vi ser fram mot en fortsatt process tillsammans med kommunen.

Svar: Se förvaltningens samlade svar om Trångsunds på s. 9. Vad gäller fastigheterna Hammartorp 2:32 och 2:33 och området mellan Gamla Nynäsvägen och Magelungen har förutsättningarna för utveckling studerats inför utvecklingsplanens antagande. Den sammantagna bedömningen är att det inte finns tillräckliga förutsättningar att initiera utveckling i området. Detta beror på områdets befintliga höga naturvärden, funktion för hanteringen av skyfall och rening av dagvatten innan det når Magelungen, potentiellt förorenade markområden till följd av tidigare användning samt den betydande bullerpåverkan från väg 73. På längre sikt är bedömningen att området bör ingå i det helhetsgrepp som behöver föregå en eventuell utveckling av Trångsunds verksamhetsområde för att kunna få till en helhetslösning som hanterar områdets svåra planförutsättningar. Vid en framtida utveckling av området understryker utvecklingsplanen potentialen att kunna stärka kopplingen mellan Trångsunds centrum och Ågesta stora friluftsområde.

Lidl

I egenskap av ägare till fastigheten Brandsprutan 3 i Entré Skogås inkommer Lidl Sverige KB med samrådsvar till Utvecklingsplan för Skogås och Trångsund.

Lidl förvärvade 2022 Brandsprutan 3 från HUGE som delade Lidl's syn på att Entré Skogås är en lämplig plats för en butik.

Lidl ser positivt på att Utvecklingsplanen antas och leder till att utvecklingen i Skogås/Trångsund tar form så att Lidl så snart som möjligt kan öppna den planerade butiken och att man i fortsatt arbete med området prioriterar utvecklingen kring Entré Skogås. Enskilda detaljplaner måste få starta för att utvecklingen inte ska gå i stå.

Den senaste tidens uppmärksammade matprisökningar har tydliggjort vikten av ökad konkurrens och differentiering av dagligvarubutiker, och detta kan faktiskt bara uppnås av att det planeras för och byggs nya butiker och att dessa ges marknadsmässiga förutsättningar.

Lidl vill särskilt betona vikten av att Utvecklingsplanen möjliggör etablering av mer handel i Skogås/Trångsund såväl på Lidl's fastighet som på andra platser.

En daglivarutetablering kan på flera sätt kan bidra till flera målen i Utvecklingsplanen:

- **Skapa närhet till service för ett gott vardagsliv**
- **Ge utrymme för lokala arbetsplatser**

Skogås/Trångsund är kraftigt konkurrensutsatt från flera omkringliggande handelsplatser och köpcentrum. En etablering av en butik i Skogås Entré ger möjlighet att storhandla och vardagshandla lokalt, vilket minskar behovet att ta sig längre sträckor till handelsplatser i angränsande kommuner.

Den planerade butiken ligger vid ett cykelstråk och kommer erbjuda gott om cykelplatser. Idrottsplatsen i närheten är en målpunkt för många familjer och här uppstår möjligheten att uträtta flera ärenden, vilket minskar resebehovet totalt sett. Butikens öppettider bidrar också till att det är liv och rörelse även kvällstid i anslutning till idrottsplatsen vilket är viktigt för den upplevda tryggheten.

En butik är också en arbetsplats, både för unga som kan få sitt första jobb, men även för andra som står längre från arbetsmarknaden. Butiksarbete är ett viktigt instegsjobb med goda utvecklingsmöjligheter. En butik genererar ca 20 arbetstillfällen per år.

Förvaltningens svar: Yttrandet noteras.

Botrygg AB

I egenskap av fastighetsägare till Transistorn 5 och 6 inkommer härmed Botrygg med synpunkter på utvecklingsplanen.

Botrygg ser positivt på att kommunen ser potential i en framtida bostadsbebyggelse på våra fastigheter. Tidsmässigt så har kommunen angett att denna utveckling är möjlig på medellång sikt medan utvecklingen av Trångsunds verksamhetsområde bedöms ske på lång sikt. Vi ser fördelar med att utvecklingen av våra fastigheter samordnas med omvandlingen av verksamhetsområdet. Det finns risk att industri- och verksamhetsbuller kommer påverka våra bostäder i hög grad. Vidare blir boendemiljön inte speciellt attraktiv och trygg i bostäder som ligger i så nära anslutning till verksamhetsområden.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om den möjliga utvecklingen av verksamhetsområdet på s. 9.

W-invest AB

Yttrandet sker på uppdrag av Anders Willerman (ägare till Antennen 16, Antennen 17, Våglängden 1 samt Våglängden 2) respektive Remedium AB (ägare till Våglängden 15). Dessa Fastigheter är samtliga belägna i Trångsunds Industriområde.

Vi är eniga med Kommunen i att det finns ett generellt behov av verksamhetsyta och arbetsplatser i utvecklingsområdet då tillgången till arbetsplatser i utvecklingsområdet är relativt låg. Vi ser därför positivt på Kommunens tankar kring tillkommande mark för verksamheter vid Entré Skogås.

Däremot är vi skeptiska till att förändra Trångsunds Industriområde genom omvandling till bostäder, skola och förskola. Det måste vara bättre att behålla Trångsunds Industriområde som just industriområde och genom förädling av befintliga industrifastigheter i området, höja kvaliteten på området samt skapa fler arbetstillfällen lokalt.

Vår bedömning är att det bör finnas en annan mer lämplig lokalisering att placera bostäder, skola och förskola på än i Trångsunds Industriområde.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om den möjliga utvecklingen av verksamhetsområdet på s. 9.

Godab Maskin AB

Bolaget har sett de utvecklingsplaner som kommunen har för aktuellt område och konstaterar att det område som Våglängden 17 är belägen i kommer att medföra en stor förändring. Mycket talar för att det på bolagets fastighet inte längre kan fortsättas med verksamheten som för närvarande bedrivs, dvs verksamhet med olika typer av lyftkranar innebärande bl.a. lager och service av dessa. Det är en verksamhet som kan vara svår att förena med exempelvis ett bostadsområde. Bolaget vill gärna vara kvar och driva sin verksamhet i Huddinge kommun och emotser en vidare dialog avseende annan mark för verksamheten.

Det kan konstateras att fastigheten Våglängden 17 är en lågpunkt i området varför det kommer att bli en problematik rörande dagvattenhantering i området då det redan idag, exempelvis vid höga flöden, finns problem med översvämning. Även när det inte är höga flöden så kan konstateras att dagvattenhanteringen inte fungerar på önskvärt sätt

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om den möjliga utvecklingen av verksamhetsområdet på s. 9.

Även om en omvandling av området inte är aktuell på kort sikt, är kommunen medveten om att företagets verksamhet med lyftkranar kan vara svår att kombinera med den föreslagna utvecklingen på längre sikt. Kommunen är positiv till att föra en fortsatt dialog med Godab Maskin AB rörande möjligheterna till en framtida omlokalisering, så att företaget kan fortsätta sin verksamhet i Huddinge.

Lösningar på nämnda utmaningar med dagvattenhanteringen i området kommer att behöva utredas vidare tillsammans med områdets övriga utmaningar med miljö och klimat i efterföljande planering.

Privatpersoner

Privatperson 1 – Boende i Trångsund

Mycket intressant. Tyvärr slagsida för utveckling av Skogås. Ni måste lyfta Trångsund mycket mer. Här sker väldigt litet utveckling. Trottoarer saknas. Alldeles för många skräpiga allmännytor som borde åtgärdas. Jag bidrar gärna med exempel på adresser. Önskar också större satsning på modern service av butiker, kultur och restauranger i Trångsund.

Förvaltningens svar: Trångsund är ett prioriterat utvecklingsområde i kommunen med fokus på att skapa en mer levande och attraktiv miljö. Utvecklingsplanen lyfter fram möjligheter till nya bostäder i stora delar av området. I centrumområdet finns potential för utökad service för att bättre möta de lokala behoven och göra det trevligare att vistas i området. Dessutom föreslås förbättringar av stråk för gång och cykel mellan centrum och omgivande målpunkter. För att åtgärda den befintliga parkbristen i området grönområden föreslås att grönytor utvecklas till mindre parker för att åtgärda parkbristen i området. Konkreta synpunkter på skötseln av den offentliga miljön lämnas med fördel till tjänsten för felanmälan på kommunens websida.

Privatperson 2 – Boende i Skogås

Cykelled östra Skogås, hur ska denna led få plats mellan radhusen när det i dag är en gångväg. Marken tillhör samfällighetsföreningen, ska kommunen köpa in marken eller hur ska det lösas ekonomisk för föreningen.

Förvaltningens svar: I utvecklingsplanens antagandeversion har stråket ändrats från huvudcykelstråk till lokalt cykelstråk utmed befintlig lokalgata. Kommunen planerar i inte någon utbyggnad av gång- och cykelväg längs den berörda sträckan.

Privatperson 3 – Boende i Trångsund

Tycker inte om att man ska integrera Skogås med Trångsund. Det har alltid varit mer kriminellt i Skogås och det känns inte tryggt. I Trångsund är det helt annorlunda och man känner sig trygg här. Trångsund har å andra sidan det tråkigaste centrum- det finns inget bra här, lägsta kvalitet på matutbud så man måste åka till Farsta om man ska köpa takeaway. Skulle vara trevligt om Trångsund med Stortorp kunde förenas med Farsta och Ågesta. Medans Skogås kan ni förena med Länna.

Förvaltningens svar: Målet om att stärka kopplingarna mellan Skogås och Trångsund har sin utgångspunkt i kommunens målsättning om ett Huddinge som håller ihop med jämlika livsvillkor, god hälsa och trygghet i alla områden. Syftet med att stärka kopplingarna mellan Skogås och Trångsund är att främja en positiv utveckling i båda områdena. Genom att öka tillgängligheten, bredda bostadsutbudet och skapa fler mötesplatser strävar vi efter att minska segregation och ge fler möjligheter till social sammanhållning. Erfarenheter visar att när områden planeras med omsorg om trygghet, service och mötesplatser, kan hela området gynnas och en hållbar utveckling skapas. Fokus ligger på att bygga ett tryggare och mer inkluderande samhälle.

Privatperson 4 – Boende i Skogås

Gärna flera hållbara hyresrätter.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen betonar vikten av hållbart byggande och att komplettera med underrepresenterade upplåtelseformer och hustyper för att motverka segregation och ge människor möjlighet att bo kvar i området under

olika skeden av livet. Strategin innebär att i vissa områden tillföra fler hyresrätter, medan det i andra områden behövs fler bostadsrätter och äganderätter.

Privatperson 5 – boende i Länna

Buller från 73 Nynäsvägen. Stora delar av Länna (Stockvägen -Timmervägen) har ett väldigt besvärande buller vid visst väder (klart och kallt). Förslag: flytta 80km/t längre söderut förbi Länna.

Förvaltningens svar: Synpunkten noteras.

Privatperson 6 – Boende i Skogås

Kommenterar övergripande:

- Jag planerar att lämna Skogås när min ekonomi tillåter det, detta pga buller från Nynäsvägen (bor på Loftvägen). Bullret har ökat de senaste åren (trädfällning, ökad trafik?), jag känner mig konstant stressad pga ljudet. Annars trivs jag väldigt bra.

- Angående planerna för Entré Skogås. Det behövs inga fler handelsplatser här. Vi har våra centrum, Länna, Haninge, Farsta, Stockholm city. Jag vill bo här för att det finns "lugna områden", som inte exploaterats, där jag kan få plats att slappna av när jag inte är i city (eller på en handelsplats). Dessutom är det ingen entré för oss som bor här, men snarare "baksidan"...vi kör in från entrén via Trångsund.

- Ni talar gott och brett om att bevara kultur och byggnader. Kommunen ska inte sälja ut vårt gemensamma Kulturarv! Som nu skedde med gamla Beatebergskolan, som man sedan lät förfalla och brinna upp. Riskkapitalister har inget här att göra.

- Upplåt fler och billiga lokaler till föreningar och lokala kulturaktörer. Jag saknar ateljéer för aktiva lokala konstnärer.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen pekar ut potentialen att utveckla Entré Skogås med verksamheter för att tillföra flera arbetsplatser i området, då bostäder anses mindre lämpliga på grund av bullerstörningar från väg 73 och den närliggande kraftledningen som medför restriktioner vid planläggning. Vid utvecklingen av området blir det viktigt att hitta en balans där nya verksamheter inte bidrar till ökade störningar för boende i närheten utan i stället bidrar till målbilden om att skapa en mer inbjudande och trivsamt entré till Skogås. Gällande kulturarvet är målet att skydda och vårda kommunens kulturmiljöer. Beatebergskolan såldes 2020 av det kommunala bolaget Hüge. Anledningen var att skolan stått tom och var i dåligt skick, bolaget gjorde vid tiden avvägningen att sälja fastigheten av ekonomiska skäl. Utvecklingsplanen pekar ut behovet av fler lokaler för att främja det lokala förenings och kulturlivet. då utvecklingsplanen ser över möjligheterna att stödja lokala initiativ och kulturverksamheter. Utmaningen med att tillhandahålla billiga lokaler för föreningar och kulturaktörer ligger främst i begränsad tillgång på mark och lokaler samt behovet av ekonomiskt hållbara lösningar. Kommunen arbetar dock aktivt för att främja

lokalt kultur- och föreningsliv och ser över möjligheterna att skapa fler utrymmen inom ramen för framtida planer.

Privatperson 7 – Boende i Skogås

Hej, jag har tagit del av utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund. Imponerade arbete som lagts ner på planen. Mycket ser riktigt bra ut.

Ska jag tycka till så fokuseras mycket på utökade förbindelser till närområden som Farsta, Huddinge, Tyresö m.m. men se det gärna större och längre. Det är onödigt besvärligt att ta sig till t.ex. Huddinge C, Kungens kurva eller E:4 med bil. Att köa upp längs 73:an runt Globen är uteslutet om det är skapligt trafiktryck och att köra genom Farsta Strand, Farsta, Älvsjö m.m. är ingen bra lösning varken för bilisterna eller boende i Älvsjö m.m. Där av ser jag ett stort behov av den nya vägen som det pratas om från Jordbro till Kungens kurva. Den skulle betyda väldigt mycket för boende i Skogås/Trångsund men även för Nynäshamns- och Haningeboer och de boende i Älvsjö m.m. För att gynna boende i Skogås och Trångsund bör ett stort fokus läggas på att försöka driva igenom det vägbygget. Det skulle göra området betydligt mer lättillgängligt och attraktivt samt att det skulle minska köerna på 73:an som är ett bekymmer i dag. På så sätt blir även city mer lättillgängligt. Lägg fokus på att driva denna fråga även om jag förstår att det är en komplex fråga som berör många fler instanser än bara Huddinge. Men det är nog det bästa konkreta man kan göra för Skogås och Trångsund.

Samma sak med en gång/cykelförbindelse till Tyresö. Det skulle göra mycket. En bro över Drevviken. Tyvärr gjordes naturområdet längs Drevvikens strand till Naturreservat för några år sedan som kanske försvårar arbetet men en sådan förbindelse skulle också göra området mycket mer tillgängligt och jag tror att tryggheten också skulle öka med mer folk i rörelse mellan t.ex. Tyresö och pendeltåget i Skogås.

En annan sak som Huddinge kommun gärna får göra för att göra promenadstråken längs Drevviken trevligare och tryggare är som kommunen gjorde för några år sedan. Att röja sly mellan promenadstråket och vattnet. Detta gäller främst från Badudden i Skogås ner mot Länna. Förr såg man vattnet när man gick längs stigen. Nu har det vuxit upp så mycket så att det på sommarhalvåret- endast är ett fåtal ställen man ser glimtar av vattnet samt att det bara blir värre. Tyvärr har nog även detta med Naturreservatsklassningen att göra. Frågan är om ni får röja sly där. Om inte så har Naturreservatsklassningen lett till kraftiga försämringar för oss boende i området. Det har blivit betydligt mörkare att gå längs stigen nu vilket skapar en otrygghet samt att Drevviken inte blir lika närvarande. Jag förstår att kommunen spar in pengar på att slippa röja men det hade varit en förhållandevis kostnadseffektiv lösning för att göra Skogås mer attraktivt. Om man på ett sådant sätt gör så att man känner närheten till vattnet på ett bättre sätt. Vatten är attraktivt men med naturreservatsklassningen har kommuninvånarna fått det betydligt svårare att känna närhet till vattnet.

Vattennärheten bör i stället ökas. I Farsta vid Magelungen har gångstråk och större fasta bryggliknande byggnader byggts vilket känns öppet, luftigt och trevligt. Det känns som att man är på vattnet fast man inte äger någon båt. Något

liknande borde byggas i Skogås längs strandkanten. Trots att vi har denna fina sjö i direkt närhet är det endast vid två badplatser man kan komma i närkontakt med vattnet. Det finns inte en enda brygga vid denna del av sjön. Att röja sly så att sjön syns från stigen, att bygga fasta bryggor eller gångstråk direkt i vattenlinjen eller en bro över till Tyresö skulle göra att Drevviken blir mycket tydligare och mer lättillgänglig för Skogåsborna. Möjligheten borde finnas då det är väldigt få strandtomter i denna del av sjön. Det har ju även gjorts så att det är mer eller mindre omöjligt att ha en båt i Drevviken i Skogås vilket ökar behovet för folk att kunna ta del av sjön.

Lyft upp denna del av kommunen som mer skärgårdsnära (även om man troligen inte kan kalla en sjö för skärgård). Drevviken borde kunna lyftas fram och utnyttjas mycket bättre.

En annan del som det finns behov av är att göra Skogås Centrum mer attraktivt. Men detta tas upp i utvecklingsplanen på ett mer tydligt sätt samt att fler lär tycka till om detta. Det finns ett stort behov av att göra Skogås Centrum och området i direkt närhet av detta mer attraktivt, levande och tryggt. Bara sådana saker som fasadrenoveringar m.m. skulle göra mycket, likt det som gjorts/görs i det stora fastighetsbestånd mitt emot Östra Grundskolan. Jag antar dock att sådant sker främst på initiativ av fastighetsägarna. Men det gör mycket för området på många sätt. Kul att se. Men det känns som att det arbetas mer med den frågan så där lämnar jag inga fler synpunkter.

Förvaltningens svar: En gång- och cykelbro över Drevviken som förbinder Huddinge och Tyresö har utretts av kommunerna. Men då kostnaden har bedömts vara för hög har det beslutats att det inte är aktuellt att gå vidare med utredningsarbetet just nu. Eftersom utvecklingsplanen har en målhorisont till 2050 pekas kopplingen ändå ut som ett möjligt utredningsstråk att studera i framtiden. Vad gäller Tvärförbindelse Södertörn pågår planeringen för att förverkliga projektet. Gällande slyröjning och ökad närhet till vattnet, tar planen upp värdet av att bevara och förbättra områdets gröna och vattennära kvaliteter. Specifikt nämns att stärka stråken utmed Drevviken och Magelungen. Naturreservatsbestämmelserna innebär dock vissa begränsningar vad gäller underhåll och anläggningar. Kommunen delar din uppfattning om vikten av att göra områdena längs Drevviken tryggare och mer tillgängliga, och slyröjning kan vara ett effektivt sätt att uppnå detta, inom ramen för de regler som gäller för naturreservatet. Skogås centrums framtida utveckling är en grundläggande del i utvecklingen av Östra Huddinge och en prioritet i utvecklingsplanen. Kommunen har stor rådighet över centrum genom att områdets till stor del ägs av kommunen och de kommunala bolagen. Målet är att skapa ett mer attraktivt, levande och tryggt centrum genom upprustning av centrumet och dess utemiljö, ny bebyggelse, förbättrad service.

Privatperson 8 – Boende i Trångsund Trygghet.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen syftar till att främja trygghet genom att skapa välkomnande och säkra miljöer i centrala delar och längs viktiga stråk.

Detta inkluderar exempelvis bättre belysning, trygga gång- och cykelvägar samt utformning av offentliga rum som uppmuntrar till sociala möten och minskar känslan av otrygghet dygnet runt.

Privatperson 9 – Boende i Skogås

Skogåstorget Nya bostäder i Skogås centrum. Att i samband med att nya bostäder byggs i Skogås samt att torget i Skogås centrum ses över föreslås att det också etableras sammanhängande cykelvägar längs med pendeltågsspåret för att öka möjligheten till att enkelt ta sig till och genom centrum med cykel eller till fots. Framför allt vid bilparkeringen vid Ica Skogås upphör cykelvägen, vilket inte gagnar de, framför allt barn och unga, som ska ta sig till aktiviteter vid simhallen/badmintonhallen och som ska korsa centrum. Allt för stort fokus på biltrafik, vilket varken gagnar folkhälsa eller miljö.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen syftar att minska andelen som färdas med bil och ökar andelen som färdas kollektivt, till fots eller med cykel. Planen pekar ut behovet av att skapa ett tätare och mer sammanhängande nät av gång- och cykelvägar med fokus på centrala områden som Skogås centrum. Planen syftar till att minska bilberoendet och öka säkerheten för gång- och cykeltrafikanter, särskilt barn och unga.

Privatperson 10 – Boende i Trångsund

Jag anser att det är viktigt att få till blandade upplåtelseformer i Trångsunds centrum. Om Hüge äger all mark, sälj av så att vi även får en nybyggnation av bostadsrätter i centrum. Blandad bebyggelse kommer ge en mångfald av invånare vilket kommer vara positivt till den fortsatta utvecklingen av Trångsund. Jag hoppas även på ett mer levande centrum med restaurang och café som tilltalar fler av oss som bor i området.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen innehåller strategier med inriktning att skapa blandade upplåtelseformer och varierad bebyggelse för främjad social sammanhållning. Planen betonar också behovet av levande centrum med förbättrad service och mötesplatser, vilket inkluderar möjligheter för fler caféer och restauranger.

Privatperson 10 – Boende i Skogås

1. Bygg om Lissmavägen. Den är smal krokig och trafikfarlig med all tung trafik till Länna industri- och handelsområde samt biltrafik. Cyklister och gående lever synnerligen farligt på denna vägsträcka. Saknas vägren.
2. Sänk hastigheten vid Mörtviksskolan till 30. Nu har vi samma hastighet som Nynäsvägen vid kolonilotterna.
3. Sänk hastigheten från 40 till 30 vid avfarten till Skogåsleden från Störvretsvägen. Det var tidigare trafikljus vid övergångsstället på Störvretsvägen. Det är många barn i västra Skogås som går i Edboskolan och måste korsa vägen.
4. Mycket dålig belysning förbi Skogås centrum. Bör vara belysning på båda sidor om vägen. Svårt att se gående i mörkret.

5. Gång och cykelvägen längs Österleden i Östra Skogås. Många väljer att gå där istället för i otrygga gångvägar med tunnlar. Det finns knappt någon vägren och träd och buskar växer nästan i vägbanan.
6. Vad har hänt med vinterbelysningen i träden som under 2 veckor sattes upp i Skogås och Trångsund. Måste ha kostat hundratusentals kronor. Har i princip lyst några dagar. Skandal!
7. Bebygg Rickardsviksparken. Området känns otryggt när det är mörkt. Omges av dagis och hunddagis. Räcker även till trevligt parkområde med lekplats. De lekplatser som finns i östra Skogås tillhör radhusföreningarna. Inget lekområde har byggt eller underhållits av kommunen.
8. Bygg en beachvolley vid Mörtviksskolan. Har blivit en populär sport som är billig att utöva.
9. Bygg badbrygga vid både mörtviksbadet och badudden. Utöka badplatsen vid Mörtviksbadet.
10. Låt den vid vintertid plogade isbanan gå in i viken vid Mörtviksbadet. Finns bänkar att ta på sig skridskor där. Varför ska folk behöva pulsa flera hundra meter ut till banan. Det var bättre när en privatperson stod för plogningen än det är nu.
11. Gör sittbänken och grillplatser längs promenadvägen längs vattnet mellan Mörtviksbadet och Badudden. Rusta upp grillplatsen mellan Badudden och tunneln för tåget.
12. Fler parkeringsplatser vid Sjöängsbadet. Finns gott om platser för detta. Många har långt till detta bad med stor äng, beachvolleyplan och bryggas. Allt som saknas vid Mörtviksbadet och badudden i Östra Skogås.
13. Bygg om torget vid Mariakyrkan. Svårt att gå på den ojämna beläggningen. Planera buskar och fina träd. Gör inbjudande sittplatser och en boulevard och lekplatser. Tar nu priset som ett av Sveriges tråkigaste torg. Dock ett plus för de finns blomlådorna som har satts ut de senaste åren.

Många av mina synpunkter kräver inte mycket arbete eller kostnad för att genomföra, bara god vilja.

Förvaltningens svar: Förvaltningen tackar för inkomna synpunkter. Förslagen har mottagits av Samhällsbyggnadsavdelningen trafik och landskapssektion. Utvecklingsplanen beskriver behovet av att utveckla fler rekreationsytor, gröna områden och mötesplatser, såsom parkområden, centrummiljöer, torg och lekplatser. Exempelvis en utveckling av Rickardsviksparken. Planen betonar vikten av vattennära områden för rekreation och möjliggör vidareutveckling av dessa, men specifika detaljer kring exempelvis badplatser, bryggor och sportanläggningar kommer att avgöras i efterföljande planeringsskeden. Underhåll av offentliga rum, inklusive grillplatser och sittbänkar, är också en viktig del av den långsiktiga förvaltningen som utvecklingsplanen stödjer. Kommunen delar ambitionen att förbättra området och ser fram emot att arbeta vidare med dessa frågor i framtida planer, med fokus på att tillgodose invånarnas behov och intressen. Lissmavägen ligger utanför utvecklingsplanens geografiska område och är utpekad som ett huvudcykelstråk i kommunens cykelplan.

Förvaltningen instämmer i behovet av anpassningar för cyklister, men eftersom det är Trafikverkets väg har kommunen inte rådighet över den.

Privatperson 11 - Boende i Skogås

Fundersam över de markeringarna som gäller de östra delarna i Skogås gällande gula färgen som symboliserar mindre förändringar. Vad innebär det.? Var skulle det kunna ”klämmas in byggnader”.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 12 - Boende i Sjödalen

Villaområdena borde bevaras och man borde ta bort ”stadsutvecklingsområde för mindre förändring” markering.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 13 - Boende i Trångsund

Stoppa vansinnet med att förtäta villaområdena. Inga fler flerbostadshus i våra villaområden utan bevara istället den miljö som finns och utveckla området så att det lockar familjer från innestan eller andra mer välfungerande kranskommuner. Infrastrukturen såsom vägar, kollektivtrafik eller annan nödvändig service finns ändå inte på plats för att hantera en förtätning. Låt oss ta fighten med Bromma, Lidingö, Tyresö, Nacka, etc och det gör vi bäst genom att öka livskvaliteten i våra villaområden. Inte tvärtom! Gör om och gör rätt!!!!

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 14 - Boende i Trångsund

Jag anser att villaområdena borde bevaras och att man bör ta bort ”stadsutvecklingsområden för mindre förändring”.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 15 - Boende i Sjödalen

Jag tycker att det är av största vikt att man behåller villaområdenas karaktär och inte förtätar med lägenheter. Det är bättre att man bygger lägenheter vid den spårbundna trafiken där det finns större möjligheter att tillgodose kommunikationer.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 16 - Boende i Kungens kurva

Villaområdena borde bevaras. De är värdefulla. Sedan ta bort det dr med ”stadsutvecklingsområde för mindre förändring”!! Om ni vill ha min röst i nästa val.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 17 - Boende i Sjödalen

Anser att förtätning av våra villaområden inte ska ske genom att bygga flerbostadshus utan ska ske genom att man bygger enbostadshus som passar in resp. områdes karaktär.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 18 - Boende i Skogås

Bevara villaområdena och ta bort stadsutvecklingsområdena för mindre förändring

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 19 - Boende i Skogås

Vi vill inte ha en förtätning i våra villa- och radhusområden. Det skapar ökad trafik och förändrar områdets karaktär negativt.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 21 - Boende i Skogås

Jag har tagit del av utvecklingsplanen som jag tycker generellt är bra. Det finns dock delar som jag är kritisk mot. Skogås är ett fantastisk område med en blandad bebyggelse, hyreshus, radhus och villor vilket är bra för de boende och även integrationen i Skogås och samhället. Många flyttar naturligt från västra till östra Skogås som ett led i en bostadskarriär. Stannar kvar i området och är även del då en del i det lokala samhället och föreningslivet oavsett var man bor. Som jag tolkar det innebär utvecklingsplanen att en förtätning kan ske i befintliga villa och radhusområden. Dvs att höghus kan byggas i Östra Skogås/Trångsund där det idag finns villor och radhus. Jag skulle gärna önska svar på om det är så den styrande majoriteten tänkt sig?

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 22 - Boende i Trångsund

Jag tycker det är fel att man tillåter rivning av villor för att ersätta med flerbostadshus i Trångsund.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 23 - Boende i Sjödalen

Värna våra villaområden. "Stadsutvecklingsområde för mindre förändring" är otydligt för medborgarna vad det kan innebära och uttrycket bör därför tas bort

från utvecklingsplanen. Om man vill öppna för höghus i villaområden så ska det ges uttryck för detta i klartext.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 24 - Boende i Stuvsta

På villaområdet känner man trygghet och trivsel annat sätt än i höghus. Du har frihet plantera dina växter, dricka morgonkaffe i egen trädgård, känna samhörighet med dina grannar. Du har egen garage för din bil. Allt detta har du valt när du har köpt din villa. Därför höghus passar inte i villaområde. Behåll villaområde som det är!

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 24 - Boende i Skogås

Jag är starkt emot att en bro byggs mot Badudden! Förslaget är lagt rakt mot den historiska inspelningsplatsen för dansbanan på filmen "Hon dansade en sommar" Enda tänkbara platsen är på det första förslaget och där rakt fram och igenom naturreservatet! Där eller inte alls!

Förvaltningens svar: En gång- och cykelbro över Drevviken som förbinder Huddinge och Tyresö har utretts av kommunerna. Men då kostnaden har bedömts vara för hög har det beslutats att det inte är aktuellt att gå vidare med utredningsarbetet just nu. Eftersom utvecklingsplanen har en målhorisont till 2050 pekas kopplingen ändå ut som ett möjligt utredningsstråk att studera i framtiden. Kartans pil är schematisk, och den exakta sträckningen återstår att utreda längre fram.

Privatperson 25 - Boende i Skogås

Sidan 51 i samrådsförslaget till utvecklingsplan: Möjligt läge för ny/utvecklad skola i korsningen Skogåsleden/Mörtnviksvägen Kommentar 1) Det blåser ofta skräp, i synnerhet plast, från återvinningsstationen i närheten. Om en ny skola ska ligga i korsningen där behöver man tänka över hur man ska förhindra att inte skräp blåser till skolgården från återvinningen. Kommentar 2) Hela skogsområdet i anslutning till Edboskolan/Skogåsleden/Mörtnviksvägen kallas Glitterskogen av förskole- och skolbarn och deras pedagoger på förskolan Tusenfotingen och grundskolan Edboskolan. Skogsområdet är fantastiskt! På bara någon minut är förskole- och skolbarnen direkt ute i skogen och får ta del av den, lära sig om naturen, och få avkoppling och ro. Det oroar mig att detta skogsområde är markerat i gult och beskrivs som "stadsutvecklingsområde för mindre förändring". Betyder det att skogen kommer att bebyggas bort? Låt den vara kvar för barnens och vuxnas skull, den är ett underbart andrum emellan bebyggelsen i området, och flitigt utnyttjad av invånare i alla åldrar!

Förvaltningens svar: Skogsområdet vid Skogåsleden/Mörtnviksvägen ingår i utvecklingsplanens utpekade stadsutvecklingsområde på grund av sitt kollektivtrafikhärläge och för att platsen inte klassats med höga naturvärden av

planens underliggande naturvärdesinventering. Kommunen konstaterar att skogsområdet vid Skogåsleden/Mörtviksvägen är uppskattat och flitigt använt av områdets förskolor och skolor. Samtidigt är området en av få större sammanhängande kommunägda fastigheter som kan rymma en ny grundskola med tillhörande friyta. Även om det inte är aktuellt med en sådan utveckling i nuläget, kan behovet uppstå i framtiden. Det är därför inte aktuellt att bygga bostäder på platsen. Vid en framtida utveckling blir en noggrann avvägning mellan olika intressen, som bevarande av skogen och behov av samhällsservice, nödvändig. Frågan om sophantering och skräp från återvinningsstationen hanteras i det efterföljande planeringsskedet.

Privatperson 26 – Boende i Fullersta

Min bestämda uppfattning är att villaområdena borde bevaras och att man borde ta bort ”stadsutvecklingsområde för mindre förändring”.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 27 – Boende i Segeltorp

Det kan inte vara rätt att öppna för byggande av flerbostadshus i dessa områden. Trångsund och Skogås, med sin väl kända problembild, skulle utvecklas betydligt bättre med fler villor än färre.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 28 – Boende i Skogås

Vi tycker att förslaget ser bra ut. Viktigt att inte ytor för spontanidrott och bevarade grönområden glöms bort när området förtätas.

Förvaltningens svar: Ytrandet noteras. Utvecklingsplanen beskriver kommunens strategi för att bevara befintliga grönområden och stärka naturvärden. Planen pekar möjliga ytor för utveckling av park och lektytor såväl som förslag på utveckling av idrottsplatser.

Privatperson 29 – Boende i Trångsund

Jag tycker att vi måste försäkra oss om att Skogås/Trångsund blir en attraktiv plats att bo på. En förtätning är absolut en motsats till detta. Efter alla turer i Stortorp (och en mängd andra platser också) med byggbolag som köper någon/några tomter för att där med alla medel maximera byggrätter och på så vis bygga lägenheter /stora flerfamiljshus var jag övertygad om att kommunen skulle göra allt i sin makt för att stoppa i framtiden genom att förtydliga planerna för området. Nu kommer en utvecklingsplan som gör det motsatta: öppnat upp för förtätning. Jag är chockad och helt övertygad om att detta är kontraproduktivt om vi vill skapa en härlig och attraktiv boendemiljö. I den nya utvecklingsplanen måste det tydlig framgå att de villa- och skogsområden som finns i denna del av kommunen ska säkras och bevaras!

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 30 – Boende i Trångsund

Områdena för "förtätning" är för stora, olämpliga och skapar trafikproblem och det finns inte tillräckligt med parkeringsplatser redan idag. Och NEJ, det går inte att ta pendeln istället och få 2 timmars pendling istället för 30 minuter. Sådant fungerar inte i det riktiga livet!

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11. Inför utvecklingsplanens antagande har en trafikanalys genomförts för att utvärdera den föreslagna utvecklingen. Resultatet visar på en fortsatt god framkomlighet för bil i huvudvägnätet inom området.

Privatperson 31 – Boende i Trångsund

Befintliga villaområdena borde bevaras och man bör ta bort "stadsutvecklingsområden för mindre förändring". Alltså inte öppna upp för ytterligare förtätning av villaområdena.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 32 – Boende i Trångsund

Bevara villaområden och radhusområden! Vad är det för idioter som vill bygga höghus bland villor. Skäms!

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 33 – Boende i Trångsund

Jag tycker att villaområdena i Trångsund/Skogås ska bevaras och att man borde ta bort "stadsutvecklingsområden för mindre förändring".

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 34 – Boende i Trångsund

Villaområdet i Trångsund och Skogås borde bevaras och områden för mindre statsutveckling borde tas bort.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 34 – Boende i Skogås

Jag vill att ni bevarar våra villaområden i Trångsund och Skogås, bygg inga höghus ibland våra villor. Det vi saknar är ett område för mini villor där våra ungdomar kan börja sina egna liv i. Har flera idéer som jag skickar till Huddinge kommun som tyvärr utan någon respons alls från er.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s. 11.

Privatperson 35 – Boende i Länna

Hej. Kul att vi äntligen har någon form av plan för våran del av huddinge. Har aldrig känts som vi ens ingår då all fokus läggs i andra kommuner. Men nog om det. Jag tycker det är för dåligt att inte NV Länna/Linatorp är utpekade som omvandlingsområde. Det ligger före Lyckåsen i prioritet i VA-utbyggnadsprogrammet, dock krävs att Lyckåsen görs först för att ta den vägen med VA. Lyft även detta som prioriterat i närtid. Det är makalöst att Huddinge kommun kan låta bli att omvandla så stora ytor med så många stora fastigheter med tanke på vad Stockholm satsar i Farsta samt vad Haninge satsar i Vega. Med tanke på att det måste vara fullständigt självklart att en exploatering här kommer att ske i framtiden, samt att avloppen precis blivit kontrollerade i sin helhet förrförra sommaren så bör man om inte annat omgående kunna släppa på bygggrätterna. Så att inte folk som stormtrivs i våran kommun tvingas flytta istället för att bo kvar när man växer ur de små husen. (55kvm BYA).

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar vad gäller Lyckåsen på s.10. NV-Länna står liksom Lyckåsen på sikt inför en omvandling med bättre förutsättningar för året runt-boende, kommunal standard på vägarna och kommunalt vatten och avlopp. Utvecklingsplanen hanterar emellertid inte när omvandlingen är prioriterad att påbörjas och kommunalt VA-kan anslutas, det styrs i dagsläget av kommunens VA-utbyggnadsprogram. I programmet är NV-Länna inte prioriterat först men inte heller sist, dokumentet saknar tidsangivelse för när en detaljplan för området kan starta. Det bör dock noteras att en utbyggnad av kommunalt VA i NV-Länna förutsätter att Lyckåsen VA-ansluts i ett första steg. Det pågår nu ett arbete med att fram en plan som redovisar strategier för kommunens vattentjänster. Ambitionen är att vattentjänstplanen ska utvärdera den tidigare prioriteringen av fritidshusområdena samt förtydliga tidplanen för när utbyggnad av VA kan ske. Arbetet förväntas bli färdigt under 2025.

Privatperson 36 – Boende i Trångsund

Gällande utvecklingsplanen för Trångsund och Skogås. Här anser jag att villaområdena borde bevaras, speciellt Sjöängen och Stortorp, enligt ursprunglig planläggning och formuleringen om ”stadsutvecklingsområden för mindre förändring”, bör tas bort. Villaområdena bör inte förtäras med flerfamiljshus eller liknande utan få behålla sin karaktär.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s.11.

Privatperson 37 – Boende i Trångsund

De delar som kallas ”stadsutvecklingsområde för mindre förändring” i förslaget ser ju ut att vara i etablerat område för enfamiljshus, dvs där detaljplanen när folk planerade sitt boende där endast medgav enfamiljshus. Dessutom väldigt strikt ifråga om husens exakta utformning osv. Nu vill man alltså öppna upp för att byggbolag m.fl ska kunna köpa upp tomter och bygga flerfamiljshus här likt det som händer i Stortorp för något år sedan. Det tycker vi inte är ett bra förslag, dels för att det retroaktivt ändrar hela förutsättningen för boende i området på ett negativt sätt med flerfamiljshus som området eller de andra husen inte är planerat

utifrån och dels för att infrastrukturen med kollektivtrafiken redan nu är mediokert eller illa fungerande. Allt krut har lagts på expresståg till Nynäshamnstrafik. Turtätheten på lokalbuss mm är mer liknande avlägsna landsortskommuner. Exemplet på dessa förtätningar i villaområden har vi sett i Stortorp där oseriösa byggaktörer köper upp villatomter för att maximera profit i ohållbara projekt för bostadsrätter utan hänsyn alls till kontexten i området. De tar vinsten och drar till nästa projekt men lämnar problemen efter sig. Nej tack till detta och till ert förslag om ”stadsutvecklingsområde för mindre förtätning”

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s.11.

Rörande kapaciteten för pendeltåg uttrycker utvecklingsplanen kommunens viljeinriktning gentemot Region Stockholm om att kapaciteten på Nynäsbanan ska komma östra Huddinge till del i högre utsträckning än idag.

Privatperson 38

Mycket bra att det tagits fram en utvecklingsplan för Skogås och Trångsund och den inom kort ska antas.

Ni har identifierat fritidshusområdet kring Lyckåsen som ett område att ombilda men på lite längre sikt om jag förstått det rätt. Området har en hög inflyttningstakt redan idag då många vill flytta ut från citykärnan (en trend som är mycket tydlig sedan pandemin) vilket gör att utvecklingen i området bör prioriteras ur flera perspektiv t.ex. hållbarhet, miljö och trygghet/säkerhet. Närheten till kollektivtrafiken gör också att området är väldigt attraktivt för många målgrupper. Jag är medveten om att en av grundförutsättningarna för ombildningen är utbyggnad av VA-nätet så denna utredning borde kunna startas omgående då den i sig är ganska omfattande.

Förslag på utveckling i området:

- Förse gångvägen mellan Trångsunds station och Linatorpsvägen/Lyckåsvägen med gatubelysning (vägen längs vattnet Magelungen). Det är många pendlare som dagligen går här och det måste bli ett tryggt stråk året runt.
- Kommunen behöver överta ansvaret för Lyckåsvägen som idag är en privat väg. Man måste kunna garantera framkomlighet för service- och räddningsfordon året runt och en privat vägförening kan inte upprätthålla denna standard när området befolkas i den takt som sker.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar vad gäller Lyckåsen på s.10. Vad gäller gångvägen längs Magelungen pågår ett projekt för upprustning av ett bättre stråk utmed sjön för fotgängare och cyklist. Utvecklingsplanen föreslår vidare att kopplingen från Trångsund utvecklas på sikt. Dels med en genare gång och cykelväg via järnvägsbron och berget mellan industriområdet och centrum. Dels genom att passagen från gamla Nynäsvägen till Magelungen via tunnel under väg 73 omvandlas till en mer välkommande grön entré mot Magelungen och Ågesta.

Privatperson 39 – Boende i Trångsund

Det är stor skillnad att bygga lägenheter i kanten av ett villaområde eller mitt i ett befintligt område. Skulle jag få ett hyreshus som granne så kommer jag ta mitt pick och pack och flytta någon annanstans för jag flyttade hit för att få lugn och ro.. Jag är glad att jag fortfarande är ung och frisk för snöröjningen i kommunen är ett sådär trottoarerna är så små så dom inte kan plogas ordentligt det minsta man borde göra är att bredda trottoaren som går igenom hela Trångsund hamtorpsvägen/pritzväg så man kan köra med riktiga maskiner Nu får man ju gå ut på gatan då man ska gå till pendeltågen.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s.11.

Vad gäller utvecklingen av Printz väg/Hammartorpsvägen föreslår planen en framtida utvidgning av GC-banan.

Privatperson 40 – Boende i Länna

Utveckla Länna NV till villaområde tack.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar vad gäller Lyckåsen och på s.10. NV-Länna står liksom Lyckåsen på sikt inför en omvandling med bättre förutsättningar för året runt-boende, kommunal standard på vägarna och kommunalt vatten och avlopp. Utvecklingsplanen hanterar emellertid inte när omvandlingen är prioriterad att påbörjas och kommunalt VA-kan anslutas, det styrs i dagsläget av kommunens VA-utbyggnadsprogram. I programmet är NV-Länna inte prioriterat först men inte heller sist, dokumentet saknar tidsangivelse för när en detaljplan för området kan starta. Det bör dock noteras att en utbyggnad av kommunalt VA i NV-Länna förutsätter att Lyckåsen VA-ansluts i ett första steg. Det pågår nu ett arbete med att fram en plan som redovisar strategier för kommunens vattentjänster. Ambitionen är att vattentjänstplanen ska utvärdera den tidigare prioriteringen av fritidshusområdena samt förtydliga tidplanen för när utbyggnad av VA kan ske. Arbetet förväntas bli färdigt under 2025.

Privatperson 41 – Boende i Trångsund

Förtäta ej med höghus i Trångsund, tack!

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s.11.

Privatperson 42 – Boende i Trångsund

Gällande parkeringsplatser så tycker jag inte att politiker som är framröstade av folket i syfte att ha intresse för folkets bästa ska göra försök till att tvinga medborgarna till att cykla eller gå. Denna översiktsplan handlar delvis om att försvåra vardagen för bilister och begränsa dem från att bo, arbeta och besöka Huddinge kommun. Avser man vara en attraktiv kommun och utveckla Skogås och Trångsund med det i tanken så motarbetar man sig själv då det finns ett stort behov av bilism. Jag tycker inte heller att det är någon bra idé att uppmuntra folk att röra sig mellan Skogås och Trångsund i högre utsträckning än idag. Jag är medveten om att det är stökigt i Skogås och det är ett prioriterat område som inte

har fått de trygghetsinsatser som skulle behövas för att få bukt med problemen som redan finns. Det är ungdomar som är kända för att orsaka oreda i Skogås bibliotek och sådant beteende önskas inte flyttas till Trångsund. Trångsund har varit tryggt medans Skogås har haft problematik. När problematiken hanteras i Skogås och det uppmuntras att man ska röra sig mer mellan Skogås och Trångsund så riskerar Trångsund att bli ännu mer utsatt då problematiken troligen bara flyttas.

Förvaltningens svar:

Utvecklingsplanens antagandeverision har förtydligats rörande bilens fortsatta funktion som transportmedel i Skogås och Trångsund. Målet är samtidigt att styra mot en mer hållbar utveckling som ger fler alternativ för transporter med förbättrat gång-, cykel- och kollektivtrafiknät för att minska trafikträngsel och miljöpåverkan. Genom att erbjuda fler hållbara alternativ hoppas vi kunna skapa ett attraktivt och tillgängligt område för alla, utan att försämra möjligheterna för bilister. Vad gäller målet om att stärka kopplingarna mellan Skogås och Trångsund är utgångspunkten kommunens målsättning om ett Huddinge som håller ihop i med jämlika livsvillkor, god hälsa och trygghet i alla områden. Syftet med att stärka kopplingarna mellan Skogås och Trångsund är att främja en positiv utveckling i båda områdena. Genom att öka tillgängligheten, bredda bostadsutbudet och skapa fler mötesplatser strävar vi efter att minska segregation och ge fler möjligheter till social sammanhållning. Erfarenheter visar att när områden planeras med omsorg om trygghet, service och mötesplatser, kan hela området gynnas och en hållbar utveckling skapas. Fokus ligger på att bygga ett tryggare och mer inkluderande samhälle.

Privatperson 43 – Boende i Trångsund

Det dumaste man kan göra är att bygga ihop Skogås med Trångsund. Det finns massor med exempel där man bygger ihop ett fungerande område (i det här fallet Trångsund) med ett problemområde (Skogås som är utsatt område 2023 enligt polisen), så kommer problemområdet att påverka det fungerande området, inte tvärtom, tyvärr.

Förvaltningens svar: Målet om att stärka kopplingarna mellan Skogås och Trångsund har sin utgångspunkt i kommunens målsättning om ett Huddinge som håller ihop med jämlika livsvillkor, god hälsa och trygghet i alla områden. Syftet med att stärka kopplingarna mellan Skogås och Trångsund är att främja en positiv utveckling i båda områdena. Genom att öka tillgängligheten, bredda bostadsutbudet och skapa fler mötesplatser strävar vi efter att minska segregation och ge fler möjligheter till social sammanhållning. Erfarenheter visar att när områden planeras med omsorg om trygghet, service och mötesplatser, kan hela området gynnas och en hållbar utveckling skapas. Fokus ligger på att bygga ett tryggare och mer inkluderande samhälle.

Privatperson 44 – Boende i Länna

Som boende i området Lyckåsen sen 2003 så är det på tiden att det sker en utveckling även hos oss.

Vi har länge varit lågt prioriterade vad det gäller vägunderhåll, plogning, belysning, etc. Visst att det plogas men det kan ta en dag eller 2 innan det är vår tur så man är ganska utlämnad med att kunna ta sig fram vintertid.

Det är dags att vi får belysning samt i förlängningen även en gångbana längs Karlsborgsleden så att våra barn kan gå till Engelska Skolan själva och tryggt och inte vara beroende av skjuts pga mörker och rädsla att bli påkörd.

Eftersom det inte finns någon som helst belysning längs vägen så har det hänt ett flertal incidenter när barnen gått till skolan.

Elen är luftburen i stolpar så att koppla på en belysningsarmatur borde inte vara för mkt begärt.

Det är även dags att släppa till lite generösare bygglov på tomterna som är runt 3000m² än dom generella 55m² + 25m² som vi tvingas bo i.

Vi bor mkt gärna kvar i detta fantastiska område men förväntar oss och behöver en utveckling snart.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar vad gäller Lyckåsen på s. 10. Vad gäller belysning längs Karlsborgsleden är det i nuläget inte en prioriterad fråga att tillsätta belysning i kommunens fritidshusområden, och det kan bli aktuellt först i samband med att området detaljplanläggs.

Privatperson 45 – Boende i Trångsund

Övergripande är det positivt att man vill utveckla även denna del av östra Huddinge. Nedan kommer mina kommentarer i huvudsak att anges med hänvisning till sidnumrering i dokumentet "Utvecklingsplan för centrala Skogås och Trångsund".

Jag vill börja med att ta utgångspunkt i målbilden "Sammanhängande & Levande" och därur texten "En variation av både boendeformer, service och arbetsplatser gör att du har möjlighet att rota dig på platsen och bo kvar genom livets alla skeden" (s.19). Sid. 53: "Den långsiktiga visionen är att ta vara på det kollektivtrafiknära läget och möjliggöra en omvandling av Trångsunds industriområde till en stadsmiljö med bostäder, arbetsplatser, service och mötesplatser." Denna plan är inte hållbar och av flera skäl motsätter jag mig starkt den; I Trångsund har vi redan ett fullt fungerande industriområde, nära kollektivtrafik - som i sig möjliggör för människor att komma till arbetsplatsen på ett hållbart sätt. Precis som det står i inledningen på s. 57 så är redan tillgången till arbetsplatser relativt låg i närområdet. Det är därför ohållbart, menar jag, att hänvisa till eventuella arbetsplatser på ställen i andra kommuner såsom Farsta och Haninge, de kanske också lägger ned sina industriområden för bostadsbyggande..? Länna är ett område som kräver att den som vill ta sig dit åker bil, alltså inget hållbart argument med tanke på den omställning vi står inför med anledning av de klimatförändringar som pågår. 90 % av befolkningen i Trångsund anges arbetspendla idag, jag är övertygad om att flera av dessa hade velat arbeta närmare sin bostad, om det funnits möjlighet. Det är också ett argument för att inte ta bort möjligheter till att utveckla fler arbetsplatser inom ett redan fungerande industriområde. Trångsunds verksamhetsområde (i folkmun industriområde) är

belägen på mark med risk för översvämning, det är alltså samma typ av mark som finns på Nytorps mosse - det är en av anledningarna till att det idag ligger ett industriområde där. Med tanke på klimatförändringar och den stora risk för skyfall som troligen kommer komma i större omfattning, är det ett mycket dåligt beslut att slösa kommunala skattemedel på att bygga bostäder, skola och förskola där. Slutligen vad gäller bullerstörningar vid industriområdet så har vi förutom trafiken på järnvägen, Väg 73 och Gamla Nynäsvägen även Storvretsvägen med hög trafikintensitet, alltså egentligen ingen "bra" boendemiljö för de som blir tvungna att bo där.

I utvecklingsplanen anges blivande förskolor på flera platser, min fråga är varför just förskolor ska ha egna små hus och gårdar, när det också anges att boenden för seniorer ska lösas vartefter inom de husprojekt som det ska planeras för. Varför inte bygga in förskolan i bottenplanet på ett sådant husprojekt, med en inhägnad gård ut mot det grönområde-som också lägenhetsinnehavarna i huset får njuta av? Här skulle man kunna få det trygga lokalområde, som det står om i utvecklingsplanen. På vissa ställen där förskola föreslås skulle stadsradhus istället kunna byggas (tex området där det har varit en minigolfbana i korsningen Tjäderstigen / Trångsundsvägen).

Vad gäller ny grundskola i Trångsund förordar jag alternativ 1 (s.56). Ett annat alternativ för grundskola skulle kunna vara området vid Trångsundsvägen / Mörtviksvägen där man idag planerar för ett LSS-boende. Dit skulle det också bli närmare för alla de barn som bor i området kring Sjöängen och som idag inte ens har en bussförbindelse till närmaste grundskola. LSS-boende kan istället byggas i något av de områden (se "kartbilder" i utvecklingsplanen) där det planeras för förskola.

För övrigt är det bra att befintliga kolonilotter behålls i Skogås och att biodlaren framgent kan ha sina bikupor där.

Befintliga gångar under järnvägen mellan Skogås och Trångsund skulle redan nu kunna förbättras genom att de görs mer tillgängliga, tex golvbeläggningen i gången vid norra utgången av Skogås pendeltågstation blir glashal vid fukt. Förslag: Om det inte går att byta ut en 1-2 meter bred sträng i golvet för passage, så sätt åtminstone en ledstång längs med väggen så att man kan hålla sig i den medan man hasar sig fram på det hala golvet och på så vis, skadefri, kan förflytta sig mellan östra och västra Skogås.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen pekar ut möjligheten att utnyttja Trångsunds industriområdes kollektivtrafiknära läge genom att på lång sikt möjliggöra en omvandling av området till en mer blandad stadsmiljö med bostäder, service och arbetsplatser. Ambitionen rymmer samtidigt en målkonflikt mellan å ena sidan kommunens högt ställda mål för bostadsutveckling och å andra sidan ambitiösa mål för arbetsplatsutveckling. Det är därför viktigt att ta hänsyn till befintliga verksamheter och utreda möjligheten att skapa ett område där både bostäder och arbetsplatser kan samexistera. Kommunen äger ingen mark i området och har under samrådsperioden genomfört en dialog med områdets fastighetsägare som utmynnat i slutsatsen att det i nuläget saknas förutsättningar initiera en omvandling av området. Vad gäller lokalisering av

förskolor ger utvecklingsplanen preliminära förslag på möjliga tillräckligt stora platser för förskolor och skolor att utreda vidare i efterföljande planeringsskeden. Inriktningen är att inte föregå det pågående arbetet med en strukturplan för förskolor och skolor. Intentionen är att inte föregå pågående arbete med att ta fram strukturplaner för kommunens långsiktiga behov av förskolor och skolor som även kommer tydliggöra kommunens inriktning för lokalisering av förskolor friliggande eller i bottenplan på bostadshus. Förvaltningen är medveten om att de befintliga gångarna under järnvägen kan vara hala på vintern och upplevas som otrygga. Utvecklingsplanen förtydligar ambitionen om att skapa tryggare och mer tillgängliga kopplingar och gångtunnlar. Det planerade LSS-boendet vid Trångsundsvägen/Mörtviksvägen är del av ett pågående planprojekt i genomförandeskede och hanteras inte inom ramen för utvecklingsplanen.

Privatperson 46 – Boende i Trångsund

Ingen ytterligare förtätning med flerbostadshus på redan bebyggda villaområden i Trångsund/Skogås.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar om förtätning och stadsutvecklingsområde för mindre förändring på s.11.

Privatperson 47 – Boende i Länna

Har varit boende på Lyckåsen sedan 2004 och med åren så känner man att en utveckling ligger i sin tid. Det känns som om att just i vårt område har vi varit väldigt lågt prioriterade när det kommer till mycket. Under större av delar av året så kan mina barn inte gå till skolan, utan blir beroende av mamma och pappa att skjutsa. Anledningen till detta är att det finns ingen gångbana där de kan gå tryggt samt att hela Lyckåsen saknar belysning.

Har vi tur så har det plogats men alltför många gånger har vi vart insnöade. I och med att åren går och barnen blir äldre så vore det på sin plats att utöka byggloven. En standardfamilj lever extremt trångt med sina 55kvm.

Förvaltningens svar: Se förvaltningens samlade svar vad gäller Lyckåsen på s.10.

Privatperson 48 – Boende i Länna

Förslag till planering av området Lyckåsen i västra Skogås, Huddinge kommun

Lyckåsen - Ett område med stor potential och dags att väcka ur sin törnrosasömn

Under de 38 år (1986-2024) som jag varit fastighetsägare i området Lyckåsen har mycket hänt och förändrats i vårt samhälle och självfallet har vårt område också påverkats, men tyvärr inte till det bättre. Ett idylliskt fritidshusområde från 40-talet med enstaka insprängda permanenta fastigheter har av tidens tand slitits ner och är på sina håll rejält eftersatt. Förutom de fritidshus som står och förfaller, bebos de flesta idag permanent och med det kommer som en naturlig följd bekymmer med vägar, vatten och avlopp. Området har ett vägnät som inte är anpassat efter dagens nyttjande; tätt liggande enskilda avlopp riskerar försämra vattenkvaliteten i enskilda brunnar; förlegade områdesbestämmelser hindrar

fastighetsägare att hålla den yttre miljön öppen, städad och trivsamt. Sedan slutet på 1980-talet har Lyckåsens fastighetsägare gjort återkommande försök att rikta kommunens uppmärksamhet och intresse mot området och under en period fanns till och med projektnamnet Lyckåshöjden med i en översiktsplan, men försvann av okänd anledning. Glädjande nog har Lyckåsen åter (och äntligen) nämnts i kommunens nya utvecklingsplan som ett område värt att titta närmare på igen. En detaljplanering av Lyckåsen, med kommunalt vägnät och anslutet till det kommunala vatten- och avloppssystemet skulle, förutom nya bostäder och eventuella gemensamhetsanläggningar, ge hela Lännaområdet och infarten till Skogås en rejäl ansiktslyftning. Med ett slitet uttryck så är det bara fantasin som sätter gränser för hur Lyckåsen - ett eftersatt och nedslitet egnahemsområde, men med stor potential, kan utvecklas.

Tillbakablick

Från blomstrande fritidshusområde till förslumning

När jag 1986 förvärvade ett litet enkelt fritidshus på Kärrstigen 6 i området Lyckåsen i Länna, fanns fortfarande rester av ett mycket välskött fritidshusområde från 40-talet kvar, ett område med inslag av permanenta hus som redan när de byggdes var planerade för fast boende. Vägnätet var anpassat efter dåtidens minimala bilism och de fastigheter som nyttjades som fritidshus hade möjlighet att till en billig peng vara anslutna till det kommunala sommarvattnet. I området fanns även en gemensam manuell pump för de fritidshus som användes även vintertid. De få permanenta hushållen hade egna brunnar. Avloppsfrågan för fritidshusägare löstes genom TC och diskvattnet användes att vattna de egna växterna på tomten med. För de permanenta bostäderna var det vanligt med två toaletter - torrdass för "det fasta" och vattentoalett för urin, som anslöts till ett enkelt BDT-avlopp. Som ny fastighetsägare upptäckte jag tyvärr snart att förslumningen av området redan påbörjats. Missbrukare och kriminella flyttade in i övergivna sommarstugor eller hyrde av mindre nogräknade fastighetsägare. I våra diken rann nu orenat och stinkande avloppsvatten och de fastighetsägare som varit med länge och i vissa fall redan från start blev allt färre; de hyrde ut eller sålde. Ett tidigare blomstrande område blev nu allt mer nedgånget och med det försvann även trygghet och trivsel.

Ökat antal permanent boende - ökande problem med väg, vatten och avlopp

När kommunen tillät tillbyggnad upp till 55 kvm och permanent boende under förutsättning att godkänt avlopp anlades, förbättrades boendemiljön till viss del i och med att fler skötsamma hushåll flyttade till området. Men vägnätet, anpassat efter 40-talets behov, klarade redan då inte av dagens nyttjande och vatten- och avloppsfrågan har fortsatt att vara ett stort och växande bekymmer. När jag kontaktade kommunen gällande min oro över försämrade vattenkvalité med anledning av nyanlagda avlopp nära min vattentäkt har jag fått svaret att det inte finns någon annan lösning, vilket förstås inte stillat min oro. Jag är självklart tacksam över att kommunen tar sitt ansvar och ser över fastigheternas avlopp i förhållande till nyttjandegrad, samtidigt är det frustrerande att som fastighetsägare bara ha att acceptera den minst dåliga lösningen.

Flertalet försök att rikta kommunens uppmärksamhet mot området utan resultat

Återkommande under de snart 40 år jag ägt min fastighet har vi fastighetsägare på olika sätt försökt få kommunen att ta sig an vårt område och i början av 2010-talet var vi många som ändå kände ett litet hopp väckas, då när kommunen började prata om Lyckåshöjden som ett möjligt utvecklingsområde. När projektiden Lyckåshöjden plötsligt och utan förklaring försvann från kommunens agenda blev det en stor besvikelse för alla vi fastighetsägare som känt oss hoppfulla inför att äntligen få planera för en trivsamt och hälsosamt boendemiljö.

Förlegade områdesbestämmelser hindrar fastighetsägare att ta hand om den yttre miljön

Förutom de bekymmer med vatten, avlopp och vägnät som jag försökt belysa innebär även de områdesbestämmelser som råder för Lyckåsen att vi fastighetsägare begränsas gällande möjligheten att hålla den yttre miljön i ett trivsamt skick. Idag skymmer tyvärr stora delar av området av kommunens eftersatta, vildvuxna skogspartier och jag har varit i kontakt med kommunen gällande att ett stort antal träd (huvudsakligen granar) dött - både på min och kommunens mark. På grund av dagens områdesbestämmelser skulle det, enligt information från kommunanställd, bli mycket kostsamt för mig att ta ner de döda träd som står på min tomt. Jag är ingen biolog, men jag misstänker att träden kan ha angripits av granbarkborre eller någon liknande parasit och tycker det är rent oansvarigt av kommunen att inte vidta åtgärder för att rensa bort de döda träden. Istället för att avgiftsbelägga fastighetsägare som vill sköta om sin tomtmark, borde de uppmuntras att ta bort träd som dött på den egna tomtmarken och därigenom minska risken att fler träd drabbas.

Framtidsblickande - förslag och idéer för det framtida Lyckåsen som detaljplanerat område

Naturnära och attraktivt läge för fler kommuninvånare genom förtätning

Lyckåsen var under årtionden en oas för såväl fritidshusägare som permanentboende och genom ett gott samarbete mellan kommun och fastighetsägare finns alla möjligheter att återigen skapa ett attraktivt område; för dagens kommuninvånare och utifrån dagens behov. Lyckåsen har, enligt mig, ett både strategiskt och topografiskt suveränt läge; strategiskt läge genom närheten till såväl Skogås centrum och väg 73 som till rekreationsområden - inte minst sjön Magelungen och Ågesta friluftsområde. Topografiskt ligger Lyckåsen fantastiskt; som namnet anger har området ett högt läge och kan vid detaljplanering av området erbjuda en fantastisk och milsvid utsikt över närliggande områden och dessutom bidra till en inbjudande entré vid infart till Skogås.

Bostadsområde även för de mindre kapitalstarka

Under åren har jag sett långt mindre attraktiva områden i vår kommun förvandlas till vackra och välplanerade villaområden; tyvärr alltför ofta begränsat till en målgrupp med mycket goda ekonomiska resurser. Samtidigt som jag kan förstå om kommunen gärna ser att fler kapitalstarka innevånare hjälper till att höja statusen på kommundelen skulle jag önska att Lyckåsen fick ingå i en

stadsplanering med mer blandad bebyggelse - egnahemshus i olika storlekar, radhus/parhus, flerfamiljshus - bostadsrätter och hyresrätter. Att kunna erbjuda ett attraktivt och naturnära boende även för de som har en mer begränsad ekonomi skulle jag gärna vilja se att Lyckåsen utvecklas till.

Kommunala vägar, vatten och avlopp ett måste

Som jag ser det är en förutsättning för att området Lyckåsen återigen ska blomstra att det planeras för och ansluts till ett kommunalt VA-system och att vägnätet blir kommunens angelägenhet. Jag känner väl till att detaljplanering av områden med anläggande av kommunala vägar, vatten och avlopp är en kostsam historia som till stora delar belastar fastighetsägare, men tror samtidigt att det stora flertalet fastighetsägare är positiva till en förtätning. Eftersom alla tomter är väl tilltagna, sällan under 3000 kvm och ofta större, skulle styckning av tomter kunna ge de som vill bo kvar en möjlighet att finansiera kostnader som kommer med en detaljplan.

Efterfrågar möte med representanter från kommun och andra aktuella aktörer för att diskutera förutsättningar för detaljplan

Jag ser fram emot att kommunen i ett nästa steg bjuder in oss fastighetsägare på Lyckåsen för ett informations- och diskussionsmöte. Jag vill gärna veta hur förutsättningarna ser ut för att hela eller delar av området Lyckåsen äntligen ska få en detaljplan. På Kärrstigen där jag har min fastighet är vi många (kanske till och med alla) som är positiva till att området detaljplaneras. Min fastighet, liksom övriga på östra sidan av Kärrstigen, gränsar till kommunal mark som sträcker sig ända ner till Gamla Nynäsvägen. Jag skulle gärna ingå i ett samarbete med andra fastighetsägare och kommunen, så att min tomtmark ingick i en mer övergripande planering av ett större område och kanske finns det fler fastighetsägare som skulle vara positiva till min idé - det är en fråga jag gärna skulle diskutera på kommande möte.

Förvaltningens svar: Förvaltningen tackar för en målande och informativ redogörelse av områdets historia och nuvarande situation. Vad gäller kommunens inställning till en framtida planläggning av området hänvisas till det samlade svaret på s.10.

Privatperson 49 – Boende i Skogås

Entré Skogås Detta område har stötts och blötts i snart 20 år, och intet händer. Ser dock att det finns med i övesiktsplanen med rätt många år framåt dock...

Målbilden Tryggt och Välkomnande låter ju bra, men i dagsläget får man ju inte alls känslan. Med Brandsprutan, Elledningen, Ställverket, Beatebergsskolan samt det vildvuxna träskliknande området känns det mer som att man anländer till ett sunkigt litet industriområde. Man får lite vibbar av det nu rivna Lugnets industriområde i södra hammarbyhamnen. Jag tycker Huddinge kommun snarast ska -få till stånd skarp diskussion med Vattenfall att lägga de luftburna ledningarna i jorden -dölja ställverket med trädplanteringar - göra våtmark av träsket -åtgärda så att Beatebergsskolan snarast jämnas med marken. - fotbollsplanen som har fel mått (samt inga möjligheter till ombyte och toa) ska flyttas till mossen där faciliteterna redan finns. Sedan bör det ju finnas utrymme att planera för småskalig handel/hantverk där nu skolan, fotbollsplanen och

Brandsprutan ligger. En positiv början är ju att Lidl köpt en mark i området. Tack på förhand att kommunen snarast åtgärdar en välkomnande entré för Skogåsborna och deras gäster samt besökare i allmänhet!

Förvaltningens svar: Förvaltningen delar målbilden om att utveckla Entré Skogås till en mer inbjudande entré till Skogås. Arbete är emellertid en långsiktig process. I bakgrunden finns ett omfattande detaljplanläggningsprocess av området som nu är avbruten på grund av risk för höga kostnader och osäkra kalkyler för genomförandet av projektet skulle belasta kommunen. Exempelvis vad gäller nedgrävning av kraftledningen i området, ytor för vattenhantering och markförstärkning.

Utvecklingsplanen skapar en grund för en stegvis utveckling av området. Vissa delar kan utvecklas på kort sikt. Exempelvis pekar planen ut potentialen att skapa mer inbjudande och aktiv entré genom en utveckling och permanentning av Vretens idrottsplats kombinerat med bostäder och handel utmed Österleden, som föreslås omvandlas till ett mer attraktivt gaturum. Andra frågor behöver studeras djupare i exempelvis ett planprogram för att möjliggöra långsiktig utveckling. En viktig utmaning att hantera är att Entré Skogås ligger i en lågpunkt där vatten samlas innan det rinner ner i Magelungen. Detta ställer höga krav på kommande planering av området, både vad gäller skyfalls- och dagvattenhantering. Men ger också möjligheten att återställa en våtmark i området. Ställverket och kraftledningarna ligger utanför kommunens fulla rådighet, en eventuell framtida markförläggning av kraftledningen kräver en överenskommelse med ledningsägare.

Privatperson 50

TRYGGT & VÄLKOMNANDE - en struktur som gynnar socialt välmående

1, Bidra till ett vardagsliv med stolthet och platstillhörighet

Dagens samhällsklimat i Huddinge är präglad av hopplöshet och minskad framtidstro bland unga. De kommunala skolorna lider brist på behöriga lärare och ökade resurser krävs för alla elever inte bara mönsterelever. Grundskolan ska arbeta efter devisen att fler elever ska bli godkända. Elever med behov av extra stöd ska få sådant stöd av lärare med specialistkompetens. Genom sin insats tar skolan ett samhällsansvar för framtida medborgare och bidrar till större möjligheter för barn och ungdomar att lyckas vidare i livet.

Meningsfull fritid är en viktig del för sammanhållning, allmänbildning och hälsa. Det är därför viktigt att det finns fritid för alla även de som inte är intresserade av sportaktiviteter. Kulturen ska bidra till ett välbefinnande genom till exempel musicerande, skapande och dans. Det är därför viktigt att det även fortsättningsvis finns en kulturskola där barn och ungdomar kan utöva olika aktiviteter. Denna verksamhet ska vara tillgänglig för alla och det är önskvärt att aktiviteten även är öppen för barn och ungdomar med föräldrar med lägre inkomst eller med ingen vana av att spisa eller utöva kultur. Även barn och ungdomar med en funktionsnedsättning ska kunna utöva kultur.

Sportaktiviteter ska vara öppna för alla och de föreningar med breddverksamhet där alla är välkomna ska kompenseras. Dagens idrottsföreningar i Skogås och

Trångsund är tidvis exkluderande. Alla barn och ungdomar är därför inte välkomna. Måttstocken är ofta prestation eller att någon ledare som själv är förälder väljer bort andra barn och ungdomar. Exkluderingen leder till utanförskap och därmed minskad sammanhållning. Målet borde även vara att idrottsföreningarna erbjuder paraiddrott för funktionsnedsatta. Spontan idrott på kvällar och helger kan även erbjudas för meningsfull fritid. En renovering av Skogåshallen behövs även.

Fritidsgårdar ska finnas i både Skogås samt Trångsund. Läget på dessa är viktigt och Ung142 ska flyttas från sitt utsatta läge i Skogås Centrum. En av fritidsgårdarna ska erbjuda musikverksamhet och skapande typ konst eller skrivande. Rockville i Trångsund ska därför ersättas av verksamhet i ändamålsenliga lokaler. Fler fältassistenter ska anställas för att stödja ungdomar på glid.

2, Skapa social sammanhållning och goda livschanser

Vuxna ska kunna njuta av musik och konst genom tillgång till naturliga lokaler. Bibliotek ska finnas i både Skogås och Trångsund för vuxna och yngre.

Huddinge kommun ska stödja det lokala föreningslivet för vuxna och pensionärer.

GRÖNSKANDE & HÄLSOFRÄMJANDE - en struktur som gynnar rekreation och biologisk mångfald

1, Öka rekreativsmöjligheterna nära bebyggelsen

Naturresevatens kvalitet och tillgängligheten ska utvecklas. Öka informationen om flora och fauna för att bidra till förståelse för naturens kretslopp. Huddinge kommun ska informera personer med ovana av att besöka naturen. Fler besök i naturen är hälsofrämjande både fysiskt och psykiskt samt motverkar stress. Undvika förtätning av bebyggelse på bekostnad av naturliga grönområden.

2, Skapa gröna miljöer med hög biologisk mångfald

Naturliga öppna ytor för örter och gräs ska slå eller betas för ökad biologisk mångfald.

TILLGÄNGLIGT & NÄRA -en struktur som gynnar tillgänglighet och hållbart resande

3. Stärk kollektivtrafiken som ryggrad i området

Påverka regionen att inrätta en direktlinje med buss från Skogås/Trångsund till Huddinge C och Flemingsbergs sjukhus för att knyta ihop östra och västra Huddinge.

Förvaltningens svar: Utvecklingsplanen strävar efter att skapa en inkluderande miljö där alla barn och ungdomar, oavsett bakgrund eller förutsättningar, ges möjlighet att delta i meningsfulla aktiviteter. Planen främjar också utvecklingen av skolans verksamhet, det lokala föreningslivet samt ökar tillgången till kultur- och fritidsaktiviteter genom att föreslå lämpliga platser för verksamheternas lokaler och anläggningar. Utvecklingsplanen syftar till att förbättra tillgängligheten till naturresevat och andra rekreativsområden samt att öka informationen om naturen för att uppmuntra fler att vistas i den. Planen

innehåller också åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden, bland annat genom skötsel av öppna ytor. Kommunens strategi är att i första hand undvika exploatering av naturmark, helt avstå från förtätning på mark med höga naturvärden, och istället prioritera utveckling på redan hårdgjord mark. Vad gäller behovet av bussförbindelse mellan östra, centrala Huddinge och Huddinge sjukhus trafikeras sträckan redan av en direktbuss via Farsta såväl som av pendeltåget med byte i Älvsjö. Kommunen för just nu ingen dialog med regionen om att inrätta en ny linje.

Privatperson 51 och 52 – Boende i Trångsund

Vi har tagit del av förslaget till utvecklingsplan för Skogås och Trångsund. Vi noterar att delar av det värdefulla skogsområdet mellan Mörtviksvägen, Trångsundsvägen, Gärdesvägen och Balettvägen är markerat som ”stadsutvecklingsområde för mindre förtätning” och att övriga delar är markerat som ”område där komplettering kan prövas”.

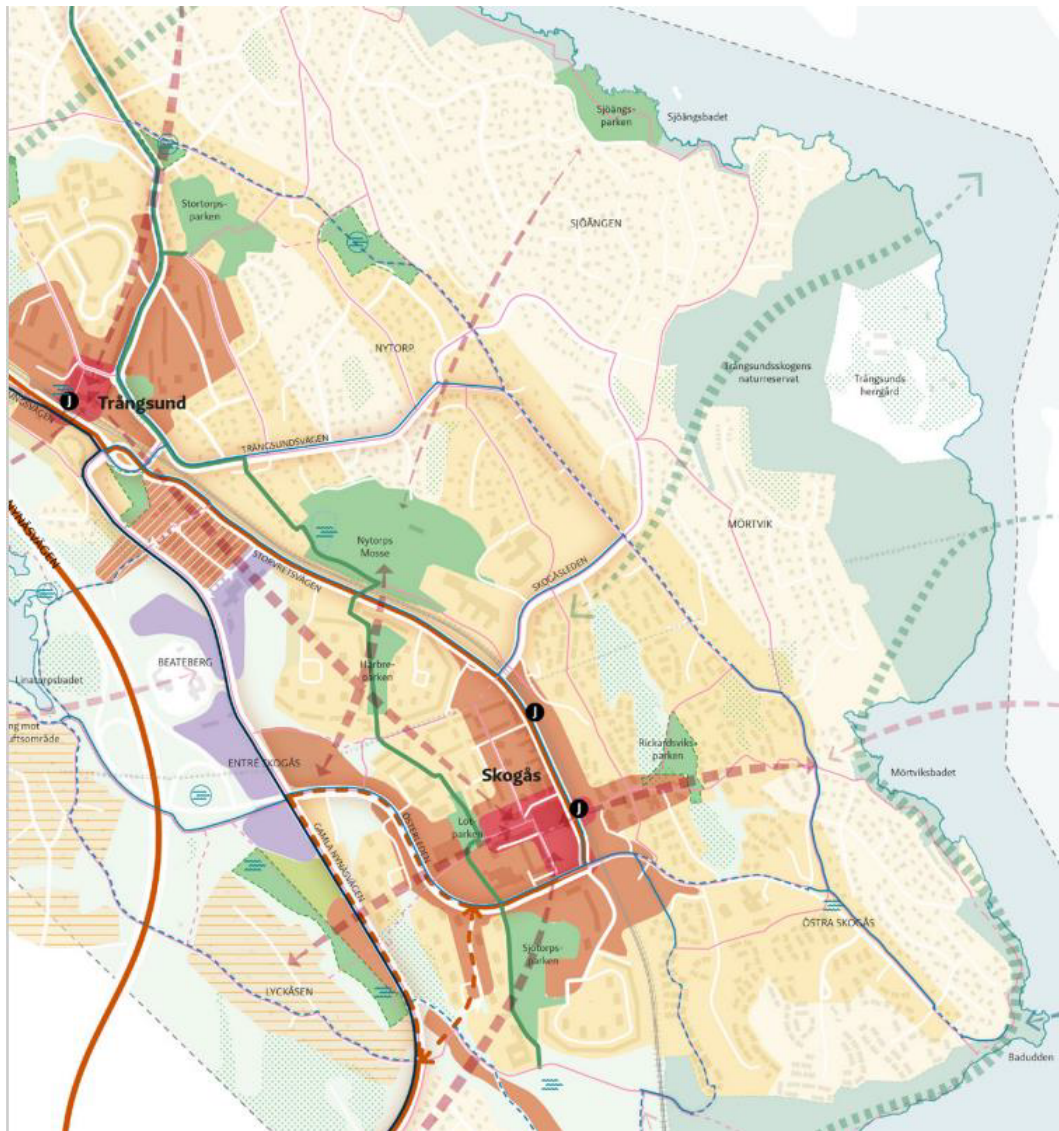
Huddinge som friluftskommun erbjuder ett liv för boende med närhet till naturen. Det var därför vi flyttade till Huddinge. Naturen nedanför oss ger plats åt rådjur, älg, räv, rikt fågelliv, ekorrar, kopparödlor, myrstackar med mera. Här finns även hackspett, kattuggla och sparvhök. Här finns gamla uppvuxna träd av flera arter. För några år sedan föll ett träd och det ligger kvar som en stock och ger livsmiljöer för insekter.

Vi vill gärna att vi och våra barn får fortsätta uppleva naturen på nära håll och se dess skiftningar i alla årstider med bland annat nyfödda rådjurskid, de första citronfjärilarna på våren och allt därtill. Det berikar våra liv, ger oss livskvalitet och ro i sinnet. Vi är tacksamma om detta skogsparti får bevaras med dess rika natur.

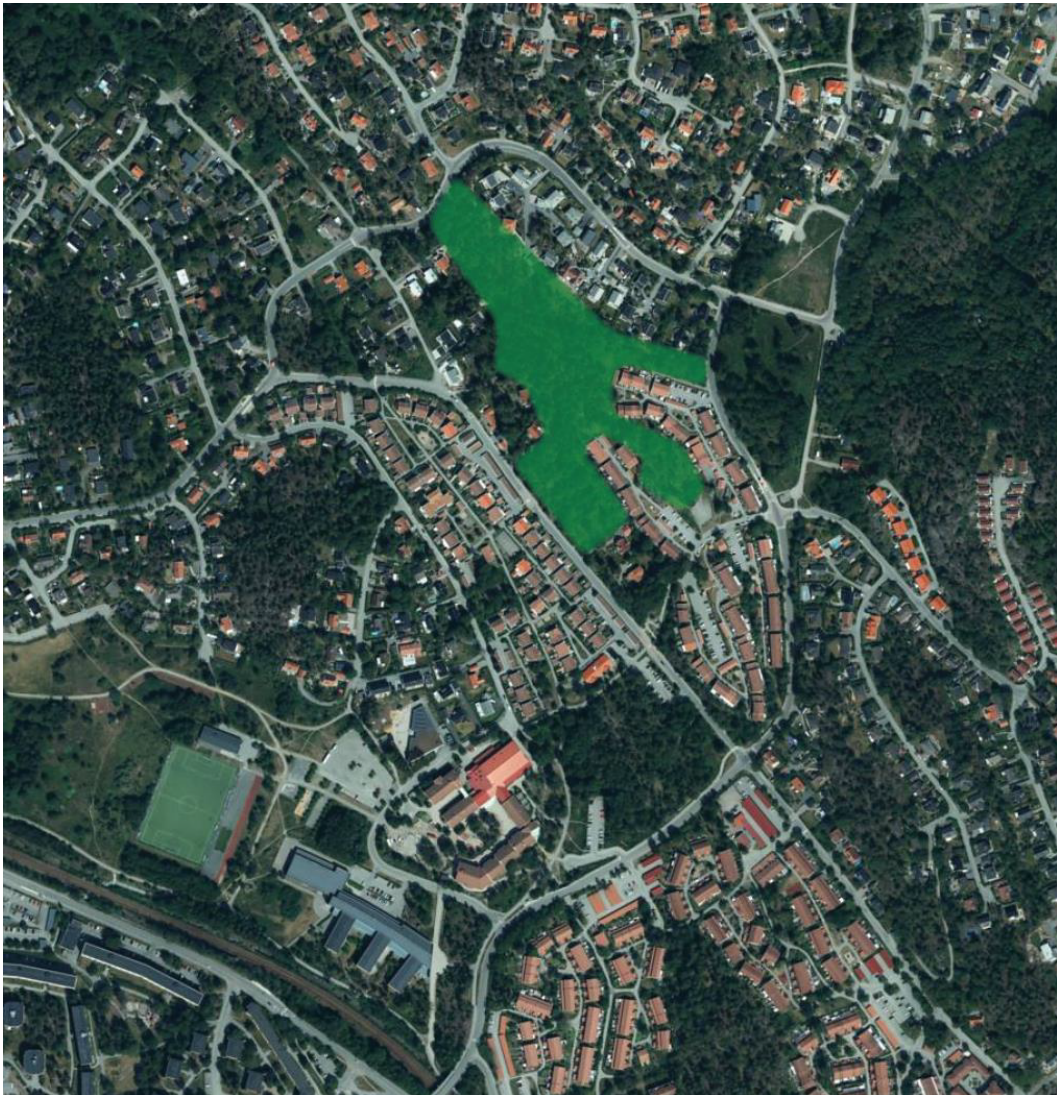
Skogen är dels värdefull i sig, dels en viktig del i ekologiska spridningskorridorer och därmed en del i den övergripande grönstrukturen i Skogås och Trångsund.

Vi bifogar några kartor för att illustrera skogens utbredning, de ekologiska spridningskorridorerna och skogens roll i den övergripande grönstrukturen i Skogås och Trångsund. Skogen binder bland annat samman Trångsundsskogens naturreservat med Stortorpsparken, Rickardsviksparken och Nytorps mosse. Det är viktigt att den sammanhängande grönstrukturen bevaras för framtida generationer.

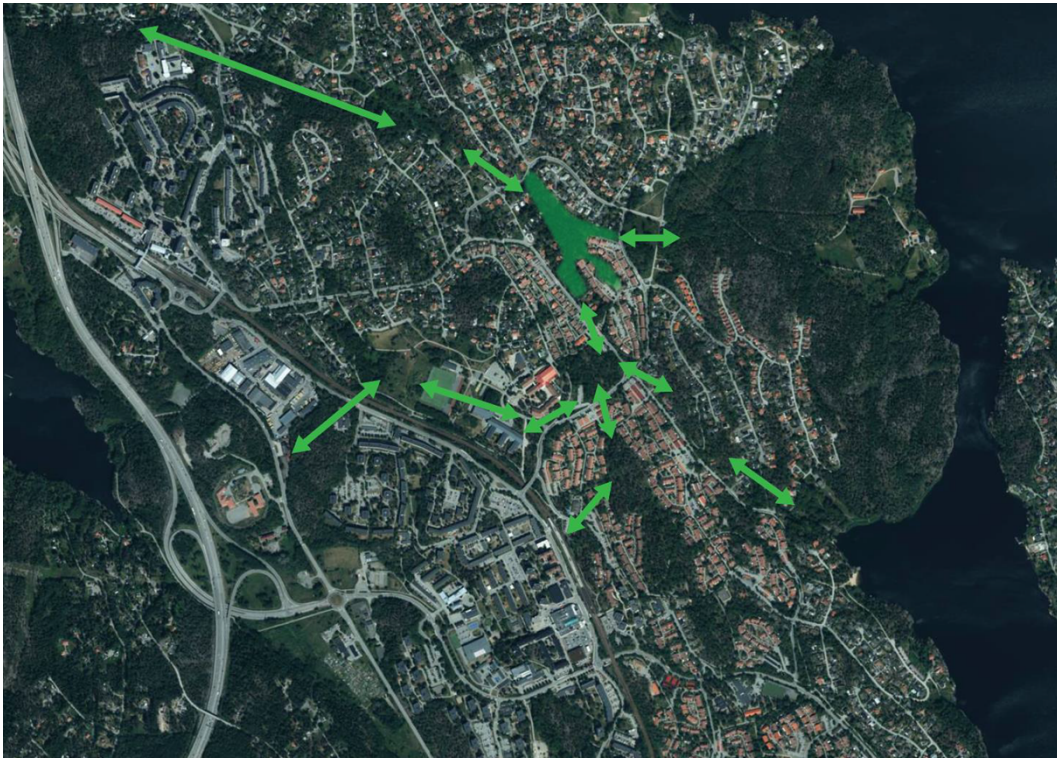

Utsnitt av plankartan i förslag till utvecklingsplan för Skogås och Trångsund. Delar av det värdefulla skogsområdet mellan Mörviksvägen, Trångsundsvägen, Gärdesvägen och Balettvägen är markerat som "stadsutvecklingsområde för mindre förtätning" och resten är markerat som "område där komplettering kan prövas". Märkligt nog är skogsområdet över huvud taget inte markerat som natur på kartan, i motsats till flera områden av samma storlek.

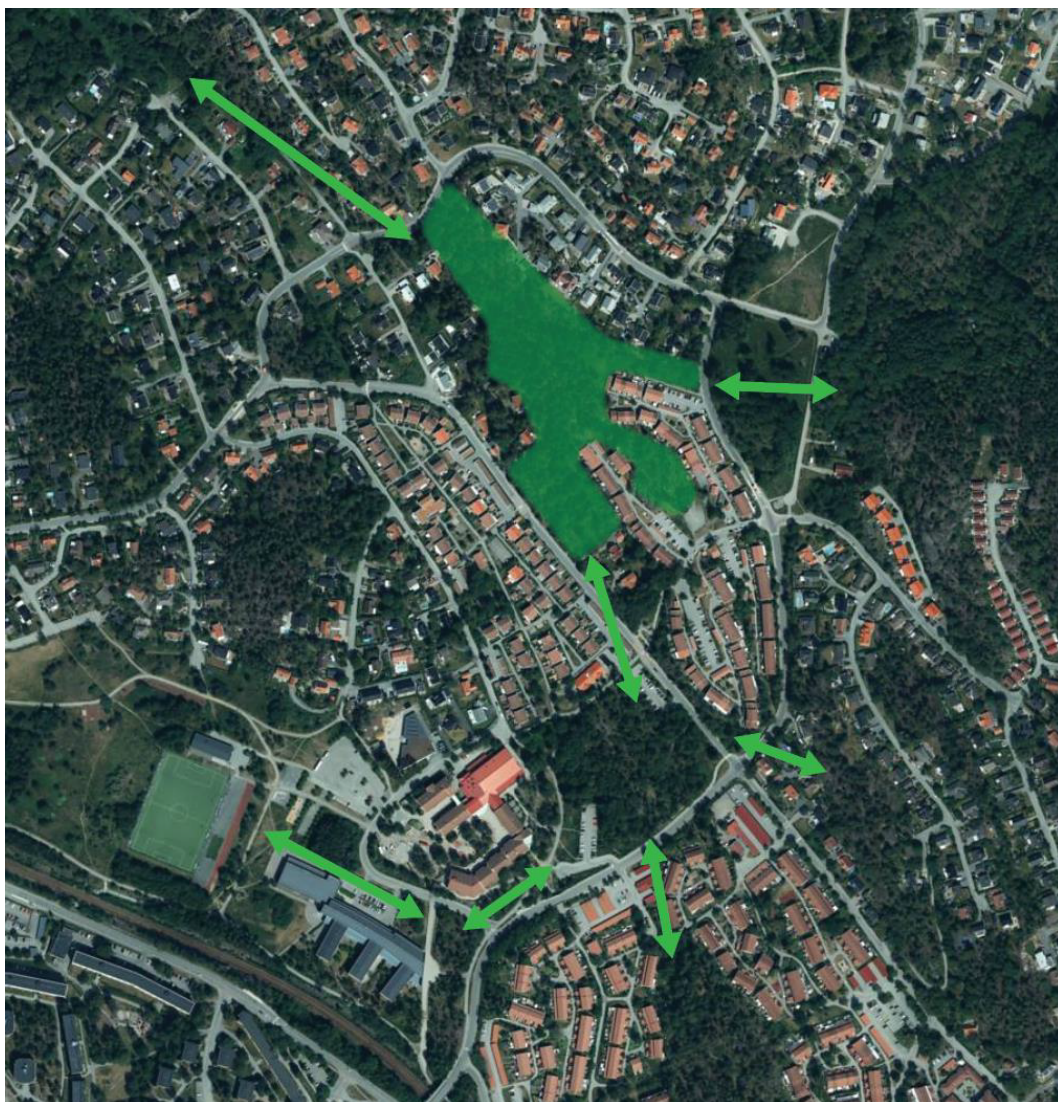

Det sammanhängande skogsområdet mellan Mörtviksvägen, Trångsundsvägen, Gärdesvägen och Balettvägen.

Det sammanhängande skogsområdet mellan Mörtviksvägen, Trångsundsvägen, Gärdesvägen och Balettvägen är en del av flera ekologiska spridningskorridorer och därmed en del i den övergripande grönstrukturen i Skogås och Trångsund. Skogen binder bland annat samman Trångsundsskogens naturreservat med Stortorpsparken, Rickardsviksparken och Nytorps mosse.

Skogsområdet och ekologiska spridningskorridorer, inzoomat.

Förvaltningens svar: Synpunkten om vikten av att bevara grönområden i har beaktats. Utvecklingsplanen har som mål att bevara områden där höga naturvärden har inventerats. I det nämnda området kring har inga sådana höga naturvärden identifierats, men enskilda skyddsvärda träd och andra naturvärden kommer att beaktas vid eventuell efterföljande planeringen. Utvecklingsplanen syftar också till att förstärka kopplingarna till omgivande grönområden för att göra det lättare och mer tillgängligt för boende att nå och använda naturen.

Vad gäller Mörtviksvägen är delar av området som väter mot vägen redan planlagt för enbostadshus. Stråket ingår även i planen som ett strategiskt utvecklingsområde eftersom den ligger nära både Skogås och Trångsunds pendeltågsstationer. Dessutom har vägen en viktig funktion i att sammanlänka Skogås och Trångsund.

Det är också viktigt att notera att utvecklingsplanen ger en övergripande riktning för områdets framtida utveckling. Vid detaljplanering utreds platsens lämplighet för utveckling i större detalj. Hänsyn tas då till områdets befintliga karaktär och

områdesspecifika utredningar tas fram för att säkerställa att hänsyn tas till naturvärden, arter och livsmiljöer.

Privatperson 53 och 54 – Boende i Trångsund

Vi har tagit del av förslaget till utvecklingsplan för Skogås och Trångsund. Vi noterar att delar av det värdefulla skogsområdet mellan Mörtviksvägen, Trångsundsvägen, Gärdesvägen och Balettvägen är markerat som ”stadsutvecklingsområde för mindre förtätning” och att övriga delar är markerat som ”område där komplettering kan provas”.

Huddinge som friluftskommun erbjuder ett liv för boende med närhet till naturen. Det var därför vi flyttade till Huddinge. Naturen nedanför oss ger plats åt rådjur, älg, räv, rikt fågelliv, ekorrar, kopparödlor, myrstackar med mera. Här finns även hackspett, kattuggla och sparvhök. Här finns gamla uppvuxna träd av flera arter. För några år sedan föll ett träd och det ligger kvar som en stock och ger livsmiljöer för insekter.

Vi vill gärna att vi och våra barn får fortsätta uppleva naturen på nära håll och se dess skiftningar i alla årstider med bland annat nyfödda rådjurskid, de första citronfjärilarna på våren och allt därtill. Det berikar våra liv, ger oss livskvalitet och ro i sinnet. Vi är tacksamma om detta skogsparti får bevaras med dess rika natur.

Skogen är dels värdefull i sig, dels en viktig del i ekologiska spridningskorridorer och därmed en del i den övergripande grönstrukturen i Skogås och Trångsund.

Vi bifogar några kartor för att illustrera skogens utbredning¹, de ekologiska spridningskorridorerna och skogens roll i den övergripande grönstrukturen i Skogås och Trångsund. Skogen binder bland annat samman Trångsundsskogens naturreservat med Stortorpsparken, Rickardsviksparken och Nytorps mosse. Det är viktigt att den sammanhängande grönstrukturen bevaras för framtida generationer.

Förvaltningens svar: Se svar på identiskt yttrande från Privatperson 51 och 52.

Lyckåsens arbetsgrupp

Inför samrådet för utvecklingsplanen för Skogås och Trångsund vill vi, en grupp tomtägare med över 90 000 kvm tomtyta tillhörande området Lyckåsen, lyfta områdets potential för omprioritering i utvecklingsplanen.

Visionen för Skogås och Trångsund har idag som målsättning att utveckla området och bygga en sammanhängande, attraktivt, grönskande och trivsamt ort. Arbetet med förtätning har främst utgått från pendeltågslinjen och de centrum där runt.

Här anser vi att Lyckåsen, ett fritidshusområde om 40 tomter på totalt ca 120 000 Kvm bara 750m från Skogås pendeltågsstation, har stor potential och bör således prioriteras ytterligare. Området är omgiven av natur och grönska, nära till naturmark med högsta och högt naturvärde, odlingslott samt föreslagen stor park.

---

¹ Se bilder i yttrande från privatperson 51 och 52.

Vidare finns även kommunikation i form av buss och tåg nära intill. Områdets storlek och förutsättningar ger utrymme för byggnader såsom parker och skolor för ökad sammanhållning. Området Lyckåsen lever på så vis upp till samtliga av kommunens visioner om ett tryggt, grönskande, tillgängligt och sammanhängande Skogås.

Liknande förutsättningar, dock med längre avstånd till centrum, gäller Österhagen där det idag bebyggs 500 byggrätter.

Det nämns i rapporten att kommunen ser att området kan utvecklas till radhus och flerbostadshus samt att utvecklingen kan behöva ske samordnat mellan flera fastighetsägare (s.53). Detta skulle då vara vi. Vi är en grupp entreprenörer och byggare med byggbolag som har erfarenhet av detaljplanering och områdesutveckling sen tidigare och hjälper mer än gärna till i utvecklingsarbete. Gruppen har idag 30 av samtliga 40 tomträtter tillhörande Lyckåsen där det fortfarande inväntas svar från 9 tomtägare. Bifogat finns karta uppdelat i tomter. Området är på så vis till en hög nivå enade om önskan kring detaljplaneringsarbete. Med intresset, kunskapen och erfarenheten från vår sida som tomtägare är syftet att göra samarbetet med kommunen och utvecklingsarbetet så smidigt som möjligt.

Lyckåsen presenterar därför ett unikt tillfälle för kommunen med enorm potential att snabbt och märkbart framflytta hela Skogås närmare kommunens vision.

Vi föreslår därför till samrådet att området Lyckåsen bör öka prioriteringsgrad i kommunens utvecklingsplan.

Förvaltningens svar: Förvaltningen ser positivt på intresset att utveckla Lyckåsen och delar arbetsgruppens bild av att områdets utvecklingspotential för ytterligare kollektivtrafikhäna boende. För vidare svar på yttrandet hänvisas till förvaltningens samlade svar på synpunkter rörande Lyckåsens utveckling på s. 10.